سەرنجێك

لەدووا بەرهەمەكەی دكتۆر جەمال نەبەز

كاژیك 1959

پێشخان و پاشخانەكانی

نوری كەریم

2015

سەرنــجــێــك

لەدووا بەرهەمەکەی دکتۆر جەمال نەبەز

کاژیك1959

پێشخان و پاشخانەکانی

نوری کەریم

2015

ناوی كتێبەكە: سەرنجێك لە كاژێك 1959 پێشخان وپاشخانەكانی

نووسینی: نوری كەریم

بابەت: رووناكبیریی ـــ رامیاریی

تایپ و هەڵەچنیی: نوری كەریم

سازاندنی هونەریی: باوكی سۆبین

دیزاینی بەرگ: باوكی سۆبین

ژمارەی لاپەڕەكان: (116) لاپەڕەیە

ژمارەی وشەكان: (29438) وشە یە

تیراژ :

سەرنجێک

لە دووا بەرهەمەکەی دکتۆر جەمال نەبەز

کاژیک 1959

پێشخان و پاشخانەکانی

نوری کەریم

2015

پێشکەشە بە

گیانی بەرزە فڕی شەهیدانی کوردستان

و

شەهیدانی هاوبیر

لەتیف عەلی

مامۆستا حەمە صالّح بێسەریی

مامۆستا عیززەت رەشید

ئازاد مستەفا

فەتاح محەمەد ئەمین ئاغا

تۆفیق نوری بەگ

عەبدولکەریم عارف

سەعید گەوهەر

مام برایم و هاوبیرانی. . .

ناواخنی کتێبەکە

دەستپێک	لاپەڕە 6 ـ 10
دەقی کتێبەکە	لاپەڕە 11 ـ 95
ژێدەرەکان	لاپەڕە 96
ئەلبوومی وێنەکان	لاپەڕە 97
وێنەکان	لاپەڕە 98 ـ 114
سەرچاوەکانی وێنەکان	لاپەڕە 115

دەستپێك

وەك ئاشكرایە پرۆفیسۆر جەمال نەبەز ناوێكە پانتاییەكی فراوانی لە رووبەری رووناكبیریی كورددا بەشایستەیی پڕكردۆتەوە و هەر لەپەنجاكانی سەدەی رابوردووەوە بەنووسینەكانی لەرۆژنامە عارەبییەكانی ئەوسەردەمەی بەغدادا بەناوی (صامدألكوردستانی) و (ج. أ. كلول) بۆداكۆكیكردن لە مافەكانی كوردو بەرپەرچدانەوەی ناحەزان، نەیاران ودوژمنانی كورد لەلایەك و وەرگێڕانە سەركەوتووەكانی لە زمانەكانی بێگانەوەو دانانی یەكەمین فەرهەنگی زانستیی و هەوڵەكانیشی بۆدانان وبەكاربردنی ئەلف و بێی لاتینی لە لایەكی دیكەوە، ئیتر پێدەنێتە دنیای رامیاری و رێكخستن و خەباتی نهێنی ولەگەڵ هاوبیرەكانیدا1959/4/14 یەكەمین رێكخراوی نەتەوەیی لەمێژووی كورددا دادەمەزرێنن بەنێوی كۆمەڵەی ئازادی و ژیانەوە و یەكێتی كورد ــ كاژیك، كەبنكە سەرەكییەكەی سلێمانی بوو (دواتریش لەسنووری پارێزگای سلێمانی دەرنەچوو، مەگەر بەئاستەم) بەڵام مامۆستا نەبەز ساڵی 1962بەنیازی خوێندنی باڵا وڵات جێدەهێلێت و رووەدەكاتە ئەورووپاو پێلاوی نامۆیی لە شاری جنێڤ ـ سویسرا دەكرێتەوە و دەست بە خوێندن دەكات و لەپاڵ خوێندن و فێربوونی زمانی فەرەنساییدا وەك رامیارو كارگێڕێكی چالاكی رێكخستنی نەتەوەیی و نووسەروكوردۆلۆگییەكی پڕكارو فرە بەرهەم وماندوونەناس بازووی كوردانەی هەڵدەماڵێ و تەمەن درێژبێت هەتا ئەمرۆش خاونەبۆتەوە.

گریمان نەتەوەی كورد بیرمەندانی هەن، وەك پیرەمێرد، ئیبراهیم ئەحمەد، مەسعوود محەمەد، عەبدوڵڵاجەوهەر، دكتۆر جەمال نەبەز ئەگەر پێشەنگیان نەبێت بەدڵنیاییەوە لەهەرهەموویان بەبەرهەمترو پشوودرێژترو بەمەوداترە. منیش كە ئەم پێشەكییە دەنووسم نەبا هێشتا (هەرچەندە گومانیشم هەیە) خوێنەری كورد هەبێت دكتۆر جەمال نەبەز ناسنەكات. ئەز یەكەمین جارمامۆستا نەبەزم وەك نووسەر و وەرگێر ناسكرد، كاتێك ناوەڕاستی پەنجاكانی سەدەی رابوردوو لە كتێبخانەی گشتیی سلێمانی كەئەو كات لەشەقامی پیرەمیرد، بەرامبەر ملكێكی بنەماڵەی سووران كەبارەگای شابەندەر (كونسوڵ) ی ئێرانی تێدابوو (خوارووی باخچەی دایك). یەكەمین جار لەو كتێبخانەیەلەسەر پێشنیازی هاوڕێیەكمان داوای كتێبی (پاڵتۆ) دەكەین، من بەشبەحاڵی خۆم نەمدەزانی كێ نوسیوێتی و دیارە ئەوەشم نەدەزانی كە لەزمانی بێگانەوە وەرگێڕدراوەتە سەر كوردی، دوای چەندین ساڵ ئینجا زانیم ئەوە (گۆگۆڵ) نوسیوێتی مامۆستاجەمال نەبەز كردوویەتی بەكوردی ئیترجارێك و دووان وئەو كتێبەمان وەردەگرت و هەموو جارێكیش پێكەوە تەنها یەك دوولاپەڕەمان دەخوێندەوەو كەدەگەیشتینە سەر

ناوی پاڵەوانی چیرۆکەکە (ئەلفریدمویللەرئەفەندی) پێکەنین دەیگرتین و بەڕێوەبەری کتێبخانەش کە پیاوێکی سپیکەڵەی باڵابەرزی چاوێلکەلەچاوی زۆر پۆشتەوشیك بوو، دەهات و سووکوباریك کتێبەکەی وەردەگرتەوەو دەریدەکردینە دەرەوە، بەڵام هەرگیز نەیدەوت جارێکی دیکە نەیەنەوە! ساڵانێکی دوورودرێژ تێپەرین وکتێبخانە گوێزرایەوە شوێنی ئێستاو هەر ئەو پیاوە ئێسك سووکەش بەڕێوەی دەبردو بەهۆی برای گەورەو هاوبیرو هاوڕێم شەهید مامۆستاحەمەصاڵح ناسراو بە (صاڵح هێتلەر) زانیم ناوی عەبدلکەریم عارفە و دواترێکیش زانیم ئەندامی سەرکردایەتی کاژیکیشە. جیگەی داخە شەوێك لەیەکێك لەئوتێلەکانی بەغدا (گیان دەسپێرێت). . . دووەمین بەرهەمی مامۆستا نەبەز کەمن خوێندمەوە چیرۆکێك بوو (ئەگەرهەڵنەیم) بەناوی (ئەمرەکەی بەگم) هەرچەند ئێستاش نازانم مەبەست لەناونیشانەکە کام لەم دوانەیە: بەڵێ قوربان فەرمانتە (یا) فەرمانەکەی بەگ. ئەمە وەها. ساڵی 1962 دەستیان بۆ پیاوێکی باڵامەیلەوبەرزی سووروسپی چاو سەوزو رووخۆش راکێشا وتیان (ئەوەجەمال نەبەزە، کە زۆر حەزدەکەیت بیبینیت !) ئیترلەو رۆژە بەدوا ئەو پیاوەم بەبینین نەبینییەوە (بەڵام لە ئەوروپاوە بەرهەمەکانی دەگەیشتە هاوبیرانی کاژیك لە کوردستان) هەتاساڵی 1994 گەیشتمە ڤییەننای پێتەختی وڵاتی نەمساوهاوڕێی دڵسۆزم ئەندازیار ئازادحەمە عەلی وتی خۆشی لەخۆت سبەینی دەچین بۆ سیمینارێکی دکتۆر جەمال نەبەز. . . . . . من لەهۆڵی سیمینارەکەدا هەرچاوم دەگێڕاو ملەقوتەم بوو، بەڵام ئەو جەمال نەبەزەم بەرچاونەکەوت کەلەبیرەوەرێمدابوو، یا لە وینە فۆتۆگرافەکەی لەسەر گۆڕەکەی یەکەمین شەهیدی کاژیك، شەهیدی جوانەمەرگ لەتیف عەلی لە گویتینگن گرتوویەتی وناردبوویەوە بۆهاوبیرانی کاژیك، وتم ئەری کاکە ئازاد ئەوە دکتۆر نەبەز بۆنەهات؟ وتی ئەی ئەوەنییە دانیشتووە، ئەوەی کراسە رەنگاورەنگەکەی لەبەردایە، باوەرم نەکرد وتم ئای چەند گۆڕراوە. سیمینارەکەی بەزمانی ئەڵەمانی پێشکەشکردو منیش تەقەی سەرم دەهات و وامدەزانی گوێزم بۆدەژمێرن، کەتەواوبوو چوومە بەردەمی و وەك هاوبیریك خۆم پێناساند و هەندیك باسوخواسی کاژیك و پاسۆکم وروژاند بەڵام ئەو هەر زۆر سارد و سڕ بوو، وایدەزانی هاتووم لەپەنا ئەودا کوردایەتی یا حیزبایەتی بکەم! نە وەڵامێك، نە روونکردنەوەیەك، نە کۆمێنتێك. دواتریش هەموو ئەو جارانەی لەسیمینارەکانیدا بەخزمەتی دەگەیشتم سەری پریاسکەیەکم بۆدەکردەوە بەڵام هەرگیز ئەو وەڵامانەم دەستنەکەوتن تاسەشکێن بن. . . . هاوینی 2015 لەکوردستان بووم، دوو رۆژ بەر لەگەڕانەوەم وتیان بەرهەمێکی دکتۆر جەمال نەبەز دەرچووە و وەڵامی بۆچوونەکانی عەبدوڵڵا ئاگرینیشی داوەتەوە. لەو دوو رۆژەدا کتێبەکەم دەست نەکەوت بەڵام هەر گەیشتمەوە ئەڵەمانیا پەیوەندیم بە مامۆستاوەکرد، فەرمووی خەم ناکا بەپۆست بۆت دەنێرم و وەڵامی هەرهەموو پرسیارەکانیشت لەوێدا دەبینیتەوە. بەرەکەتدا لەم کتێبەدا زۆریك

لەو باسوخواسانەی (بن بەڕە) کەی خستۆتە سەر (بەڕە) کە یەڵام هەرچەند لاپەڕەیەکم دەخوێندەوە سەرنج و تێبینییەکانی پێشتر هەمبوون قووڵتر دەبوونەوە و لەهەندێك بابەتیشدا کەموزۆر، دورو نزیك، راستەوخۆ و لاوەکی (خۆمانم) دەبینییەوە کە لە رووداوەکاندا ژیاوین و ئەو چرایەی مامۆستاش پێیکرد هانیدام و رێگای بۆخۆشکردم سەرنجەکانی خۆم کۆبکەمەوەو بیانخەمە بەرچاوی خوێنەری کورد بەگشتیی و هاوبیرانی کاژیك و پاسۆك بەتایبەتی.

بەرهەمەکانی مامۆستا لە ژماردن نایەن کە هەرهەموویانیش هەر لە کتێبی میری سۆران کە تێزی دکتۆرانامەکەیەتی بە زمانی ئەڵەمانی و فەخری سیلاح شۆڕ وەریگێڕاوەتە سەر زمانی عەرەبی بەئەرك و ماندوبوون وپارەی خۆی چاپ و بڵاویکردوونەتەوە. کۆمەڵە وتارەکانیشی لەیادنەکەین لەرۆژنامەکانی بەغدادا، وەك وتاری بەرپەرچدانەوەی درۆ و دەلەسەکانی کونسوڵگەریی عێراق لەلوبنان بەزمانی عارەبی لە1966/5/10دا و بەناونیشانی (أنتم مجرموا حرب ولستم کحکام سویسرا) ئێوە وەك فەرمانڕەواکانی سویسرا نین بەڵکو تاوانکارانی جەنگن. نووسینەکانی لە رۆژنامەی (صوت ألاهالی) بەغدادا، بەناوی نهێنی (صامدالکوردستانی) و (ج. أ. کلۆڵ) لەبەرپەرچدانەوەی دوو وتاری بەڕێزان بەهادین نوری و مەسعوودی مەلامحەمەدی کۆیی، ئینجا کتێبە ناوازەکەی (سەرەتای میکانیك وخۆماڵەکانی مادە) ساڵی 1960 نوسیوێتی کە یەکەمین بەرهەمی زانستیی فیزیکە بەزمانی کوردی وشارای ئەو وشە نوێیانەی لەو کتێبەو لەفەرهەنگۆکە زانستییەکەیدا بۆ یەکەمجارخستییە سەر خەرمانی وشەو دەربڕینی نوێ لە زمانی کوردیداو بەرهەمەکەشی بێ بەرامبەر دابەش کردووە بەسەر خوێندکارانی کورددا لەشاری کەرکووك، کتێبی کوردایەتی بزووتنەوەو بڕواو رژێمە (بەناوی خواستراوی زەردەشت) ەوە، کوردو شۆڕشەکەی، ألمستضعفون ألکورد واخوانهم المسلمون، بیری نەتەوەیی کوردی، نەبیری قەومییەتی رۆژهەڵاتی و نەبیری ناسیۆنالیزمی رۆژاواییە، دۆزی ناسیۆنالی کورد.. . .، پێوەندارێتیی کورد، کورد کێ یە و کوردبوون مانای چی ؟ حقیقە کاژیك (بەزمانی عەرەبی)، زمانی یەکگرتووی کوردی، فەرهەنگۆکی زانستیی، رۆژانی ئاوارەییم لەسویسرا، جگە لەو وتارانەی لەرۆژنامەو گۆڤارەکاندا بەهەردو زمانی کوردی و عەرەبی بڵاویکردوونەتەوە. مێژووی خەباتی نهێنی و ئاشکرای دکتۆر نەبەز لە کوردستان و لە ئەورووپا کەچی لە بەرهەمەکانی کەمتر نییە بەنووسین و چاپکردن و بڵاوکردنەوەشەوە. ئینجا تۆ وەرە تەماشای مێژووی ژیانی رامیاریی و65ساڵێك خەباتی سەخت و نەپساوەی بکە، هەر لە هاوبەشیکردنی دامەزراندنی کاژیکەوە بۆ دامەزراندنی نوکسە، سوکسە، ئەکادیمیای زانست و هونەری کوردی، کۆنگرەی نیشتمانیی کوردستان، دامەزراندنی پەیوەندی لەگەڵ پێشەوا شەهید موعەممەر قەززافی و. . . ئیتر

ئەم کەڵە پیاوەی کورد بەهەموولایەکدا هەڵپە دەکات بۆ رەنگدانەوە ودەنگدانەوەو سەرخستنی بیری نەتەوەیی کوردو سەرکەوتنی شۆڕش، هەمووده‌میش پڕکار و بەکار وبە بەرهەمە وهاوکاری بەردەوام و هاوبیری دڵسۆزو بەئەمەکیشی کاك بروسکە ئیبراهمی ئەحمەدی قازییە.

لەم دواییەدا دکتۆرنەبەز بەرهەمێکی نوێی بەنێوی کاژیك 1959 پێشخان و پاشخانەکانی (کۆبەرهەم ژمارە13 سلێمانی2015) خستەسەر خەرمانی بەرهەمەکانی وبۆیەکەمین جارگۆمە مەنگەکەی شڵەقاندو چەندین قۆناغ و لایەنی گرنگی نهێنی و نەزانراوی پەیوەست بەکاژیك و پاسۆکی ئاشکراکرد و وەڵامی زۆرێك لەوپرسیارانەی دایەوە خوێنەری کورد بەگشتی و هاوبیرانی کاژیك و پاسۆك بەتایبەتی بەدووایدا وێڵبوون. . . بەندەش کەلە ساڵی1962ەوە لەگەڵ بزوتنەوەکەدا ژیاوم و وەك کادیرێکی پێشکەوتووش لەرووداوەکان بێئاگانیم، بۆیە لەژێر سێبەری ئەم بەرهەمە دانسقەیەی مامۆستادا سەرنج و تیبینییەکانم دەخەمە بەرچاو، **بەتایبەتیش کە مامۆستا دەڵێت بەرهەمەکە بێ کەموکووڕیی نییەو پێویستی بەتێهەڵچوونی هاوبیرانی کاژیك هەیە**، جائەوە منیش سەرنج و تێبینییەکانی خۆم دەردەبڕم وکورد وتەنی (تاڵ وکرمێش لەسەرخۆم !) ئەم هەوڵدانەش تەنها لەو سونگەیەوەیە، کە مامۆستا هەرلە1962ەوە، هەتا ئێستا بێ پچڕان دوورە وڵات ژیان دەگوزەرێنێت ولەوکاتەوە چاوی بە باشوور نەکەوتۆتەوە، پێدەچێت ئاگاداری زۆر شت و رووداو نەبێت. . . بۆیە هەوڵدەدەم لە پشت مامۆستاوە و پێ بە پێی کتێبەکە لەهەر شوێنێکدا رێگەی قسەم هەبێت روخسەت لەمامۆستا وەردەگرم و بەسەربوردەی بزوتنەوەکەو ئەو هەموکۆسپ وتەگەرەو تەنگەژانەی لە رێیدابوو سەرنجێك دەدەم و سەرەتەقەیەك دەکەم، ئەگەرنا پێگەو پلەی زانستیی وخەباتگێڕیی وماندونەبوون وخۆراگریی مەزنە پیاوێکی وەها تەنیاو تەنیاباڵ، بێ پلەی دکتۆراو پرۆفیسۆریش هێشتا ئەوە نییە گەدایەکی دەست سپی وەکو من رەخنەی لێبگرێت، بۆیە بەتایبەتیش قسە لەو بابەتانە دەکەم کە خۆی ورووژاندوونی، ئەو خاڵانەش کەپەیوەندی بەو بەرێزانەوە هەیە مامۆستا ناویانی هێناوە، یا ناویانم هێناوە، بەویژدانەوە دەدوێم و لایەنی هەق و راستیی دەگرم و لەگەڵ هیچ کەسێکیاندا ئاڵۆزییەکم نەبووە و نییە.

دەمێنێتەوە سەر ئەوەی مامۆستا وەك گۆمە مەنگەکەی شڵەقاند، نەك کەلێنێکی گەورە بەڵکو کەندەڵانێکی لە مێژووی کاژیك وبزوتنەوەی نەتەوەیی رێکخراودا پڕکردەوە کەنەك هەر لای خوێنەر بەگشتیی بەڵکو لای زۆرینەی هاوبیرانی کاژیك و پاسۆکیش پەنهان بوو. . . لێرەوە پێ بە پێی کتێبەکە ئەو خاڵانەی سەرنج و بۆچوونم لەسەریان هەیە، جگە لە چەند شوێنێك لەبەر دوورو درێژی، پوختەی کورتکردنەوەی بیر و بۆچوونەکەی مامۆستام نووسیوەتەوە بێئەوەی تۆزقاڵێك ناوەڕۆك و کاکڵەی مەبەستەکەی گۆڕدرابێت، ئەگەرنا دەقاو دەق بۆچوونەکانی

مامۆستادەخەمە نێوان دووجووت کەوانەی" "لەمجۆرەوە و ژمارەی لاپەڕەکانیشیان دەخەمە بەرچاو و سەرنجەکانیشم بە هێمای دووئەستێرە ** نیشانە دەکەم. دەخوازم خوێنەری هێژا بزانێت یەکەمین چاپی (تایپ) ی ئەم نامیلکەیە هەڵەی تایپی پێوە دیاربوو، مامۆستای هێژا کامیل ژیر دووجار پێیداچووبووەوە لەو رووەوە رێنمایی کردم و منیش پێداچوونەوەیەکی سەرتاخوارم کردو ئەوەی هەڵەی چاپ ـ تایپ بوو، راستکرانەوە و بەدەم ئەو هەڵە چنییەشەوە، پیتێك لێرەو وشەیەك لەوێ و دەستە واژەیەك لەملاو رستەیەك لەولا، سڕینەوە و لابردنێك، خستنەسەرو زیادکردنێك روویداوەو ژمارەی لاپەڕەکانیش هەڵکشاون و (ئەلبوومی وێنەکان) یشی چۆتەسەر.

نوری کەریم

ئەڵەمانیا، نیسانی 2016

E-mail: nurikarim@hotmail. de

دکتۆر جەمال نەبەز ئەم دووا بەرهەمەی بەنێونیشانی (کاژیك 1959 پێشخان و پاشخانەکانی) بەمجۆرە دەستپێدەکات :

لا. 1:". . . کەمێك دوورو درێژ باسێکی دامەزراندنی کاژیك و پاسۆك و رەوتی کارکردنیان بکەم، تا ئەو هەندازەیەی ئاگادارم لێیان، هەروەها پێشخان و پاشخانی هەردووکیان. . ."

**مامۆستا دکتۆر نەبەز ئەو بۆشایی و کەلێنە گەورەیەی بەمێژووی رەوتی یەکەمین رێکخراوی رامیاریی نەتەوەیی کوردەوە زەق زەق دیاربوو، بەهۆی کەمتەرخەمیی و بێباکیی هاوبیرانی دامەزرێنەر وکۆمیتەی سەرکردایەتی (کۆمەڵەی ئازادی و ژیانەوە و یەکێتی کورد ــ کاژیك) پڕدەکاتەوە، بەتایبەتیش ئەوانەی هەتا راپەڕینەکەی بەهاری 1991ی باشوورلەژیاندابوون وهیچکامیان لەو رووەوە، کەم وزۆر قەڵەمیان نەخستە سەر کاغەزو هەرنەبێت سەرەتای بڵاوبوونەوەی بیری کاژیك، قۆناغی ئەو چەند ساڵەی نێوان 1959 ــ 1964 یا لەناکاودا خەفەکردن وکوژاندنەوەی مەشخەڵەکەی دەستی، کە هەریەکەیان دەیتوانی بەپێی تواناو لێپرساوێتیی خۆی تیشکێك بخاتە سەر یەکێك لەو قۆناغانە. . . گرنگی بەرهەمەکەی مامۆستا لەوەدایە ئەو کەلێنەی پڕکردەوە و گیانی هاوبیرانی شەهیدو کوچکردوو ئاسوودە دەکات و تینوێتی هاوبیرانی زیندوش دەشکێنێت و تەمەن درێژبێت دوابەرهەمیشی نابێت.

لا. 2:"لەنیوەی یەکەمی پەنجاکاندا رەخنەمان لەسیستەمی کۆمۆنیستێتی و سەرمایەداریی دەگرت وخۆمان بە قوتابخانەیەکی کوردیی بۆ سۆسیالیزم دەزانی. جالەبەرئەوەی نەلەگەڵ پارتی ونەلەگەڵ کۆمۆنیستەکان بووین، خەڵك ئێمەیان بە (رێبازی سێیەم) دادەنا چونکە قسەکانمان لەقسەی پارتەکان و کۆمۆنیستەکان نەدەچوون."

**ئەوە زۆر راستە نەتەوەییەکانی کورد، لەهەموو لایەنەکانی رێکخراوەیی و رامیاریی و مێژوویی و ستراتیژ وتاکتیکیشەوە، لە شیکردنەوەی کێشەی کورد، خەباتی هاوبەشی کوردو گەلانی عەرەب و تورك و فارس، برایەتی کورد و داگیرکارانی کوردستان، ململانێی چینایەتی وخۆبەستنەوە بە بلۆکی خۆرهەڵات بە سەرکردایەتی رووسیا و بلۆکی خۆرئاوا بەسەرکردایەتی ئەمەریکا زۆر جیاواز بوون، ئەمانەش هەمووی لەقسەو کردار وهەڵسوکەوتی رۆژانەیاندا، وەك تێزێکی جیاواز لە نێو کۆمەڵگەی مەڵبەندی سلێمانی و خوێندکارانی زانکۆ و رووناکبیرانی کورددا لەبەغدا رەنگی دەدایەوە، تەنانەت ناوی رێکخراوەکەش (کاژیك) نوێ بو، لەهەموو مێژووی کورددا یەکەمجار (ژێ ــ کاف) لە خۆرهەڵاتی کوردستان و دوای نزیکەی 17 ساڵیش لە باشوور ناوی (کاژیك) نوێ و ناوازە بڵاوبووەوە و کەوتە سەرزاران. . . . . بەڵام رێبازی سێیەم یا هێزی سێیەم، ئەوە لە سەرو بەندی

یەکگرتنی پاسۆك و حیزبی سۆسیالیستی کوردستان و دواتر یەکگرتنی سێقۆڵی لەگەڵ پارتی گەل بۆ دروستکردنی هێزێك بەرامبەردوو زلهێزەکەی باشوور، یەکێتی نیشتیمانیی کوردستان و پارتی دیموکراتی کوردستان ـ عێراق، زاراوەی (هێزی سێیەم) بڵاوبووەوە و نزیکەی ساڵێك بەسەرزارانەوە بوو هەتا هەرسێکیان پێکەوە چوونە نێو پارتی وفیکەی کۆتایی گەمەکەش لێدرا. !

لا. 2:". . . پەرتووکی جۆراوجۆرمان دەخوێندەوەو هەوڵی فێربوونی شتی نوێمان دەدا. لەوهاوڕێیانە مامۆستا فایەق ئارف، دکتۆر ئەلی، مامۆستا ئەبدوڵڵا میدیا، مامۆستا ئەبدوڵڵا زێباری، بەرێز ئەحمەد سمێڵ کاکەیی، مامۆستا جەلال تۆفیق، شێخ ئەحمەد نەقیب، مەلا ئەبدوولی مەلا سەئید و چەند هاوڕێیەکی دی. . . . . . بەتێپەڕبوونی کات پەیوەندیم لەگەڵ کاك کامیل ژیر بەهێزبوو. . ."

** پێدەچێت لێرەدا دکتۆر نەبەز ناوی مامۆستا نوری عەبدوڵڵا (ناسراو بە مەلا نوری) لەیاد نەبووبێت یا بەرچاپ نەکەوتبێت. ئەو بەڕێزانە لە پیاوە ناسراوەکانی شاری سلێمانی بوون، مامۆستا فایەق (مامۆستای فیزیا) و مامۆستا نوری عەبدوڵڵا (مامۆستای زمان و وێژەی عەرەب) لە وانە بێژە سەرکەوتووەکان بوون ولای خوێندکاران زۆر بەڕێزو خۆشەویست بوون،. لەرووی کۆمەڵایەتییەوە هاوکاریی خوێندکارانیان دەکرد، بەشانازییەوە دەڵێم 3سێ ساڵ لە خزمەت هەردووکیاندا خوێندکاربووم لە دواناوەندی وەتەن. مامۆستایان عەبدوڵڵامیدیا و عەبدوڵڵا زیباری دووماموستای خوێندنی سەرەتایی و فرە دڵسۆز و کوردپەروەربوون، عەبدوڵڵا زێباری لەسەر کوردایەتی دوورخرابووەوە بۆ سلێمانی، لە رقی میریی و دەستوپێوەندەکانی بە شاڵو شەپیلکەوە دەهاتە بازاڕ. بەڵام کاك جەلال تۆفیق مامۆستا نەبوو، دۆکانێکی رازاوەی هەبوو بۆ فرۆشتنی کاڵای کارەبایی ناومالّ، محەمەدی کوڕی لە رێکخستنەکانی کاژیکدابوو. شێخ ئەحمەدیش کوڕی شێخ رەوفی کوڕی سەیید نوری نەقیبە ولە بنەماڵەی شێخی کوردان، شێخ مەحموودی مەلیکی کوردستانە، خاوەنی ئەو ملکانەی دەوروبەری مزگەوتی نەقیب ومزگەوتەکەشن. بەداخەوە بەرێزان مەلاعەبدوول و ئەحمەد سمێڵ کاکەیی ناناسم.

لا. 3:. . ."پێموابوو، ئێستەش پێموایە کۆمەڵگەی کورد کۆمەڵگەیەکە لەبنەڕەتەوە سەقەتە و پێویستی بەخۆدروستکردنەوە وخۆناسین و باوەڕ بەخۆهێنان هەیە و دەبێ جارێ خەریکی رۆشنکاریی بین، بەتایبەتی بۆ ئەو سەردەمە کە رێبازی کۆمۆنیستێتی سەربە سۆڤێت و چین بەرچاوی گەنجی کوردی بەتەواوی گرتبوو، رێی نەدەدا هیچ جۆرە بیرۆکەیەکی دیی لەکوردستاندا رووناکی ببینێ، خۆئەگەر بیرۆکەیەکی دیکە سەریهەڵبدایە، ئەوا ئەوەی بەفیتی ئیمپریالیزم و زایۆنیزم و چی وچی لێکدەدایەوە."

**مامۆستا دەق پێکاوێتی، کۆمەڵگەی کوردەواری سەقەتە وەهەر بە سەقەتیش هاتووە، ئێستەش ئەم سەقەتییە چەند نەوەیەك دەپێچێتەوە ئینجا دێتە سەرباره دروستەکە. کۆمۆنیستەکانیش هەر لە1934ەوە گۆڕەپانی بیر و رامیارییان نەك تەنها لەباشوور، لە کوردستانی گەورەدا قورخ و پاوان کردبوو، کۆمۆنیستە کوردەکان گاڵتەو قەشمەرییان بەزمانە زگماکەکەی خۆیان دەکردو ئاواتە خوازبوون لەکوێرە دێیەکی روسیا بهاتنایە دنیاوە و بە (زمانە پیرۆزەکەی) دیکتاتۆریەتی پرۆلیتار زمانیان بپژایە. ئەوانە لەشۆڕشی کوردیش بەدگومان بوون و دەیان وت بۆنی نەوت وئینگلیزی لیدێت. ! لە کتێبی پانۆڕامای مێژووی کورد، 4000پز. 1975ئەم بابەتەم خەستتر کردۆتەوە.

لا. 4:". . . هەرلەو رۆژانەدا لەسلێمانی چەند کەسێك هەبوون وەك ئێمە سەربە (رێبازی سێیەم) نە پارتی بوون و نەکۆمۆنیست. . . بەزۆری لەگەڵ مامۆستا ئەحمەد هەردی دەبیندران، لەوانە ئەبدوڵڵا جەوهەر و فەرەیدوون ئەلیی ئەمین. . . بەکاك کامیلم وت: تۆ جارێ سەرێکی سلێمانی بدەو لەپێشدا پێوەندیی بکە بە مامۆستایان فایەق ئارف و ئیحسان ئەبدولکەریم فوئادەوە کە هاورێی نێزیکی منن و سەر بە (رێبازی سێیەم) بوون و ئەگەر رازی بوون هەرسێکتان پێکەوە پێوەندی بە هەردی، جەوهەر، فەرەیدوون بکەن و بزانن بیروڕایان چۆنە. کامیل کە گەڕایەوە بەخدا گوتی: پەیامەکەتم، ئیحسان ئەبدولکەریم فوئاد، کامیل ژیر، گەیاند وهەردوولا رازین و لەکۆبوونەوەیەکدا رۆژی 1959/4/14 لەسلێمانی ئەو شەش کەسە: فایەق ئارف ئەحمەدهەردی، عەبدوڵڵا جەوهەر، فەرەیدوون عەلی ئەمین بڕیاردرا بە دامەزراندنی رێکخراوێکی نەتەوەیی، پاش ئەوە بەرەزامەندی منیش (نەبەز) و لەکۆبوونەنەوەیەکی حەوت قۆڵیدا لەسلێمانی و لەماڵی مامۆستا ئەحمەد هەردی بریاردەدەن ئەو رۆژە بکرێت بەرۆژی دامەزراندن و رێکخراوەکەش ناوی کۆمەڵە بێت (کۆمەڵەی ئازادی و ژیاندنەوە و یەکێتی کورد ـ کاژیك) نەك حیزب، ئەوانەی سەر بەو کۆمەڵەیەن (هاوبیر) و دژەکانیش (دژبیر) ن و دروشمی کوردستان بۆ کورد، یەکسانی بۆگەل دروشمی سەرەکی بێت."

**بۆ ئەم پەرەگرافە تەنها دووسێ کورتە تێبینیم هەیە، یەکەم: جگە لەوانەی سەرەوە لە قۆناغێکیشدا (1964 ـ1965) سونبولێك بۆ کاژیك دانرا لە شێوەی دوو پیتی لاتینی k بەرامبەر بەیەك وکاژیك لەناوەڕاستیاندا نوسرابوو. ئەگەر هەڵەنەبم دەستپێشکارییەکی جوانی هاوبیرانی باڵەکەی پارتی گەلی کورد و حێگەدەستی ئەوانی پێوە دیاربوو کە ئەوماوەیە زۆر چستوچالاك هەڵدەسوورِان. دووەم: هاوبیر ئیحسان فوئاد لەنێو کۆڕو کۆمەڵی نەتەوەییەکاندا دەنگورەنگی نەبوو، تەنانەت ناوی لە بەیانەکەی1975/1/25ی دژبە سەرکردایەتی کاژیکیشدا نییە. بێگومان هاوبیری جوانەمەرگ عەبدولکەریم عارفیش دواتر بووە بە ئەندامی سەرکردایەتی.

لا. 5:". . . . . . پارتییەکانیش کەریم قاسمیان بە (کاکە کەریم) نێودەبرد و وەك فریشتە تێیاندەڕوانی، تەنانەت پارێزەر برایم ئەحمەد کە ئەو کاتە لە سەرکردەیەتی پارتی دابوو، لەهەڵبەستێکدا بۆ پەسەندانی قاسم، گوتی (کەریم گۆشت و ئێسقان نییە، کەریم تاکە ئینسان نییە، کەریم بیروباوەڕە. ."

****بەر** لە هەمووی (کەریم تەنها ئینسان نییە) دروستە، نەك (کەریم تاکە ئینسان نییە) ! دوای ئەوە مامۆستا برایم ئەحمەدیش هەمان بیروباوەڕی نەتەوەیی هەبوو، بگرە خۆیی و زۆرێك لەهەڤاڵەکانیشی تاسەر ئێسقان نەتەوەیی بوون، لەو لایەنەوە تەنها لە تاکتیك پراکتیکدا ڕێبازێکی گونجاوی هەڵبژارد، جیاواز لەتاکتیك و پراکتیکی کاژیك ودرۆشمی سەربەخۆیی و کوردستانی گەورەو دەوڵەتی کورد، لەژێر دروشمی (یاکوردستان یا نەمان) دا شۆڕشیان هەڵگیرساندو دواتر دابەزین و ئەمجارە دروشمی (دیموکراتیی بۆعێراق و ئۆتۆنۆمی بۆکورد) یان بەرزکردەوە. بریا و هەزار جار بریا دوای جیابوونەوەی باڵەکەی مەکتەبی سیاسی لە بارزانی، نزیکبوونەوەو لەیەکتر تێگەیشتنێکیان لەگەڵ کاژیك بسازاندایە، بێگومان مێژووی بزوتنەوەی کوردایەتی لەباشوور و ڕێڕەوی ڕووداوو گۆڕانکارییەکانیش زۆر جیاوازو لەبەرژەوەندی کورد دەبوون، چەندین کارەساتی مێژوویی پشتشکێن و هەڵەو پەڵەی ڕەشیی ئەم لایەن و ئەو لایەنیش نەدەکەوتنەوە. . . . مامۆستا ئیبراهیم ئەحمەدیش هەرچی بۆ پێشەواکەی شۆڕشی 14/تەمووز1958عەبدولکەریم قاسم وتووە لەجێگەی خۆیدابوو. ئەو پیاوە دۆست و پشتیوانی کورد بوو، بۆ یەکەمین جار لەمێژووی عێراقدا، سەلماندی کوردو عەرەب لەعێراقدا هاوبەشن و لەیاسای کاتیی عێراقیشدا (ألدستور العراقی الموقت) چەسپاندی کە (عارەب و کورد لەم نیشتیمانەدا هاوبەشن). هەرئەویش بوو خەنجەری کوردو شمشێری عەرەبی لە دروشمی فەرمیی کۆماری عێراقدا جێگیرکرد. خوا ئەوانە بگرێت کوردیان کردە دوژمنیی و ئەویشیان کردە قوربانیی بۆ بەعسییەکان. ئیبرایم ئەحمەد هەڵە نەبوو، لەبەر بارزانی وبارودۆخە (هەڵگیرسینراوەکە) ش نەبووایە پەیوەندییەکانی لەگەڵ سەرکۆمار عەبدولکەریم قاسمدا تێکنەدەدا.

لا. 6:"بەم جۆرە کاژیك لەگەڵ ئاستی هوشیاریی ورادەی تێگەیشتنی کۆمەڵگە نەدەچوو بەڕێوە، بەڵکو لەپێش کۆمەڵگەوە بوو، چاریش نەبوو، ڕێپیشاندەر چرابەدەستە و دەبێ ڕیزی پێشەوە بگرێ. . ."

** بەڵێ ڕاستە، ڕابەرو ڕێپیشاندەر دەبێت لە پێش جەماوەرەوە بێت و ڕێبین و ڕێگاپیشاندەر بێت بەڵام کاژیك لە پراکتیکدا نەیتوانی ئەوە بکات ! بۆ؟ چونکە نەیتوانی بچێتە نێو چینە جیاوازەکانی کۆمەڵگەی کوردەواری باشوورەوە، دەستەی دامەزرێنەر و کۆمیتەی سەرکردایەتیش هەڵبژاردەو چینی هەرە پێگەیشتو و ڕووناکبیری ئەوکاتە بوون و بە (نوخبە) ناودەبران و لەبریی ئەوەی جەماوەرەکە بەدووی ئەو چراو (چرابەدەستانە) دا بگەڕێ، ئەوان بەدووی کەسانێکدا وێڵبوون وەك خۆیان هەڵبژاردە و لە

هەموو روویەکەوە پەسەند و عەیاری 24، دیارە ڕێکخراوی رامیاریش بەوجۆرە دانامەزرێت و ئەگەر دامەزراش سست و لاواز وبێهێزدەردەچێت و ناتوانێت رەگوریشەی قوولْ لەنێو کۆمەڵدا دابکوتێت و لە هەموو کۆڵان و گەڕەك وشار و شارۆچکەو گوند و کارگەو فەرمانگەو خوێندنگەو بازاڕ و قەیسەرییەکدا ئەندام و دۆست و لایەنگری هەبێت، بۆیە بەئاستەم لە سنووری سلێمانی چووەدەرەو دەستی بە کرێکاران و جوتیاران و کاسبکاران و ئافرەتان و. . . . . نەگەیشت و رۆژ لەدوای رۆژیش دەپووکایەوە و ژمارەیەك لە ئەندامانی دامەزرێنەریش زۆر زوو هەستیان بەوەکردبوو ئەم کارە هەوڵدانێکی نەزۆکە و هیچی لێ سەوز نابێت، بە بێدەنگی کشانەوە و چوونە دوواوە و وەك هەستکردنێکی قوولْ بە لێپرساوێتی مێژوویی بەرامبەر نەوەکانی داهاتوو کە پڕ بە پێستی واتای وشەکە، گەر (سەرکردایەتیی) نەبم، (سەیرکردایەتی) ش نابم.

لا. 7:"ئەو کەسانەی کە کاژیك دەگەڕابۆیان، دەبوو کەسانێك بن لەجۆرێکی تایبەتی و جێی متمانە بن، بێجگە لەمەش دوژمن نەیدەزانی تۆ خۆت بەژمارە چەندیت و قەوارەی خۆت و لایەنگرانت چەندە."

**كاژيك كەدامەزرا لەچەند دەستەو چینێکی هەڵبژاردەو (نەخت و پوخت) پێکهاتبوو:

1ـ دەستەی دامەزرێنەر (حەوتەوانەکە) : ئەحمەد هەردی، جەمال نەبەز، عەبدوڵڵا جەوهەر، کامیل ژیر، فایەق عارف، فەرەیدوون عەلی ئەمین، ئیحسان عەبدولکەریم فوئاد.

2 ـ دەستەی دووەم: کادیرە پێشکەوتووەکان، وەك هاوبیران شێرکۆ بیکەس، حەمەعەلی فەرەج، محەمەدصاڵح فەرەج (ناسراو بە صاڵح هیتلەر)، محەمەد مەجید ئەصڵان، عەبدولفەتاح عەبدولرەزاق (ناسراو بە مەلا فەتاح)، غەفوور ئەمین، شەهید تۆفیق نوری بەگ، عەلی سام ئاغا، شەهید فەتاح ئاغا، عەبدوڵڵا عەزیز خالید (دکتۆر عەبدوڵڵا ئاگرین)، کەریم شێخ حەسەن مارگر، کە بەوپەڕی چالاکی هەڵدەسووران و جەماوەریان بە بیروباوەڕەکە گۆشدەکرد و ئامادەیان دەکردن بۆ رێکخستنەکانی لاوان و قوتابیانی نەتەوەیی و ئینجا لەوێوە دەکەوتنە بەر پرۆسەیەکی سست و درێژخایەنی لەبێژنگدان و تەتەڵەکردن و بڕیاردان لەسەر (وەرگرتن یاوەرنەگرتن) لە رێکخستندا، جابزانە بۆ ئەندامێتیی کاژیك چەندی دەویست و مەرجەکان چیبوون و چەند گرانبوون ؟ بێگومان رێکخستنی جەماوەر و دامەزراندنی کۆمەڵە و ئۆرگان وحیزب بەمجۆرە شتێکی لێسەوزنابێت و وەك ئەوەیە ئاسنی سارد بکوتین یا ئاو بەبێژنگدا بکەین ! زۆریش لە هاوبیران و بەتایبەتیش دەستەی دووەم.

3 ـ چینی پێشمەرگە و ئەوانەی لەنێو شۆڕشدابوون، بەتایبەتیش هێزی خەبات کە بەهۆی هاوبیران و هەوادارانی کاژیکەوە ئەوەندە فراوان بوو، سەرکردایەتیی شۆڕشی ئەیلوول ناچاربو بیکات بە دووهێز. لەو پێشمەرگانەش شەهیدان نوری حەمە عەلی (فەرماندەری بەتالیۆن وجێگری فەرماندەری هێز، عومەری صاڵح مەنصوور، نوری شەریف، ئەنوەری عەلی نەججار و هتد. . .

لا. 7:". . . بەرامبەر بەم خاڵە نەرێتییانە کەلەژێرباری ناچاریی و لەبن باندۆری بارودۆخە سەختەکەدا سەپێندرابوون بەسەر کاژیکدا ئەم نهێنیکارییە لایەنێکی باشەشی هەبوو کە دژبیرو دوژمن نەیاندەتوانی پەی بەکاروبڕیارەکانی کاژیك بەرن و بەئاسانی خۆیان بخزێننە نێو ریزەکانی. . . کاژیك لەسەر رێبازی نەخت و پوخت نەك زۆر و بۆر دەڕۆی بەڕێوە. . . . . . دوژمن نەیدەتوانی بزانیٚ تۆ خۆت بەژمارە چەندیت و قەوارەی خۆت و لایەنگرانت چەندە."

** بارۆدۆخی خەباتی نهێنی هەموو کاتێك هەرسەختە، بەڵام خۆ هەر بۆ کاژیك وەها نەبوو، بەگشتیی بۆ لایەنەکانی دیکەی نێو گۆڕەپانەکەش (جادەکەی پان نەبوو). ئەوە راستە ناحەز و دوژمن نەیدەتوانی بەئاسانیی دزە بکاتە ریزەکانی کاژیکەوە، بەش بەحاڵی خۆم لەو باوەڕەدام لای ناحەزان و دوژمنان هەر هەموو هاوبیرانی نەتەوەیی ناسراوبوون و دەیانزانیی ژمارەو قەوارەشیان چەندە. لە کۆبوونەوەکەی هێزەکانی کوردی باشوور لەلیبیا، شاندەکەی (ینك) کە هاوبیران بروسکە ئیبراهیم وجەواد مەلا دەبینن، بە یارمەتیدەرەکانی پێشەوا شەهید موعەممەر قەززافیی دەڵێن: ئەمانە جوداخوازەکانی پاشماوەی کاژیکن و ژمارەشیان لە ژمارەی پەنجەکانی دەست تێپەڕناکات، نە جەماوەریان هەیەو نەکاریگەریشیان بەسەر رەوتی رووداوەکانەوە هەیە. قەزافی کە ئەو قسەیەی پێدەگات بە پیاوەکانی دەڵێت: ئەو بەڕێزانە سەرەرای ئەوەی بانگ کراون بۆ کۆبوونەوەکە، میوانی تایبەتیی منن. ئەوەبو دەمودەست جێگەی دانیشتنیان لەریزی هەرە پێشەوە بۆ دیاریکردن. مەلا بەختیاریش1977 نامەیەکی نووسیوە بۆ (حەمەی عەتیٚ) بەرپرسیی (ینك) لەشارباژێڕ: جاریٚ بەسەبر بن لەگەڵ پاسۆك، هێشتا مەترسیی نین بۆسەر ئێمە، هەرکاتێك ژمارەیان گەیشتە 100 صەد کەس ئینجا پەلاماریان بدەن. قوربان، مامۆستا گیان، دوژمن و نەیارانیش کەموزۆر زانیاریان لەسەر کاژیك و هاوبیرانی کاژیك هەبوو، دەمە دەمی هەڵگیرساندنەوەی شۆڕشی نویٚ بەرپرسێکی باڵادەستی حیزبی بەعس لە سلێمانی لە دانیشتنێکدا لەگەڵ کۆمەڵێك کورددا وتوویەتی: با کەس بەهەڵەدا نەچێت زانیاری تەواومان لەسەر هەموولایەنە سیاسییەکانی کورد هەیە، تەنانەت کازیکیش (پیتی (ژیٚ) کەی بە (زیٚ) دەربڕیوە). خۆ ئەوەش نهێنی نییە هەر کادیرێکی سەر بە پارتی، یەکێتی، کۆمۆنیست تەزبیحێکی بەدەستەوە بگرتایە، دانە دانە هەموو هاوبیرانی کاژیکی دەژمارد ! بەڵام لەگەڵ ئەوانەشدا خۆشبەختانە بەدرێژایی ساڵانی 1959 ـ 1975هەر بە نەخت پوختی مایەوە، هەرچەندە وەك (دوکانەکەی بەکر و چوار قاڵب صابوون) مانەوەو و وەك کریستەکانی سلێمانی کە هەر بە زاووزیٚ زیاد دەکەن ! پارتەکان بە کاژیکیان دەوت شەش کەس و لەتێکن و یەکێتیش بەپاسۆکی دەوت مەنجەڵێك یاپراخ سەرو زیادیانە.

ئەوەندەی منیش بزانم وکاتی خۆی ناوەکانیانم گەیاندووە، دوو (هاوبیر) ی کاژیك، یەکێکیان پەیوەندی رێکخستنیشی بە منەوە بوو، جۆرە پەیوەندییەکیان بە میرییەوە هەبوو{ئەگەری ئەوەش هەیە ناپاك نەبوون بەڵکو بە (لاریدا) نێردرابوون} خۆ ئەگەر بپرسین ئەی بۆ کاژیکیش بەرشالاوی درندانەی دوژمن نەدەکەوت؟ ئەوە بەو هۆیەوە بوو کە مەترسییەکی هەنووکەیی بۆسەر دوژمن نەبوو، لەیەك کاتیشدا بەربەرەکانێی پارتی و کۆمۆنیست وعێراق وئێران و تورکیاوسووریا وئەمەریکاو سۆڤێتیشی دەکرد! رژێمەکانی عێراقیش هەر دژی ئەوانەبوون. ئایا کاژیکەکان نەدەناسران؟ وەك پێشتریش روونمکردەوە، بەڵێ دەناسران. . . ساڵی 1964رێکخەرەکەم لە رێکخستنی قوتابیانی نەتەوەیی کورددا، لەبەردەم درگای قوتابخانەی دواناوەندی وەتەن، ئاسایش دەستگیریانکردبوو، من نەمزانیبوو، وەك هەموو رۆژانی دیکە ئاسایی چووم بۆ قوتابخانە، دوو هاورێی خوێندن جیا بەجیا هاتن و وتیان (نەوزاد گیراوە، تۆچۆن هاتوویتەوە؟هەتا زوو دەربازبە، تۆش دەگرن.) کەواتە ئەو هاورێیانە نەك هەر بزانن کاژیکین بەڵکو دەیانزانی پەیوەندی رێکخستنیشمان پێکەوەیە!!

لا. 7: مامۆستا نەبەز دوای شۆڕشی 14ی تەمووزی 1958و بەرلەوەی کاژیك دابمەزێت تایپ رایتەرێکی عارەبیی کڕیوەو هێناویێتییەوە بۆ سلێمانی بۆ کاروباری تایبەتیی خۆی و دواتر داویێتی بەهاوبیران و لەوباوەڕەدایە:"بەرهەڵستێکی گەورە لەبەردەم کاژێکدا لەرووی تەکنیکییەوە نەبوونی تایپ رایتەرو رۆنیۆ بووە بۆ دابینکردنی کاروباری چاپەمەنی."

**قوربان هەرگیز باوەڕمەکە، ئەوە بەرهەڵست بووبێت. رێکخستنەکەش ئەوەندە لقوپۆپی لێنەبووبوەوە بە هۆی تایپ رایتەرەوە نەبێت فریانەکەوێت، ئەگەرنا ئەویش وەك لایەنەکانی دیکە پەیدایدەکرد. ئەو تایپ رایتەرەی ئێوەش هەرمابوو، لە ماڵی هاوبیر عەبدولفەتاح عەبدولرەزاق (مەلا فەتاح) بوو، ساڵی 1968 بەندە لەگەڵ هاوبیر ئەحمەدی ئەمین ئەفەندی بە ماتۆڕەکەی ئەو (هێنامانەوە) و لە گەنجینە تاریکەکەی ماڵی کاك ئەحمەد شاردمانەوە وکاك ئەحمەدیش تەمەن درێژبێت هێشتا لەژیاندایە.

لا. 9: لەبارەی ئەو چەندو چوونەی کراوەو دەکرێت کە ئایا کێ کاژیکنامەی نووسیوە، چاکبووماموستا نەبەز (بەرلەوەی هەموو شتەکان بێ خاوەن بمێننەوە) فریاکەوت و ئەوگرێیەی کردەوە وتەمومژەکەشی رەواندەوە ودەڵێت:"کاژیکنامە بەرهەمێکی ناوکۆییە، پێشەکی و پاشەکییەکەی کەبانگەوازێکی بەسۆزن، هاوبیر عەبدوڵلاجەوهەر نووسی، بەشی تیۆری و سۆسیالیزمەکەی نووسینی منە، بەشی مێژووەکەی بەرهەمی

هەموومانە بەتایبەتی هاوبیران ئەحمەد هەردی وهاوبیر فەرەیدوون ئەلی ئەمینیش چەند پێشنیازێکی بەکەڵکی هەبوو، لەسەر پێشنیاری منیش ناونراوە."

**لە سەرکردەکانی کاژیك، تەمەن درێژبن تەنها مامۆستایان: د. جەمال نەبەز، کامیل ژیر، فایەق عارف لە ژیانداماون. مامۆستا نەبەز قسەی خۆیی کرد و مامۆستا فایەق عارفیش باری تەندروستییەکەی زۆرناسازە، دەمێنێتەوە کاك کامیل ژیر ئەویش قسەی خۆی بکات وئەگەر برایان ئاسۆس هەردی و ڕێبین هەردی و کاك ئاسۆ فەرەیدوون عەلی ئەمین (پارێزگاری سلێمانی) زانیاری تایبەتییان لەهەر ڕوویەکەوە لەباوکیان بیستبێت. یا بەرگوێ کەوتبێت، کەلێنێك دەگرێت.

لا. 10:". . . بەمجۆرە هەتا کاژیکنامەم بەتەواویی لە نێزیکەی 75لاپەڕەدا (نیوە پەڕە) تایپکرد، بەقەوارەی گیرفان. بەرگێکی جوانیشم تێگرت و دامە دەست هاوبیران، کە بەداخەوە نەیانپاراست.) هەروەها دەلیت (تلینڤیسێك (تایپ رایتەر) ەکەشیان نەپاراست."

** بە دڵنیاییەوە دەڵێم هاوبیران وەك گلێنەی چاو پاراستیان و ئەوەندەی من بزانم هەتا دوای هەرەسی شۆڕشی ئەیلوولیش جگە لە ئەندامانی کاژیك، هاوبیرانی لاوانی نەتەوەیی وقوتابیانیش نەیاندیتبوو ! چجای نەیاران. هەر هەموو لایەنەکانیش وەك پارتی و جەلالی وپارتی کۆمونیستی عێراق و میریی عێراقیش بەئاواتەوەبوون بەچاو بیبینن. چەندهاوبیرێکی جواننووس بەکۆپی دەستنووس چەندین ژمارەیان لێهەڵگرتبووەوە، بەڵام بە قەوارەی لاپەڕەی خورشیدی (ئەی 4) چونکە ئەرکی کەمتر و لاپەڕەی کەمتریشی دەویست و قەبەو ئەستووریش نەدەبوو بۆ شاردنەوە. بەئاسانیش تێبینیدەکرا دەستخەتەکان جیاوازن و ژمارەی دێڕەکان ودیزاینەکانیش چوونیەك نین. بڵاوکردنەوەشیان تەنها بۆ ریزەکانی ڕێکخستن بوو، دوای خوێندنەوەش لەماوەی دیاریکراودا، وەردەگیرایەوە. ! جگە لە کاژیکنامە، بڵاوکراوەکانی دیکە بە نهێنی بۆ کەسانێکی دیاریکراو لە خوێندنگەکان دەخرانە مێزی خوێندکارانەوە و شەوانیش فرێدەدرانە حەوشەی ماڵانەوە. لەگەڵ کۆمەڵێك هاوبیردا هەتا 1967/1966لە ڕێکخستنەکانی یەکێتی قوتابیانی نەتەوەیی کورددا بووین، کەمال عەلی نانەوا، کەمالی جەمالی موختار و بەندە، پەیوەندیمان بە هاوبیر عارف ئەحمەد (ناسراو بە عارفە سوور) ەوە بوو، پێویست بوو هەفتانەش هەریەکەمان 9کۆپی لەبەر ئەو نووسراوانە بنووسێتەوە کە پێماندەدرا و دوواترییش دەبوو بەیانی زوو بەرلەهاتنی قوتابیان، بچینە پۆلەکان و لەهەر پۆلێکیش بە نهێنی بیانخەینە مێزەکانی چەند قوتابییەکی دیاریکراوەوە! هەرچەندە ئێمە کارەکەمان زۆر بەنهێنی ئەنجام دەدا، بەڵام هاوڕێکانمان هەموویان دەیانزانی

ئێمەین، چونکە کاژیکەکان وەك گای قەشە دەناسران. چەندین جار هاوڕێیانی خوێندن وەك نەجمەدین عەزیز (سالارعەزیز) و سەلاحی شێخ جەلال بەپێکەنینەوە دەیانوت: (ئەریٚ کاکە بۆ نایدە نە دەست خۆمان!) راستیشیان دەکرد، بەڵام ئێمە دەبوو وەك سیستمی سەربازیی (ئەرکەکە ئەنجامدە ئینجا رەخنە بگرە) ئێمە رەخنەکەشمان نەدەگرت وسەرەڕای ئەوە پێداویستییەکانیشمان بە پارەی خۆمان دەکڕی.

. هەموو نامەیەکی رێکخستنیش دوای خوێندنەوە دەسووتێنرا. دێمەوە سەر کاژێکنامەی پیرۆز، کەبەراستی شاکارێکی مەزن بوو لە مێژووی چاپەمەنیی خەباتی نهێنی هەموو کوردستاندا، لەو رۆژگارەدا بۆ ئێمە وەك (بیبلٚ) وەهابوو بۆ کریستەکان، کەسانێکی پسپۆڕ لە بوارەکانی مێژووی کورد و دراوسێکانیدا، لەزمان و کولتور و دەروونناسیدا بەزمانێکی سفت وپوخت وپاراو و بەشێوازێکی نویٚ و زۆر بەتام وشام مرۆڤی کوردی دەدواند کە زۆر جیاواز بوو لەگەڵ چاپەمەنیی لایەنەکانی دیکەی گۆڕەپانەکەدا، بەتایبەتیش ئەوانەی کۆمۆنیستەکان کە هەر قەوانە سواوەکەی ئیمپریالیزمی جیهانیی وکۆمپانیا مۆنۆپۆڵەکانی نەوت و یەکێتی خەباتیی کوردو عەرەب و خەباتی چینایەتی و قەڵای ئاشتیخوازان و. . . هتد. بوون و خوێنەر هەر زوو لەخوێندنەوەیان بێزاردەبوو. ئەوانەی پارتیش تەنها بلاڤۆکی شەڕی بەرەکانی جەنگ و چالاکییەکانی پێشمەرگە خوێنەری بەردەوامی هەبوو، چێژی لێوەردەگرت. ئەمە جگە لەوەی بیرو بۆچوونەکانی کاژیك وشیوەی خەباتیشی نامۆ بوو، دروشمە سەرەکییەکانیش چاوی لە هیچ داگیرکارێکی کوردستان و چینێکی کەمەڵگای کوردەواری نەدەنووقاند (کوردستان بۆ کورد یەکسانی بۆگەل) ئەمەش نەك هەر دەسەلاتدارانی عێراق، ئێران، تورکیا و سوریا، بەڵکو شۆڤێنزمی عەرەب و فارس و تورك و فێودال (ئاغاو دەرەبەگ) و چینە مشەخۆرەکانی کوردەواریشی بیٚ جیاوازی پێدەناساندین و ئاڵای خەباتی لەدژیان بەرزکردبووەوە و هەر ئەوەش ئەو شێوە خەباتە نهێنییە سەخت و دیسپلینە ئاسنینەی بەسەردا سەپاند.

لا. 10:". . . (کاکە کەریم) بەتەمای تەختکردنی سلێمانی بوو بە بۆمبای فڕۆکە شەڕکەرەکانی (میگ و سۆخۆ و ئیلیوشن) کە لە سۆڤێتەوە بۆی هاتبوون."

** فڕۆکەکانی سۆپای عێراق لەجۆری مێك 17حەڤدەی بەرهەمی کارگەکانی یەکێتی سۆڤێت هێندە نزم بەئاسمانی سلێمانیدا دەفڕین، هەموو جارێك بەربەستی دەنگیان دەبەزاند (حاجزالصوت). دواتر فڕۆکەی شەڕکاریی مێك 19، 21، 23 درا بە عێراق، سوپای عێراق دوای هەرەسهێنانی رێککەوتنی 11یمارتی 1970 ی نێوان شۆڕشی کوردو میریی عێراق و دەستپێکردنەوەی شەڕداله بەهاری 1975 دا فڕۆکەی

سۆڤێتیی جۆری (سۆخۆی) دژی کورد و شۆڕشەکەی بەکارهێنا، نەك لە 1961وە، هەرچەند فڕۆکەی مێك بە تواناترو کاریگەرتربوو. کوردی بێ پشتیوان کەدەکەوتە ژێر رۆکێتەکانی ئەو فڕۆکانەی رووسیای قەڵای ئاشتیخوازانەوە دەبوو سەر بەرزبکاتەوە بۆ ئاسمان و هاواربکات (کۆتری ئاشتی) قەڵای ئاشتیخوازان، خۆت یا هێلکەکانت. !

لا13:". . . خۆپیشاندانی خۆکرد لەشارەکانی کوردستاندا بۆ بەجێگەیاندنی مافەکانی کورد کەلە دەستوورەکەی قاسمیشدا نوسرابوو، کەوتە سەرپێ. سەرکردەکانی پارتی و کۆمۆنیست هەردوولایان دژ بەم خۆپیشاندنانە بوون و دەیانویست ئۆباڵەکەی بخەنە ئەستۆی ئێمەمانانی ناسراو بە (رێبازی سێیەم) و کەسانی نەتەوەیی."

** خۆپیشاندانەکان (وەك زۆربەی بەرخۆدانەکانی دژبە دوژمن لە باشوور هەر لە سلێمانی بووە) بەبڕیاری سەرانی پارتیی بوون، بەمەبەستی قورسکردنی پارسەنگی هێزی بارزانی مستەفا بەرامبەر عەبدولکەریم قاسم و سوپاکەی، هەروەها هێزو پێزی جەماوەری کورد پێشانی کۆمۆنیستەکان بدەن.

لا. 14:". . . نارەزایی جەماوەرانە کە بوو بەهۆی بەرخۆدانی چەکدارانە و لەئەنجامدا هەڵگیرسانی شۆڕش واکوتوپڕ و لەو هەلومەرجە نالەبارەدا، لەکلۆڵی و بێشانسیی کاژیك بوو، چونکە کاژیك هێشتا بنکەی خۆی جێگیرنەکردبوو، رەگی خۆی لەنێوجەماوەردا دانەکوتابوو، هەمووی دووساڵ و نیو بوو دامەزرابوو."

** ئاشکرایە شۆڕشی ئەیلوول کاردانەوەی فیۆداڵی کوردی باشوور (ئاغاو دەرەبەگەکان) بوو لەدژی یاسای دابەشکردنی زەویوزارەکانیان بەسەر جووتیاراندا. ئەوەبوو پێشتر هەندێکیان بە خێزانەوە چوونە ئێران، تەوژمی هەرەشەو پاڵەپەستۆی بەردەوام و ترسناکی چینە چەوساوەکانیش روو لە هەڵکشان بوو، بەتایبەتیش ئەوانەی کۆمۆنیست بوون و ئەوانەش کە تەنها لەدژی ئاغاودەرەبەگ چووبوونە ریزەکانی پارتی کۆمۆنیستەوە. ئەو دەمە سەرکردایەتی پارتی دیموکراتی کوردستان بەگشتی پشتگیریی چەوساوەکانی دەکرد. . . هەوڵیاندەدا بارودۆخەکە بقۆزنەوەو بەرەکە لەژێر پێی فیۆداڵە یاخییە چەکدارەکان دەربهێنن ورێڕەوی یاخیبوونەکە بە ئاراستەی شۆڕشێکدا بگۆڕن لەپێناو مافەکانی کورددا و رەزامەندیی بارزانیشی لەسەربێت، هەرچەند بارزانی هێشتاکاری دیکەی هەبوو، پەیوەست بەکێشەکانی بارزانیان لەگەڵ هۆزەکانی دراوسێدا وەك لۆلان، هەرکی، سورکی ودەبوو ئەو کێشانە (بەلایەکدا بکەون). پارتی گەر سەربکەوتایە ئەوە ئالای شۆڕشی کوردی بەرزکردۆتەوەو پێشڕەوی خەباتی رزگاریخوازی کوردە، خۆ ئەگەر سەرکەوتووش نەبوو، ئەوە یاخیبوونێکی چەکدارانەی فیۆداڵەکان بوو دامرکایەوە. خۆشبەختانە ئەنجامی رووداوەکان بەدڵی ئەوان و جەماوەری کوردی باشوور کەوتەوە و دروشمی (پێشڕەوی کورد

پارتییه، سەرۆکمان بارزانییه) زۆر بەفراوانیی بڵاوبووەوە وحەپولکی دروشمی دیکەی نەدەدا. دەشێت شانازی بە رۆڵی ئەو سەردەمەی پارتییەوە بکەین کە پشتگیریی چینە بەشخوراوەکانی دەکرد، هۆکارەکەشی دیاربوو لە کوێوە سەریهەڵداوە کە بریتیبوو لەسەرهەڵدانی ناکۆکیی سەرانی پارتی لەگەڵ بارزانیدا ولە ولاشەوە بووە کێشەیەکی ئاشکراتر لەگەڵ کۆمۆنیستەکاندا، کە لەهەرکوێ بن، ئەوان پێشڕەوی جەماوەرن. کاژیکیش هەتا1964 بانگەشەی ئەوەی نەدەکرد پێشڕەوی راستەقینەی کوردو خواسنەکانێتی، بەڵام هەرگیز ئەوهێزەشی نەبوو دروشمەکان لەپراکتیکدا بکاتە کردار، ئەگەرنا کاژیك لەبری (م. س) لە بارزانی راستدەبووەوە، جا ئەنجامەکەی چۆن دەکەوتەوە، وەڵامدانەوەی ئاسان نییە و ئێرەش شوێنی ئەوە نییە.

لا. 14"شۆڕشیش لەسەرەتاوە راپەڕینێکی جەماوەرانەی خۆجۆش بوو، هیچ حیزب و رێکخراووسەرکردەو کەسایەتییەکی ناسراوی لەپشتەوە نەبوو، دەستی هیچ بیانی و ناحەزێکی کوردی تێدانەبوو، بێزاریدەربڕینێکی رەوای خەڵکەکەبوو دژ بە ملهوڕی و لووتبەرزی کەریم قاسم، ئەگەرنا خۆپیشاندەرەکان هیچ داخوازییەکی گەورەوەگرانیان نەبوو کەجێبەجێ نەکرێ، دەیانویست قاسم بەڵێنەکان و دەستوورەکەی خۆی بخاتەکار بەڵام گەوجێتی قاسم کارێکی وایکرد مەلامستەفای بارزانی کەتا ئەو دەمەی قاسم فڕۆکە بۆمباهاوێژەکانی نەناردبووە سەری، بێ قرەوبرە لەگوندەکەی خۆی دانیشتبوو بەڵام بەقسەی قاسمی نەکرد کەداوای کردبوو لێی خۆپیشاندەرەکان بە نۆکەری بێگانە بداتە قەڵەم. کە نێوچەی بارزان بۆمباران کرا لە1961/9/16 دا، مەلامستەفا ناچارکرا بکەوێتە بەربەرەکانی لەشکری دەستدرێژکەری ئێراق، ئەوجا خەڵکەکەش کەدەیاندی پیاوێکی وەك مەلامستەفای بارزانی سەرکردەیەتیی بەرخۆدان دەکا، ئەوانەی پێیاندەگوتن (کوڕەکوڕە) چ بەئارەزوو چ بەناچاری و لەترسی گرتن و کوشتن چوون بۆلای مەلامستەفاو بوونە پێشمەرگەی ویی. ئیدی روویان لەکاژیك نەکرد، مەگەر کەسانی خاوەن باوەڕو تێگەیشتوو، ئەوانیش زۆر زۆر کەم بوون لەو رۆژەدا و ئێستەش هەروا کەمن ئەگەر نەبێژم دەگمەنن."

**بەڵێ شۆڕشی ئەیلوولی1961دەستی دەرەکیی تێدانەبوو، بەڵام بۆ ئێران و تورکیاو بەریتانیاو هاوپەیمانەکانیان، فرە وەگیانیان خۆشبوو. گەلانی عێراقیش جگە لەتورکمانەکان، بەگەرمیی و بە هەمووتوانایانەوە پشتیوانی سەرۆك کۆمار ژەنەراڵ عەبدولکەریم قاسم بوون، کە بەبریندار لەپلانی تیرۆرکردنەکەی بە دەستی بەعسییەکان رزگاربوو، بەو بۆنەیەوە رۆژیك تائێوارە چێشتخانەو کەبابخانەو چایخانەو گەلێك خواردن و خواردنەوە بەخۆڕایی بوون. راستە (خۆپیشاندەرەکان داخوازی گەورەو گرانیان نەبوو)، بەڵام ژەنەڕاڵ قاسمیش بەدەستی خۆی دوو دەسکەوتی گەلێك مەزنی بۆکورد لە یاسای کاتیی کۆماری عێراقدا

چەسپاند. (بێزاری دەربڕینی خەڵك). جەماوەرەکەی پارتی و بارزانی بەوپەڕی ناهوشیاریی کولتووریی ومێژوویی و رامیارییەوە، تینووی سەربەخۆیی نەتەوەیی بوو، پارتی و بارزانیش بێ زەمینەسازی وهەلومەرجی گونجاوو ئامادەکردنی چینوتوێژەکانی کۆمەڵ بۆ شۆڕش، فوویان پێداکردو چوونە شاخ و دەستیان دایە چەك، بۆیە ئێستەش هەر کێشەو قەیرانی چارەسەرنەکراوەو بەسەریەکتردا کەڵەکە بوون و زۆربەشیان گەیشتوونەتە بنبەست. ژەنەراڵ قاسم گەوج نەبوو بەڵام لێبوردەییەکەی و فرە باوەڕ بەخۆبوونەکەی، کەبەدەستێکی ئاسنین لەو بەعسییانەی نەدا، تەقەیان لێکرد وصەددام حسێن یەکێکیان بوو.

لەبارەی پەیوەندی نێوان ژەنەڕاڵ عەبدولکەریم قاسم و بارزانی مستەفاشەوە، ماوەیەك بوو نێوانیان تێکچوبو بەڵام هەرگیز ئەو بارزانی پاڵنەدا دەست بداتە چەك، نەخێر، لە کۆبوونەوەی سەرۆك هۆزەکانی کورددا بۆ چارە سەرکردنی کێشەی نێوان بارزانیان و هۆزەکانی هەرکی و سورکی و لۆلانی بەسەرپەرشتیی پارێزگاری هەولێر بەدرەدین عەلی، نوێنەرانی بارزانییەکان بەسەرۆکایەتیی شێخ ئەحمەد ئامادەنەبوون، بەو بیانووەی میریی و (صدیق میران) ی سەرۆکی هۆزی خۆشناو بیلایەن نین و پشتگیریی دوژمنەکانیان دەکەن وهەوڵی لاوازکردنی بارزانیان دەدن. ئەوە لەکاتێکدا بارزانیان لەچەند شەڕێکدا بەسەرکردایەتیی خودی بارزانی مستەفا، دەستی قورسیان لە دوژمنەکانیان وەشاندبوو. . . ئیتر ئەوەبوو پارێزگاری هەولێر و سەرۆکی هۆزی خۆشناویش کوژران ومامۆستا برایم ئەحمەدیش لەو کێشەیەوە تێوەگلاو میریی عێراق فەرمانی دەستگیرکردنی بۆدەرکرد و ناچار چووە شاخ. . . . جەماوەری کورد بەخۆشیی بارزانییەوە باوەشی بۆ شۆڕش کردەوەو کەوتنە شوێن ناو و ناوبانگ و مێژووی خەبات و کوڵنەدانی ژەنەراڵ مستەفا بارزانی و داستانی پەڕینەوەی بارزانییان لە رووباری ئاراس بۆ ئەرمینیا ـــ یەکێتی سۆڤێت.

لا. 15:"وەك لەمەوبەر بڕیارم دابوو کەلەولات بچمەدەرەوە بۆ ئەورووپا بۆ درێژەدان بەخوێندن و هەوڵبدەم ئاشنایەتیی و پێوەندی لەگەڵ کەسانی زاناو زانستگەکان و رۆشنبیران و رامیاران ببەستم و چەند زمانێکی دیکە فێربىم و ئەوجا بگەڕێمەوە کوردستان. . . . بێجگە لەوەش رێکەوتنێك هەبوو لەنێوانماندا کە هەندێکمان بچنە دەرەوەی ولات بۆدروستکردنی پێوەندییەك لەنێوان ئەوروپاییەکان و کورداو کێشەی کوردو رۆڵی کاژێك بە رۆژنامەوانەکانی ئەورروپاو رامیارەکانیان بگەیەنین. بۆ ئەمە هاوبیر ئیحسان فوئاد زەمالەیەکی خوێندنی بۆ وێژەی کوردیی لەسۆڤێتی دوابراو درابوویە، چووبۆ مۆسکۆ بۆخوێندن بەڵام هیچ چالاکییەکی بۆکاژێك نەبوو. . بێجگە لەوەش بووبوو بەئەندامی کۆمەڵەی KSSE ی سەر بە پارتی نەك ئەندامی یەکێتی نەتەوەیی

خوێندکارانی کورد لەئەورووپاNUKSEکە لە 1965/3/21 دا لە میونشن دروستمانکرد. . . . و لەسەر ڕێبازی کاژیك دەچوو بەڕێوە."

** وا مەزەندە دەکەم دامەزرێنەرانی کاژیك هەر لەسەرەتاوە نەخشە ڕێگایەکیان داناوە بۆ ئەرکەکانیان و بۆ ئەو مەبەستەش بەپێی ئاستیی زانستی و تایبەندمەندێتی ولێوەشاوەییان لەبوارە جیاجیاکاندا، بەسەر سێ دەستەدا دابەشبن:

چەند کەسێکیان بچنە نێو ریزەکانی شۆڕشەوە: فەرەیدوون عەلی ئەمین و دواتر محەمەد عەزیز و شێخ محەمەدی هەرسین.

ژمارەیەکیان ئەرکی سەرپەرشتیکردنی ڕێکخستنەکان و رابەریکردنی بزوتنەوەکە بگرنە ئەستۆ: ئەحمەد هەردی، عەبدوڵلا جەوهەر، فایەق عارف.

ئەوانیدیکەش بچنە دەرەوەی وڵات بۆ ناساندنی بزووتنەوەکەو دۆست و پشتیوان پەیداکردن: جەمال نەبەز، ئیحسان فوئاد و کامیل ژیر. بەڵام هەر زوو دەرکەوت ئەنجامەکان هیوابەخش نین و هیچ نیشانەیەکی سەرکەوتنیان پێوە دیارنییە، جگە لە مامۆستا نەبەز کەجێگەی خۆیی کردەوەو خوێندنی باڵای بەکامی دڵ تەواوکرد و درێژەدەدات بەو خەباتەی کاژیك دەستیدابوویە، بەڵام مانەوەکەی لە ئەورووپا هەتا ئەمڕۆش هەر درێژە دەکێشێت !

لا. 18:". . . بەدرخان شتێکی پەیداکرد بۆم کەبەوشتە هاوبیرانم لەکوردستان توانییان زووتر و باشتر دەنگوباسەکان بگەیەنن پێم. ئەوشتەم بە زەکیێ خانی خێزانی خوالێخۆشبو سەئید قەزازدا ناردەوە بۆهاوبیران."

** بێگومان ئەمڕۆ خوێنەران بە گشتیی و هاوبیران بەتایبەتیی و بەر لەهەموان دەپرسن: دەبێ ئەو شتە چی بوبێت و کەی نێردراوەتەوە بۆهاوبیران؟ ئینجا ئەگەر وایە، دەبوایە بەردەوام و گەرموگوڕ لە هەموو روویەکەوە ئاگاتان لەیەکدیی بوایە و لە رووداوە گرنگەکان بێئاگانەبوونایە، هەر بۆ نموونە یەکگرتنی پارتی گەلی کورد لەگەڵ کاژیك کە هەتاسەردانەکەی هاوبیر بروسکە ئیبراهیم لە ئەیلوولی1964 دا بۆ سلێمانی و لەگەڵ خۆیدا چەند بڵاوکراوەیەکی کاژیکی لەگەڵ خۆیدا هێنابوو، زانیتان یەکگرتنێك کراوە، بەڵام بۆ؟ چەند و چۆن و سەرو ژێر و وردەکارییەکانی چیبوون، زانیاریتان نەبوو هەتا هاوینی1970کە مامۆستاکامیل ژیر و دواتریش ماموستا فایەق عارف بەسەردان دێنە ئەڵەمانیا و ئاگادارت دەکەن.

لا. 18:"رادیۆی قاهیرە کەلەساڵی 1957دا بەشی کوردی کردەوە بەهۆی هەوڵی منەوە بوو."

**بەڕێز دکتۆر فوئاد مەعصووم کە ئێستا سەرکۆماری عێراقی فیدراڵەو ئەو کاتە شۆڕش ناردبووی بۆ میصر بۆخوێندن و هەروەها هاوکاریکردنی نوێنەری شۆڕش لەقاهیرە، لەبارەی پەخشی ئێستگەی رادیۆی قاهیرە بە زمانی کوردی بۆ ماوەی کاژێرێك بووچوونێکی جیاوازی هەیە. هەر لەو دۆکۆمێنتەدا کە کەوتبووە دەست پارتی و کۆپییەکم دەستکەوتووە، راپۆرتێکیشی تێدایە ناوبراو لەسەر جەلال تاڵەبانی پڕکردۆتەوەو ناردوویەتی بۆ بارەگای بارزانی.

لا. 21: لەبارەی نێوانی میرکامەران بەدرخان و عیسمەت شەریف وانلی سەرۆکی KSSE مامۆستا نەبەز دەڵێت". . . میرکامەران بەدرخان بۆ دامەزراندنی دەوڵەتێکی کوردستانی هەوڵیدەدا، بەپێی پەرتووکی (ألموساد فی ألعراق و دول ألجوار، أنهیارللامال ألاسرائیلیە وألکردیە، ترجمە بدرعقیلی)، کامەران بەدرخان پێوەندیکردبوو بەئیسرائیلەوە بۆ یارمەتیدانی کورد بەلاَم ئیسمەت شەریف وانلی لای ئیسرائیلییەکان و مەلامستەفای بارزانی تێچێنی دژ بە میربەدرخان کردبوو، لەئەنجامدا ئیسمەت کرا بە (نوێنەری شۆڕش) لەلایەن مەلامستەفاوە."

**خوێنەر بۆی هەیە بپرسێت (تێچینی) یەکە چیبوو، چ تۆمەتێکی درایەپاڵ ؟ بەداخەوە مامۆستا بۆ نەیدرکاندووە، ئەوانە میژوون وئەرکی مێژوونووس، لێکۆڵەر، روناکبیر و بتایبەتیش دکتور نەبەز کە کوردۆلۆگییە، ئەرکیان ساغکردنەوە، روونکردنەوە و کردنەوەی گرێکانی مێژو و رووداوەکانە.

لا. 24:". . . رژێمی سۆڤێت سەبارەت بەوەی بەئسییەکان کوشتارێکی گەورەیان لە کۆمۆنیستەکانی ئێراق

کردبوو، هەڵوێستییان بەرامبەر رژێمی ئیراق دوژمنانەبوو، رژێمی سۆڤێت ماوەی چەند مانگێك پشتگیریی کوردی دەکرد. لەکۆنگرەی کۆمەڵەدا لە میونشن لە 9 ـ 15مارتی1963. . . کۆمۆنیستەکان و پارتییەکان تووکەی سمێڵیان دەهات. بۆ ئەو کۆنگرەیە جەلال تاڵەبانی ومحەممەد مەهدی جەواهیری و گەلێك کەسی دیی وەك میوان هاتبوون. کاك بروسکەو ئەز گوتمان"ئێمە ئەم هەڵوێستەی دوایی سۆڤێت بەباش دەزانین هیوامان وایە لەسەر ئەم هەڵوێستە بمێنێتەوە، لەگەڵ ئەوەشدا نابێ رابوردووی یەکێتی سۆڤێت دژ بەکورد لەبیرخۆمان ببەینەوە"ئەم قسانە هەلاَیەکی گەورەیان نایەوە. سەیر ئەوەیە کاك ئەلی قازی (کوڕی پێشەوای شەهید قازی محەمەد) کەئەوکاتە لە کونسلخانەی ئێران لەبەرلین کارمەندبوو لەنێو ئەوخەڵقانەدا داوای ئەوەی کرد کەکاك بروسکەو ئەز لەکۆمەڵەی خوێندکارانی KSSEدەربکرێین چونکە قسەمان بەیەکێتی سۆڤێت گوتووە."

**شای ئێران و هاوپەیمانەکانی، یەکێتی سۆڤێتیان بەمەترسی هەرەگەورە دادەنا بۆسەر ئێران وناوچەی خۆرهەلاّتی نێوەند وهەموو بلۆکی خۆرئاوا وئەمەریکاش، ئاخۆ دەشێت کارمەندێکی کونسولّخانەی ئەمەریکا وەها ئاشکراو بەرۆژی نیوەڕۆ داکۆکی لەسۆڤێت بکات؟ جا ئەمە لەچاو هاوکاریکردنی کاك عەلی قازی لەگەلّ شای ئێرانی باوە کوشتەیدا، هەر هیچ نییە.

لا. 27:"لەمانگی تەباخی 1964دا بوو کەهاوبیر بروسکە ئیبراهیم لەپشووی زانستگەدا چووەوە بۆکوردستان و پێوەندیکرد بەهاوبیرانی کاژیکەوە. لەسلێمانی چاوی بەهاوبیران فایەق ئارف، کامیل ژیر و ئەحمەد هەردی کەوتبوو، پێیانی گوتبوو کەدەیەوێ ببێ بەئەندامی کاژیك، ئەوانیش بەخۆشییەوە رازی بوون. . . کەهاتەوە میونشن چەند بلاڤۆك و نوسینێك کەهاوبیران دابویان پێی. . . یەکێك لەونوسینانە بیرخەرەوەیەك بوو لە 1964/5/13 بەئارەبی نووسرابوو بۆمەلامستەفای بارزانی لەبارەی جەمال عەبدولناسرەوە. . . نووسینێك باسی ئەوەکرابوو کەحیزبێك بەنێوی"پارتی گەلی کورد"ەوە لەگەلّ کاژیك یەکیگرتووە و لەو رووەوە هیچیان بەبروسکە نوگوتبوو، ئەم نهێنییە هەرواماوەیەوە هەتا هاوینی1970هاوبیر کامیل ژیرهات بۆبەرلین و گوتی ئەوانەی سەربەپارتی گەلی کورد بوون کاك حەمەی ئەزیز و شێخ محەمەدی هەرسین و چەندکەسێکی دیی بوون. . . ئێمە ئەو دووکەسەمان ناردنە نێو شۆڕشەوە کەخزمەتی بیری کاژیك بکەن لەنێوشۆڕشدا، کەچی خزمەتی پارتییان کردو هیچ خێرێکیان بۆکاژیك نەبوو."

**دیارە هاوبیری بەڕێزمان بروسکە ئیبراهیم بەتەزکییەی تۆ و بەقەلّەمبازێك بووە بە ئەندامی کاژیك! کوردی دلّسۆزیشمان هەبوو، بەو ئاواتەوە سەریان نایەوە و بەوئاواتە نەگەیشتن ئەو شەرەفە گەورەیەیان پێببڕێت. ناردنی ئەو دوو برادەرەش، نهێنییەکە ئێستەش ئاشکرا نەبووە کەینو بەینەکەی سەر بە کوێوە دەنێت نەك بەو دووقسەیەی مامۆستا ژیر لە1970 دا، گرێکە کرابێتەوە. . . لەبارەی ئەو دووکەسەشەوە کە خێریان بۆ کاژیك نەبووە، لەهەلّویستدا بەرامبەر هاوبیرانی کاژیك جیاوازبوون، شەهید شێخ محەمەدی هەرسین دەستی بەرووی هیچ هاوبیرێکەوە نەناوە. کەبەرپرسی لقی چواری پارتیش بوو هەتا1970 دلّسۆزانە هاوکاریی هاوبیرانی دەکرد وهەولّی دەدا لە هەلّبژاردنەکانی لیژنەی ناوچەکاندا هاوبیران سەربکەون، بەتایبەتی بۆ مامۆستایان کامیل ژیر، فایەق عارف و شەهید تۆفیق نوری بەگ و بەندە نوری کەریم کەخۆمان پالاّوتبوو بۆ ئەندامێتی لیژنەی ناوچەی سلێمانی. ئەو ماوەیەی دوای رێککەوتنەکەی مارتی1970ی نێوان حکومەتی عێراق و سەرکردایەتیی شۆڕشی کوردی باشووریش کە بەرپرسی لقی سێی پارتی بوو لەکەرکوك درێغی نەدەکرد، هەربۆنموونە دووخزمان لەوێ کارێکی گرنگیان کەوتبووە لق، نامەیەکی ئاساییم پێدان، بەدلّی خۆیان کارەکەی بۆ ئەنجامدابوون. بەلاّم

کاك حەمەی عەزیز وەهانەبوو، دوای تەواوبوونی کۆبوونەوەکەی نەغەدە (سەرەتای پایزی1975)، کاك هەردی فەرمووی حەمە نوری ئەم ماوەیە هاتوچۆت زۆرکردووە و لەسەر گیرفانی خۆتیش، نامەیەکت بۆ دەنووسم بۆ کاك حەمەی عەزیز یارمەتییەکت بدا، نامەکەی نوسیو لەوەدابوو زەرفەکە دابخات، زمانی بەکەتیرەکەشیدا هینابوو، فەرمووی بەخوا باوەڕناکەم. . . ! وتم خەم مەخۆ، ئەم سەفەرەیان پارەم خەرج نەکردووە، کاك فەتاح بۆی دابین کردووین و ئوتومبیلێکیشی خستۆتە ژێردەستمان و بێمنەتیش دەچێنەوە بۆ پێنجوین.

لا. 28:"هاوبیر لەتیف عەلی 1939ـ1968/3/8لە رۆژی 1964/10هاتە میونشن ونامەی هاوبیرانی کوردستانی بەدەستەوەبوو."

**شەهیدی جوانەمەرگ هاوبیر لەتیف عەلی، یەکێك بوو لەدەیەها پێشمەرگەی کاژیك لە شۆڕشی ئەیلوولدا. تەنها بۆ چارەسەرکردنی نەخۆشییەکەشی رووینەکردە هەندەران بەڵکو ئەوو چەند هاوبیرێك بەئامانجی خوێندن و پێکەوەنانی پێگەیەك بۆ گاژیك چوونە دەرەوەی وڵات، وەك مامۆستاکامیل ژیر، عەتا سوڵتان، عومەری حاجی عەبدوڵڵاـ مولازم عومور (لەتورکیاوە گەڕایەوە) بەڵام هیچیان نەمانەوە و گەڕانەوە. ئەمە سەرەتاو بنەتای ئەو پڕۆژەیەبوو.

ئینجا بۆ دڵنیابوونیش دەپرسم جوانەمەرگ لەتیف عەلی نامەی رێکخستنی بەدەستەوە بوو، ئایا بەمۆری چ کۆمیتەیەکی کاژیك ؟ یا نامەی هاوبیرێکی ناسراوی پێدرابوو؟

لا. 29:"هاوبیر ئەحمەدنەقیب کەلەسەردانێکی کوردستان گەڕایەوە لەسەرەتای بەهاری1965دا، تاکە بلاڤۆکێکی کاژیکی لەگەڵ خۆی هێنابوکەلە 1965/2/12دا بەئارەبی لەبارەی بارودۆخی سلێمانییەوە دەرکرابوو، باسی وەستاندنی چالاکیی کاژیکی تێدابوو بەهۆی بەرچاوگرتنی بارودۆخەکەوە، ئێمە وامان دەزانی بۆماوەیەکی کورتە بەڵام بەداخەوە هەتاسەربوو، ئەوەش دوابلاڤۆکی کاژیك بوو کەبگاتە دەستمان لە ئەوروپا."

** نە ئەوکاتەو نە دوا ی ئەو کاتەش، سەرکردایەتی کاژیك راستوڕەوان روونینەکردەوە هۆکاری راستەقینەی پشت ئەو بڕیارە چاوەڕواننەکراوە چیبوو، بۆیە دەبوو مامۆستا نەبەز هەرنەبێت بەهۆی (شتەکەوە کەناردبوویەوە بۆهاوبیران) پێش وەخت ئاگادار و بەشداریش بووایە لەبڕیارێکی وەها چارەنووسسازدا یا بەلای کەمەوە لەئەورووپاوە روونکردنەوەیەکی بڵاوبکردایەتەوە، یا دوای دامەزراندنی حکومەتی هەرێمی کوردستان ئەو سەرکردانەی کاژیك (مەبەستم دەستەی دامەزرێنەرە) کەلەژیاندا مابوون ئەو لایەنەو چەندین لایەنی دیکەشیان روونبکردایەتەوە. ئێستەش تەمەن درێژبن تەنها مامۆستایان کامیل ژیر و فایەق عارف لەژیاندا ماون ئەگەر

بێنە دواندن. بەڵام دەبێت ئەوەش نەکەین بەژێر لێوەوە کە کاژیك و رێکخراوەکانی لاوانی نەتەوەیی کوردو قوتابیانی نەتەوەیی کورد هەتا1974 ـ 1975بەردەوامبوون لەخەباتداو دواتریش ئەندامانی کاژیك دووراو دوور جۆرە پەیوەندییەکیان پێکەوە مابوو. هەر بۆ نموونە کۆبوونەوەکەی ماڵی مامۆستا فایەق عارف بەئامادەبوونی: فایەق عارف، کامیل ژیر، محەمەد مەجید ئەصلان، عومەر شەمەیی، مژدە تاهیر، نوری کەریم بۆ تاو وتوێکردنی نامەکەی دکتۆر نەبەز سەبارەت بە هاوکاریکردنی لایەنێك. . . . . نامەکەش کاك بەختیاری برای هاوبیر بروسکە ئیبراهیم لە ئەڵمانیاوە هێنابووی. هاوینی2014 لەگەڵ هاوبیری هێژا خوالێیخۆشبێت ئەحمەد سەلام چووینە دیدەنیی مامۆستا کامیل ژیر و ئەم خاڵەم بەسەرکردەوە، مامۆستا وتی (فەرامۆشیکەین باشترە.)

لا. 34:"هاوبیر کامیل ژیر لەوتووێژەکەیدا لەگەڵ کەناڵی (ئێن ئار تی) گوتی کە ئێمە (نوکسە) ئەو هەڵوێستەی نوکسەمان ناردووە بۆ مەلا مستەفای بارزانی (مەبەستی لەگومانی نوکسەیە لەرێکەوتنی1970/3/11کەلەئۆرگانەکەی نوکسەدا، کوردستان ئینفۆرماسیون ژمارە 14 ی رۆژی 1970/3/21 بەئەڵەمانی بلاوی کردبووەوە) ئەوە راست نییە. ئێمە بە ئەڵەمانیی بلاومان کردەوە بۆ رای گشتی، نەك بەتایبەتی بۆتاکەکەسێك."

** هەمیشە لە گێڕانەوەی بەسەرهات و رووداوەکانی رابوردوودا جیاوازی و گۆڕانکاریی روودەدەن، بەتایبەتیش ئەوانەی کە نەنووسراونەتەوە. ئەوەی لەم خاڵەدا گرنگە ئەوەیە بەپێی لێدوانەکەی مامۆستا ژیر، هەرنەبێت چالاکییەکانی کاژیك هەتا ئەوکاتە (1970/3/21) بەردەوام بووە.

لا. 35:". . . لەسیانزەمین کۆنگرەی (K. S. S. E) دا لە11 ـ 1969/8/17ی کۆمەڵەدا لەبەرلینی رۆژاوا، بەسێ ئەندام، هاوبیران بروسکە ئیبراهیم، یوسف زەند و جەمال نەبەز بەشداری تێداکرد و بۆ ئەو کۆنگرەیە د. ئەورەحمانی قاسملو، کەمال فوئاد (کەهێشتا خوێندنی خۆی تەواونەکردبوو) د. پاکیزە رەفیق حیلمی، هیوامستەفابەهجەت، داراتۆفیق (وەك نوێنەری سەرکردایەتیی شۆڕش) محەمەدمەحمودئەبدۆ (سامی ئەبدولڕەحمان)، میرکامەران بەدرخان و خێزانەکەی، دکتۆر جەمال رەشید کەهێشتا خوێندکاربوو، جوێس بلۆ، حیلمی ئەلی شەریف، ئیسمەت شەریف وانلی بەشدارییان تێداکرد."

** بەراوردێکی سەرپێیی کۆبوونەوەکانی خوێندکارانی کورد لەئەوروپا KSSE وکۆبوونەوەکانی خوێندکارانی نەتەوەیی کورد لەئەوروپا NUKSE و تێڕوانینی ئامادەبووەکان لەرووی چەندێتی و چۆنێتییەوە دەریدەخات

هەوڵ و کۆششی بەردەوام و تاقەت پڕوکێنی دکتۆر نەبەز و دکتۆر بروسکە ئیبراهیم و هاوکارەکانیان نەبووایە کە لاپەڕەیەکی پرشنگداریان لە مێژووی خەباتی خوێندکاران و رەوەندی کورد لە ئەوروپاو کوردایەتیشدا نەخشان، هەرچەند بەداخەوە ئەویش وەك کاژیك (دووکانەکەی بەکر و چوار قاڵب سابوون) ی بەسەرداهات. !

لا. 36:"هەر بەهۆی ئەوکۆبۆنەوەیەوە لەگەڵ داراتۆفیق کەنوێنەری سەرکردەیەتیی شۆڕش بوو. . . . دووبە دوو قسەمان کرد، باسی ئەوەی کرد کە ئێران زۆر دەستی خستۆتە نێو شۆڕشەوە و پێویستە کارێك بکرێ بەئسییەکان لەترسی ئێران و بە نێوانکاریی سۆڤێت، دان بەئۆتۆنۆمیی کوردستاندا بنێن. لەوەوە هەستم کرد بەوەی شۆڕش بەرەو نەمان دەچێ. زۆر لەگەڵ داراتۆفیق خەریك بووم کە رێ بدرێ پێم بگەڕێمەوە کوردستان، دارا گوتی ئەو حەزدەکا کە ئەز لەنێو ریزەکانی شۆڕشدابم بەڵام ئەوە بەدەستی وی نییە. گوتم ئەی بەدەست مەلامستەفای بارزانییە؟ گوتی باوەڕبکە هەمووشتێك لە شۆڕشدا بەدەست بارزانی نییە، ئێران شتێکی بەدڵ نەبێ ناکرێ."

**بەعسییەکانی عێراق لەترسی ئێران کە خەریکبوو راستەوخۆ دەکەوتە شەرەکەی نێوان کورد و بەعسەوە و رۆکێتی جۆری (هۆك) ی دژ بە فرۆکەکانی عێراق بەکاردەهێناو چالاکییەکانی فرۆکەکانی جۆری (باجەر ـــ رامالّدەر) ی کەمکردەوە لەسەر شۆڕش، بەتایبەتیش دوای خستنە خوارەوەی فڕۆکەیەکی باجەر بە رۆکێتێکی (هۆك)، بەعسییەکان لەترسیی ئەوە لەگەڵ شای ئێراندا پێکهاتن لەسەر حسابی کورد کە چوار ساڵ پێشتر دانیان بە ئۆتۆنۆمی کوردستاندا نابوو. هەرگیز ئەو بۆچوونەش بە دروست نابینم (ئێران شتێکی بەدڵ نەبێ ناکرێ)، نەخێر هەموو شتێك لەشۆڕشدا بەدەست بارزانی و بارەگای بارزانیی بوو. نەك شتێکی وەها بچووك کە بریتییە لە گەڕانەوەی نووسەرێکی ناسراو بۆ، ولاّت. بارزانی رێککەوتنی مارتی1970 ی لەگەڵ صەددام حسێن مۆرکرد، پرسەگورگانەیەکیشی بە ئێران نەکرد کە نەك بەدڵی ئێران نەبوو، بەڵکو زۆریش نیگەران بوو، بەسووکایەتییەکی گەورەشی بینی بۆ شانوشەوکەتی حەمەرەزا شا.

لا. 36: کاتی خۆیشیی کە ئەحمەد نەقیب گەڕابووەوە کوردستان و چاوی بە بارزانی کەوتبوو، پێی گوتبوو پێویستە جەمال نەبەز بهێنیتەوە بۆ کوردستان. بارزانی پێیگوتبوو"دەبێ پرس بکرێ"ئەحمەد دەیگوت"دیاربوو پرسەکە بەبێگانە بوو، نەك بە کورد."

**بەش بەحاڵی خۆم سەر لەوەدەرناکەم بەربەست و رێگر لەبەردەم گەڕانەوەی دکتۆر نەبەز بۆ کوردستان لای دەسەڵاتدارانی ئێرانەوە بووە یا لە بارەگای بارزانییەوە یا هەردوولا لەسەرێی کۆکبوون. بەڵام بارزانی مستەفا هەرگیز دەستەمۆ نەبووە، تا بۆ ئەوە ئەوەندە دەستەمۆو چاو لەدەمیی ئیران بێ، هەرگیزاو هەرگیزیش خۆی لە

سەرۆکەکانی وڵاتانی دراوسێ بەکەمتر نەبینیوە و جار هەبووە ناچاری سەفەری سەخت و دژواری چیاکانی کوردستانیشی کردوون بە سواری ئێستر ئێنجا گوێدرێژ هەتا بەخزمەتی بگەن ! دکتۆر نەبەز خۆ کەمیی بە رژیمەکانی عێراق و بەتایبەتیش بە رژیمی بەعس نەکردبوو، دوور و نزیکیش پەیوەندی بەلایەنێکی دۆستی بەعسەوەنەبووە، بەڵام ڕێگرییان لێنەدەکرد نووسین لە گۆڤاری کۆڕی زانیاری کورد لەبەغدا بڵاوبکاتەوە، ئارەزووی گەڕانەوەشی هەبوایە بە شانازیشەوە پێشوازیشیان لێدەکرد، تەنانەت ئەوندەشیان حەزدەکرد چەند بگەڕێتەوە جارێك دەنگۆی (جەمال نەبەز دەگەڕێتەوە) ش بڵاوبووەوە. ئەی رژێمەکەی شای ئێران بۆ بەوجۆرە لێی بەداخبوو، خۆ دکتۆر نەبەز پەیوەندی دۆستانەو هاوکاریی لەگەڵ حیزبی پان ئیرانیست هەبوو، کەسەر بە شای ئێران بوو (ئەو پەیوەندی و هاوکارییە هەنگاوێکی دروست و لەبەرژەوەندی بزوتنەوەی کوردایەتیش بوو.)

لا. 36:"وابزانم زەینم بەهەڵە نەچووبوو کە داخۆیانی 11مارتی1970لەلایەن رژێمی بەعسەوە دەرکرا، ئەوەم بەئاشبەتاڵی یەکەم زانی."

**لە مێژووی کورددا دەیەها جار ئاشبەتاڵ لە جۆرەها ئاش و ئاشەوان روویداوە بەڵام هەتا بەهاری1970 (ئاشبەتاڵ) نەبووبووە زاراوەیەکی رامیاری و سەربازیی.

لێرەوە زنجیرەی باسەکانی کتێبەکە بازدانێکی تێدەکەوێت و دەچێتە سەر کۆنگرەی کۆمەڵە لەتەباخی1969 داو دکتۆر نەبەز دەڵێت:"سەیر لەوەدابوو کابرایەك هاتبوو بۆ کۆنگرەی کۆمەڵە (کوڕی بارزانی بوو لە ژنە رووسەکەی.)"

لا. 37:. . . بەڵام بەهۆی ئەوەوە کە بەکری حاجی مەلاخالید لە بەرلینەوە چەندجار نامەی ناردبۆم و نووسیبووی کە لەبەرلین خوێندکاری کورد زۆرن و دەیانەوێ لەگەڵ نوکسە کاربکەن، وازم لەهامبۆرگ هێناو خوێندنەکەم گواستەوە بەرلینی رۆژاوا. داخەکەم قسەکانی کۆچکردوو بەکرخالید کە دەیگوت لەسلێمانی کاژێك بووە، راست دەرنەچوون. چەند کوردێکی کەم لەبەرلین وەك جەمالی حەمەی قەپانچی و قادر خەریب ئامادەی کارکردن بوون لەگەڵ نۆکسە ئەوانیش بە مەرجی چەقۆ. بەڵام ئەمە ئەو خێرەی تێدا هەبوو کەلەبەرلین لەماڵی حەمەرەش رەشۆ، کەلەسەردەمی میونشنەوە یەکدیمان دەناسی، کاك جەواد مەلام ناسی، ئەوە لەپایزی1970دابوو. کاك جەوادیش پاش گوێگرتن لەبیروڕاکانی کاژێك و نۆکسە، بوو بە ئەندامی نۆکسە و کاژێك و بڕیاری دا هەرئەو ساڵە لەرێی لوبنانەوە بەدزییەوە بچێتەوە بۆ سوریاو لەوێ کۆمەڵەیەکی خوێندکارانی نەتەوەیی کورد دابمەزرێنێ، ئەمەش پاش ئەوەی کە کاك کامیل ژیری هەر لەپایزی ئەو ساڵەدا (1970) لەبەرلین دیی.

**ئەو کاك بەکرە خوالێیخۆشبێت هەر بە (دەیگوت) بووبە کاژیك؟ بروسکە ئیبراهیم بەتەنها چاوپێکەوتنێکی چەند هاوبیرێکی دامەزرێنەر وداواکارییەك بوو بەئەندامی کاژیك وکاك جەوادیش سوکو ئاسان تەریقەتی لە شێخەوە وەرگرت! پیرۆزیان بێ، وانەبووایە دکتۆر هەتا ئەمرۆش هەر خۆی و خۆی دەبوو! بۆ مێژووش ئەم پرسیارە دەکەم: قسەکانی ئەوکاك بەکرە، لە چیدا راست دەرنەچوون، لەوەدا کەکاژیك بووە یا لەوەدا کە خوێندکاری کورد زۆرن و دەیانەوێ لەگەڵ نوکسە کاربکەن ؟ ئینجا چۆن دەبێت هەر ئەوەندەی بڵێن فلانە شار ژمارەیەکی زۆر خوێندکاری کوردی تێدا دەژین، مامۆستا بنەو بارگەی بپێچێتەوەو دوایی بۆی دەربکەوێت ئەوە ئاو نەبو هەر تراویلکە ـ سەراب بوو. حەزرەتی مەحوی دەڵێت:

(بەئاوی تێگەیشتین ئێمە دنیا، هەرسەرابێ بوو

هەموودەشچین بە خنکان ولە وشکیشە مەلەی مەخلووق)

لا. 37"1972 کاك فەرەیدوون عەبدولقادر برای هاوبیر فەرهاد بە کاك جەوادی گوتبوو، ئەو هەرچەندە لەنێوپارتیدایە بەڵام کاژیکە. کاك جەواد گێڕایەوە دەیگوت (کە لەسلێمانی بووم، واهەستم دەکرد هەموو خەڵکەکە کاژیکن.)"

**نازانم بۆ کاك جەوادمان نەبینی، یا من لە یادم نەماوە، خۆ هەر لە سەرەتای1970ەوە بەشێوەی شانەیەکی فراوان لەدەرەوەی کاژیك کارمان دەکرد، هاوبیران فایەق عارف لە سکرتارییەتی یەکێتی مامۆستایانی کوردستان (سەر بەپارتی)، کامیل ژیر لە یەکێتی لاوانی کوردستان (سەر بە پارتی)، بەندەش لەپاڵ شەهید تۆفیق نوری بەگ لە رێکخراوی فەرمانبەران و قوتابیانی پارتیدا کارمان دەکرد. ئەو سەردەمانە کاژیك زۆربوون کە دواتر و بەرودوا پەیوەندیان پچڕا، هەر بۆ نموونە: فەرەیدوون عەبدولقادر، مولازم عومەر. حامیدی حاجی غالی، شەوکەتی حاجی موشیر، حەمەی حاجی مەحموود، بەرهەم ساڵح، شێرکۆیشێخ عەلی وزۆری دیکەش کە ناوهێنانیان لێرەدا بەپێویست نابینم.

لا. 38:"ئەلی ئوسمان سۆرانیی (خولە فیرنەگولە) شاربەشار لەگەڵ نوێنەرانی بەئس دەگەڕان بۆ پڕوپاگەندەکردن بۆ حیزبی بەئس و هەڤاڵبەندییەتیی پارتی و بەئس و دوژمنایەتیی پیشاندان بەرامبەربە کاژیك و بەتایبەتیش بەرامبەر بەمن."

**وەك پێشتر سووکە باسێکم کرد، لە هەڵبژاردنەکانی لیژنەکانی ناوچەکانی پارتیدا لە سلێمانی. هاوبیرانی کاژیك سەرکەوتنی بەرچاویان بەدەستهێنا، بەڵام کەلقی چواری پارتی و (ل. ن. س) ئەو سەرکەوتنەیان بۆ

قووتنەچو. شێخ محەمەدی هەرسینیش کرابوو بەلێپرسراوی لقی سێی کەرکوك و دوورکەوتبووەوە. بۆیە کار گەیشتە بارەگای بارزانی و هاوینی1970لە مەکتەبی سیاسییەوە دکتۆر مەحمودیان نارد بۆ بەلاداخستنی کێشەکە، ئەویش دوای بەدواداچوونێکی سەرپێیی ولقی سلێمانیش ژمارەیەك لە ئەندامانی پارتیی سەر بە لیژنەی ناوچەی سلێمانی داواکرد بۆ لێپرسینەوەی حیزبیی کە گومانیان لێدەکردن کە کاژیکن و لێکۆلێنەوەیەکی وردی راستەوخۆو رووبەڕووی لەگەلّدا ئەنجامدان، وەك مامۆستایان کامیل ژیر، فایەق عارف، خوالێیخۆشبێت مامۆستا حەمەعەلی فەرەج، تۆفیق نوری بەگ و بەندە نوری کەریم. پێش من مامۆستا حەمەعەلی فەرەج بانگکرا، بەلاّم هەر زوو بووە هەراوزەناو مامۆستا بەتووڕەیی هاتەدەرەوە و وتی زەندەقیان لە کاژیك چووە. من پێویست بوو خۆم وەها پێشان بدەم کە یەکتر ناناسین. . . . . چوومە ژوورەوە بینیم ئەندامێکی کارگێڕی لقی چوار، شەهید صدیق ئەمین (صدیق ئەفەندی) دانیشنووە وکاك جەلالی کوڕیشی یە پێوە وەستاوە و یەکسەر وتی باوکە ئەمە کاك نوری خۆمانە، نەتەوەییە بەلاّم کاژیك نییە. کاك صدیق وتی: جەلال تۆ بلّێیت هاوڕێ هەرەنزیکەکانت نەناسم؟ رۆلّە من نەك خۆی باوکیشی دەناسم. وەرە نوری ناوە نهێنییەکەت و ناوی لێپرسراوەکەت بە گوێمدا بچرپێنە، با جەلالیش نەیبیستێت. . . ئینجا وتی ئەو مامۆستایە (مەبەستی مامۆستا حەمەعەلی فەرەج بوو) شەوێك لەماوەت هەتا نیوەشەو خەریك بوو خۆشەم بکات بۆکاژیك، بەلاّم کە وتم تۆ کاژیکیت، کردی بەهەراو دەنگە دەنگ. دەی کاکە با لێبینەوە لەم بەزمە! دکتۆر مەحمودیش کە گەڕایەوە هەتا سێ ڕێیانەکەی تاسلووجە بەڕێکراو لەوێ راپۆرتەکان و داکۆکیکردنەکانی ئێمەشی لە زەرفێکی گەورەدا، دابوو بە کۆچکردوو عەبدوولی سۆران بەرپرسی لقی چوار و بەخەتێکی درشت لەسەری نوسیبوو (تکایە بێ عائیدییەت) دکتۆر مەحموود لە ئەنجامیشدا بە لایەنگیرییەوە دوابڕیاری لەبەرژەوەندی ناحەزانی کاژیك دابوو.

لا. 38:". . . کاژیکیش کە لە زستانی 1965 بەولاوە هیچ جۆرە چالاکییەکی پێوە دیارنەبوو، تەنانەت سالّی1969 کاتێك نامەیەکم بەهۆی برادەرێکەوە کەلەتاران دەژیا گەیاند بە سەرکردایەتیی کاژیك و داوام کرد هەولّی گەڕانەوەم بدەن بۆ نێو ریزەکانی شۆڕش. هاوبیر فەرەیدون ئەلیی ئەمین وەرامی دامەوە کەناتوانن هیچ یارمەتییەکم بدەن. ئەوەش دەبێ بێژم کە لەسالّی 1964ەوە کاتێك هاوبیر بروسکەئیبراهیم چووەوە کوردستان و هێندەك بلاڤۆکی لەگەلّ خۆی هێنا، تا ئەو نامەیەی هاوبیر فەرەیدون هات، بێجگە لەو بلاڤۆکەی هاوبیر ئەحمەد نەقیب هێنای و بەرواری65/2/21ی لەسەربوو، هیچ نامەو هیچ بلاّوکراوەیەکی کاژیکمان پێنەگەیشت. کە کاك کامیل ژیریش سالّی 1970 هات بۆ بەرلین هیچ بلاّوکراوەیەکی لەگەلّ خۆی نەهانی (نەهێنا) چونکە نەبوو. بەلاّم نامەیەکی مامۆستا ئەحمەد هەردیم پێگەیشت، نووسیبوی (لە نووسینەکانتاندا پەڕگیرمەبن، باسی

ئۆتۆنۆمیی بکەن.)"هەر لەم لاپەڕەیدا باسی شەهید فەتاح ئاغا دەکات کە لەگەڵ شەهید ئیدریس بارزانیدا هاتوونەتە لەندەن و نامەیەکی بۆ ناردووە. . .

** مامۆستا گیان خۆ تۆ زۆر قایمکاریت و ئەرشیفێکی ناوازەشت هەیەو بەمەزندەی من چوارەم ئەرشیفی کوردە، لە دوای ئەرشیفەکانی مام جەلال، ماڵی مەلامستەفا، نەوشیروان مستەفاوە و هەمیشەش لەدەستی دوژمنان و زەوتکردن و لەنێوچوون و مشك و مارو مێرووش دووربووە. بۆیە خوێنەر چاوەڕوانی بڵاوکردنەوەی ئەو دووسێ نامەیەشی دەکرد لەگەڵ بەڵگەنامەکاندا.

لا. 38:"پاش داخۆیانییی مارتی1970، رۆژژێکیان نامەیەکم لەلەندەنەوە پێگەیشت کەخوێندمەوە هی فەتاح ئاخای فەرماندەی هێزی خەبات بوو، نووسیبووی لەگەڵ ئیدریسی کوڕی مەلامستەفای بارزانی هاتووە بۆ لەندەن و ئەگەر کارێك یان راسپێرییەکم هەیە بۆبرادەران لە وڵات، بنووسم بۆی تا بیگەیەنێ. ئەز دەسبەجێ نامەیەکم نارد بۆی بەپۆستی ئێکسپریس و نووسیم، تکایە ئەگەر بۆ رۆژێکیش بێ سەرێکم بدە لەبەرلین، ڤیزەی بەریتانیا بۆمن کە پەساپۆرتی ئێراقیم هەیە زۆر زەحمەتە، ئەگەرنا دەهاتم بۆلات، هاتنت زۆر بەپێویست دەزانم. پاش7 ـ 8 رۆژ وەرامی نامەکەم هاتەوە، نووسیبووی ئەو رۆژەی کە نامەکەی ناردووە بۆم لەو هوتێلە گواستوویەتەوە بۆلایەکی دیی، بەڵام بەرێکەوت رێی کەوتووەتەوە ئەو هوتێلە وکارمەندی هوتێلەکە پێیگوتووە نامەیەکی بۆهاتووە، کە کردوویەتەوە نامەی من بووە. کاك فەتاح لەوەرامدا نووسیبووی ئەو (نایەوێ بێ بۆ ئەڵەمانیاودەگەڕێتەوە بۆ وڵات) ئەمە هەموو پەیوەندییەکی من ورەحمەتیی فەتاح ئاخای فەرماندەی هێزی خەبات بوو، کە خۆی وهێزەکەی لەسەر کاژیك حسێب بوون. بێجگە لەمەش. . . دیارە وەرامی منی بەلاوە گرنگ نەبووە، نامەکەیشی هەر بۆ شەرم لەسەر خۆ لابردن بووە. هەر بەم بۆنەیەوە. . . پاش ئاشبەتاڵ، ئازادی کوڕی پوورم (ئازاد قەراخیی) ماوەیەکی کورت لەنەمسا مایەوەو بەوبۆنەیەوە چووم بۆبینینی، چونکە ڤیزەی ئەلمانیایان وەرنەگرتبوو بۆی، تاکو نەتوانێ من ببینێ، ئازاد گوتی کەئاشبەتاڵ روویدا، لەگەڵ گەلێك کەس قسەمکرد بۆ ئەوەی بزانم بیروڕایان چییە، یەکێك لەوانە فەتاح ئاخا بوو، گوتم دەڵێیت چی؟ گوتی: (سەرۆك بارزانی چی بڵێ گوێڕایەڵم.)"

**نێوانی کاك فەتاح و کاژیك زۆر هەڵدەگرێت، من ئەو پیاوە دەناسم و وەك نوێنەری کاژیکیش دوو جار لەگەڵ کاك عەبدوڵڵا ئاگرین و جارێکیش لەگەڵ کاك شێرکۆ بێکەس چووینەتە گوندەکەیان (زیبێ) کە حەزیاندەکرد بەو جۆرە بوترێت نەك (زێ). کاك شێرکۆ چەندو چوونێکی زۆری لەگەڵدا کردو رەخنەی زۆریشی لە

چالاکیی و شێوەی کارکردنی کاژێك دەگرت. کاك فەتاح هەموو هاوکارییەکی هاوبیرانی کاژیکی دەکرد **هەتا** ئەوشوێنەی سنووری ویست و یاساکانی بارەگای بارزانی نەبەزێنێت. هاوبیرشەهیدی سەرکردە نوری حەمەعەلی و هاوبیرعەلی تۆفیق دوو بەرپرسی هێزی خەبات بوون و بەئاشکراش هاتن بۆ کۆبوونەوەکەی نەغەدە و خەرجیی چوون و هاتنەوەشمان لەسەر هێزی خەبات بوو، ئوتومبیلە تایبەتەکەی شەهیدی سەرکردە تاهیری عەلی والی بەگیشی خستە خزمەتمان، ئەمەش ئەوە دەگەیەنێت بارەگای بارزانی و سەرانی پارتیش پێشوەخت ئاگاداری ئەو کۆبوونەوەیەو ئامادەبووەکان بوون. کاك فەتاح هەرگیز ئەوەشی نەدەشاردەوە کە (پێی بەرزانی لە کوێ بێت، من سەرم لە وێیە). لێکۆڵینەوە و بەدواداچۆنی ئەکادیمیش زۆر لایەنی تەمومژاوی روونکەنەوە. بۆمان هەیە ئەوەش بپرسین ئێوە کە ناسیاویتان نەبووە، ناونیشانی ئێوەی چۆن دەستکەوتووە؟ بەهەرحاڵ لێرەدا شتێکم بیردێتەوە، بۆهاوبەشیکردنی پرسەی حەمە ئەمین ئاغای باوکی کاك فەتاح، مامۆستا عەبدوڵڵا ئاگرین و بەندە وەك نوێنەری هاوبیران چووینە گوندی زیبیێ، حەشاماتێکی یەکجار زۆری لێبوو، بەردەوامیش خزم و دۆست و ناسیاو نەناسیاو هەر دەهاتن، ئەوە جگە لە لێپرسراوانی شۆڕش. کاك فەتاح حەزیکرد بمێنینەوە، دووشەو گلیداینەوەو لەرادەبەدەر رێزیان دەگرتین و پتر لە باڵاترین بەرپرسانی شۆڕش، هەموانیش هەستیان بەوەکردبوو بایەخێکی زۆر (بەو دوو مامۆستایە دەدرێت) بەتایبەتیش یادی بەخێر تایەری عەلی والی بەگ کە نەیشاردەوەو وتی کاك فەتاح، ئەها چۆن خزمەتی مامۆستاکان دەکەیت، مەبەستیشی ئەوە بوو کە تۆ مامۆستایەك بوویت ئێستا فەرمانداری هێزیت ! کاك فەتاحیش زوو لە و فیکەیە تێگەیشت وپڕبەپڕی خۆی وەڵامیدایەوەو وتی کاك تایەر، تۆش ئەگەر پۆلیس لێرە بونایە خزمەتت دەکردن. ! (مەبەستی ئەوە بوو تۆش ئەفسەری پۆلیس بوویت)

لا. 40:"لەزستانی 1975دا شتێك روویدابوو کەماوەیەکی زۆر دوای ئەوە بیستم کەسانێك، بەرلەوەی ئاشبەتاڵ رووبدا، بلاڤۆکێکیان لە دژی سەرکردەکانی کاژێك دەرکردووە و گوایە ئەوسەرکردایەتییەیان (هەڵپەساردووە) و سەرکردەیەکی (سەرکردایەتییەکی) تازەیان دامەزراندووە، ئەم قسەیەم لە دکتۆر کەمال فوئاد بیست. هاوبیرانی کاژێك لەکوردستانەوە بە هیچ شێوەیەك ئێمەیان ئاگادارنەکرد لەوە. وەك لەخەڵك و دوایی لە خۆشیانم بیست، وەرامی ئەوەیان نەداوەتەوە. مامۆستا فایەق ئارف ئەندامی دامەزرێنەری کاژێك کە لە1977/7/6دا لە بەرلین چاومان بەیەك کەوت، دانی بەوەدانا کە وەرامنەدانەوەیان هەڵەبووە، چونکە ئەوەیان بە ناگرنگ گرتووە، گوتی (ئەوە هەڵەیەك بوو کردمان، دەبوو زوو وەرامان بدایەوە). کە پرسیارم کرد لێی، کێ ئەوەی کردووە، گوتی دەستی گەلێك لایەنی تێدابوو، دەستی بەئس، دەستی پارتی، دەستی ساواك، دەستی کۆمۆنیستەکانی سەر بە ئەزیزولحاجی فەیلی (مەبەستی لە ناوەندی سەرکردایەتی ـ ألقیادە ألمرکزیە للحزب ألشیوعی ألعراقی) یە.

لەلایەکی دیکەوە ئەوانەی بووبوونە سەرکردەی نوێی کاژیك، بێجگە لەو بەیانە هیچ چالاکییەکیان بەنێوی کاژیکەوە لێ دەرنەکەوت. ئەمەش دەری دەخا کەهەر ئەو ئەرکە سپێردرابێ پێیان. بێجگە لەمەش، بە پێی هەواڵێك کە دکتۆر کەمال خۆشناو کاتی خۆی بڵاویکردەوە، پارتی بەتەمابووە هەشتا کەسێك لە ئەندامان و لایەنگرانی کاژیك بکوژێ، بەڵام ئاشبەتاڵی 1975بووە هۆی سەرنەگرتنی ئەو پیلانە (سەرنج: ئەم هەواڵە لە تەلەفیزیۆنی (ئێن ئار تی) دا لەچاوپێکەوتنەکەی شێرزاد فاتیح دا باسکرا، ج. ن)

هەروەها لەلا. 111دا، دکتۆر نەبەز دێتەوە سەر ئەو باسە، کە نووسەرانی بلاڤۆکەکە داوای (حوکمی زاتی) یان کردووە بە سەرکردایەتیی بارزانی. . ."ئێستا دیارە پەنجەی کێ لەو قوڕەدا بووە بۆ خراپکردنی (ناوی) کاژیك و سیخوڕێتیی بەسەریانەوە. . . . پاش ئاشبەتاڵی پارتی ئەوانیش ئاشبەتاڵیان کردووە چونکە ئەو فەرمانانەی پێیان سپێردرابوو تەواوبووە و ئیدی فەرماندە کاری نەماوە پێیان. . ."

**ئەگەر بێلایەنانە لەو بلاڤۆکە بڕوانین، نەك هەر ئەوانەی نووسیبوویان و بڵاویانکردەوە بەڵکو زۆرێك لەهاوبیران بەتایبەتی و نەتەوەییەکانیش بەگشتیی تێبینی و ڕەخنەکانیان لەکاژیك بێ وەڵام مابوونەوە: (کاژیك دەنگی هەیەو ڕەنگی نییە)، پەنگخواردنەوەی درێژخایەن و مانەوەی کاژیك لەشوێنی خۆی لەنێوان بوون و نەبوون، بەردەوامبوون و وەستاندا، سەرەتا لەرووی دڵسۆزییەوە لای ئەو کۆمەڵە گەنجەوە بوون بە چەند پرسیارێکی زەق و بەرووی سەرکردایەتی یا (سەیرکردایەتی) دا تەقینەوە. . . ئەو هەنگاوەشیان بە بزوتنەوەیەکی شۆڕشگێڕانە دەناساند و هێندەش سەرگەرم و بەپەلەش بوون، کارەکەیان لای دۆست و ناحەز و دوژمنانیش ئاشکرابوو، هەریەکێك لەو ناحەز و دوژمنانەش بەجۆرێك بۆ بەرژەوەندی خۆی و دژی کاژیك قۆستییەوە و لەیەکەم هەنگاویشدا تەنها بلاڤۆکەکەیان خۆبەخشانە بڵاودەکردەوە. خودی خۆم چەند دانەیەك لە و بلاڤۆکەم بەدەست گەیشت، یەکەمجار لە کاك فارووقی مەلامستەفاوە کە بەرپرسێکی باڵای کۆمۆنیستەکانی باڵی (سەرکردایەتیی ناوەند) بوو لە کوردستان، بەدەست گەیشت. {ئەم باسەم لە کتێبی پانۆڕامای مێژووی کورد. . . . (هێشتا لە نۆرەی چاپدایە) بە دوور ودرێژی باسکردووە } و دانەیەکیش لە کاك جەمالی عومەر ملۆزم سەر بە پارتی و دانەیەکیش لە (ش. ح. م) ی سەر بە پاراستن کە دواتر دەرکەوت سەر بە ڕژێمی بەغداشە، جا ئەو کارەی بە فەرمانی کام لەو دوولایەنە یا هەردوو لایەنەکە دەکرد، دڵنیانیم. . . . لە شوێنێکی دیکەدا ئەنجامی ئەو دەست تێکەڵکردن و هاوکارییەی ئەو (بەدناوە) م لەگەڵ دوژمندا روونکردۆتەوە. هەڵەی گەورەی ئەو هاوبیرانە ئەوەبوو دەبوایە پیشتر پرۆژەیەکی پێداچوونەوەو چاکسازییان پێشکەش بکردایە و ئەگەر ئەنجامێکی گونجاوی نەبوو، هەڵوێستی دیکەیان بنواندایە، لە هیچ بارێکیشدا نەدەبوو ناوی سەرکردەکان بۆ دوست و دوژمن

ئاشکرا بکەن. بەهەرحاڵ (شتەکە) لەپڕ هەڵتۆقی و هەروا خێرا و زووش ناوی لەناواندا نەما، جا بەهۆی هەرەسیی شۆڕشەوە بوو یا هەر خۆی (شل پێچرابوو)، زوو هەڵوەشا. ئەوەی مامۆستا فایەقیش وتوویەتی، راستە، بەڵام یەکێکی وەك هاوبیر شەهید فەتاح ئاغاش بەر لە هەموان ئاگای لە هەموو کەین و بەینێکیان بووە وچەندین پێشمەرگەی هێزی خەباتیشیان لەگەڵدابوو، هەر بۆ نموونە شەهید ئەنوەری عەلی نەجار. وەڵام نەدانەوەشیان وەك مامۆستا فایەق دەڵێت، بێگومان هەڵەیەکی گەورە بوو. . هەڵەیەك بوو بەگرێ و گۆڵ پێچراو و تەنها کۆچکردو مامۆستا ئەحمەد هەردی (ئەگەر لە ژیاندابوایە)، کاك کامیل ژیر، کاك عەبدوڵڵا ئاگرین وکاك محەمەد عەزیز دەتوانن بیکەنەوە یا بەشداریی کردنەوەی بکەن وبوێریی کاك شێرزاد فاتیحیش باسوخواسی لەهەمبەردا بورووژێنێت. لەبارەی بەرزکردنەوەی دروشمی ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستان بەسەرۆکایەتی بارزانیش، ئاشکرایە بارزانی دەیویست جۆرەها دەنگی دیکەش هەبێت جگە لەپارتی و هێزی پێشمەرگە بەڵام لەژێر سێبەری خۆیدا، ئەو سیاسەتەی لەگەڵ پارتی کۆمۆنیستی عێراقیش لەسەردەمی هەردو سکرتێری ئەو پارتەدا کەریم ئەحمەد و عەزیز محەمەد پیادەدەکرد.

لا. 42: مامۆستا باسی رێککەوتنەکەی نێوان سەرکردایەتیی شۆڕشی کوردو حکومەتیی عێراق دەکات کە هەردوولا پێویستیان بەپشوویەك هەبوو، هێزەکانیان بحەسێنەوە وخۆیان رێکبخەنەوە بۆ گوژمێکی دیکەی شەڕ، هەردوولاش هەریەکەو ئامانجی تایبەتی خۆیی هەبوو لەو ئاگربەستە کاتییە نەك رێککەوتن و کۆتایی هێنان بەکێشەکە. مامۆستا نەبەز لەو رووەوە دەڵێت"سەرکردەکانی شۆڕشی کوردیش، واتە مەلا مستەفای بارزانی ودکتۆر مەحمود ئەلی ئوسمان (خولە) و داراتۆفیق وحەبیب محەمەد کەریم و. . . هتد، لەترسی لەنێوچوون بەدەستی جەلالییەکان کە بووبوونە هاوکاری حیزبی بەئس و لەشکری ئێراق، ئەمانیش پێویستیان بەحەوانەوەیەك بوو."

** راستە هەردوو لایەنی شۆڕش و لەشکری عێراق ماندووبوون و هەریەکەشیان لە گۆشەنیگای بەرژەوەندیی خۆیەوە بڕیاری ئاگربەست و رێککەوتنی مۆرکرد، بەڵام هەرچەندکێشەی هەرە گەورەی بارزانی، جەلالییەکان بوو، بەڵام مەترسییان نەگەیشتبووە ئاستی لەنێوبردنی ئەندامانی لیژنەکانی ناوچەکان، چجای بارزانی و هاوکارەکانی، لەهەموو ئەو ماوەیەشدا تەنها ئیبراهیم ژاژڵەیی کوژرا کەئەندامێکی لیژنەی ناوچەی شارباژێر ی پارتی بوو.

لا. 43:"سەرکردەکانی شۆڕشی ئەیلوولیش کە خۆیان و شۆڕشیان خستبووە داوی داخۆیانییی11ی مارتەوە، لەباتی ئەوەی هەوڵبدەن خۆیان لەشای ئێران دووربخەنەوە و شەڕی نێوان کوردو بەئس بگۆڕن بە شەڕی بەئس وئێران، کە دەرفەت و هەلومەرج زۆر لەباربوو بۆ ئەوە. . . ."

** ئەو کارانە جێبەجێکردنیان هەروا ئاسان نییە، تۆ پلانی خۆت بخەیتە کار و دوژمنەکەشت دەست بەستراو تەماشابکات، نەخێر ئەویش پلان و دژە پلانی هەیەو دەجووڵێت و تواناکانی هەواڵگریی وسیخورو دزەکردنیان دەیەهاو بگرە صەدەها جاران لەتۆ بەهێزترە وئەو هەموو کەناڵە دیپلۆماسییەشی لەبەردەستدایە و تۆ لێیان بێبەشیت. ئینجا کورد لە هەر پارچەیەکی کوردستاندا شۆڕش بکات، دەبێت دەست بۆ دراوسێیەك درێژ بکات، کە هەرکامیان هەڵبژێرێت هەر دوژمنەو داگیرکار. شۆڕشی ئەیلوول ئێرانی لەپشتەوە نەبوایە هەناسەی لێدەبڕا، هەروەها شورشی باکووریش لە گەڵ سووریادا. یەکیك لە شانازییەکانی کاژیك ئەزموونکاریی سەرکردەکانی بوو، ساڵی 1964 بەنامەی تایبەتی بارزانییان ئاگادارکردووە: چ مەترسییەك روو لە شۆڕش دەکات ئەگەر لە عێراق کۆدەتایەکی سەر بە ئێران رووبدات یا لە ئێران کۆدەتایەکی سەر بە عێراق (یا عەرەب) رووبدات؟ کاژیك ئەوەی خستە بەردەم بارزانی، نەك هەر ئەوە بیرخەرەوە و نامەی دیکەشی بۆناردووە بەڵام نەك سوپاس و پێزانین، تەنانەت لە گەیشتنی نامەیەکیش کاژیك ئاگادارنەکرایەوە. مەسعوود بارزانیش هەروایە، دوو نامەی دڵسۆزانەی پرۆفیسۆر دکتۆر جەمال نەبەزی پشتگوێ خست وەك بەدەستیشی نەگەیشتبێت. من خۆم نامەیەك بەهۆی لقی شەشی ئەورووپاوەو نامەیەك بە ئیمێل و نامەیەکیش بەدەستی خۆم بردمە بێرۆی تایبەتیی سەرۆکی هەرێم لەپیرمام ــ سەری رەش، بەڵام وەك بەردی بنگۆم ! بۆ دڵسۆزان وەهاو، بەڵام بۆ ماستاوچی، خۆبەرەپیش، هەڵپەرست وچی وچی ئامادە و لەسەر خەتە.

لا. 43:"راستە مەلامستەفای بارزانی لەم ئاشبەتاڵەدا بەشی گەورەی گوناهەکە دەکەوێتە ئەستۆی، ئەگەرچی ئەوانەی کەتا رۆژی ئاشبەتاڵ لەگەڵی بوون، بەتایبەتی دوکتۆر مەحموود ئەلیی ئوسمان (خولە) هەموو گۆتاوڕۆکەی ئاشبەتاڵیان خستە ملی مەلامستەفا و بنەماڵەکەی، بەڵام ئەوانە هەموویان زۆروکەم گوناهبارن. ئەوەی مەلامستەفا لەسەری بوو بیکاونەیکرد، دەبوو دەستبەجێ بەرپرسیارێتیی بخاتە مل خۆی و، وازبهێنێ لە سەرکردەیەتیی و کارەکە بسپێری بەکەسانێك کە خەڵکەکە هەڵیانبژاردنایە بۆ بڕیاردان لەبارەی چارەنووسی شۆڕشەوە. زۆر بەداخەوە کە ئەمەی نەکرد و دەمی هەموو لایەکی بەڕەواو ناڕەوا لە خۆی کردەوە. گوناهی ئەوانی دیکەش ئەوەبوو کە خاوەن هەڵوێست نەبوون و نەیانگوت (مەلامستەفا و کێش لەگەڵی دەڕۆن، خوایان لەگەڵ، ئێمە درێژە بە شۆڕش دەدەین). ئەز پێموایە ئەگەر فەتاح ئاغای فەرماندەی هێزی (خەبات) ئەو

هەڵوێستەی بنواندایە، شەڕو هەراو بەیەکدادانی لێنەدەکەوتەوە وئەوی بیویستایە بچێتە ئێران یان ئێراق دەیتوانی بچێتەوە. پێشمەرگەش ئەوەدەمە بەژمارەیەکی کەم، بەڵام هەڵبژاردە، دەیانتوانی رژێمی ئێراقیش و ئێرانیش بەچۆکدابهێنن ودوژمنانی ئێرانیش وئێراقیش دەستی یارمەتیدانیان درێژدەکرد بۆی و شۆڕشی کوردیش رێزێکی گەورەی دەبوو کە سەربەخۆیە و دەستکەلای دەستی کەس نییە. بەداخەوە ئەمە رووینەدا."

** ئەو باسە زۆر هەڵدەگرێت و پەلوپۆی کورت و درێژی لێدەبێنەوە، خۆ هەر شەهید فەتاح نەبوو، چەندین سەرکردەی بەئەزموونی وەك شەهید عەلی عەسکەری لەبەرامبەر ویستی بارزانیدا هیچیان بۆنەکرا. . . پێشەوای عەرەب کۆچکردوو جەمال عەبدولناصر کە1967جەنگی (رۆژی لێخۆشبوون) ی لەبەرامبەر جوولەکەدا دۆڕاند، ئازایانە ئۆباڵی شکستەکەی خستە ئەستۆی خۆی، بۆیە هەتا ئێستەش سەرۆکەکانی بەدوایداهاتن جێگەی ئەویان بۆگەلی میصر و عەرەب نەگرتۆتەوە. ئینجا کەی و کام سەرکردەی کورد بەدرێژایی مێژووی پڕلە شکست وژێرکەوتنی، ئۆباڵ و بەرپرسیارێتی شکستێکی خستە ئەستۆ (ئاگرە سوورە لەخۆم دوورە) پێویستە ئەو راستییەش بدرکێنین کە راگەیاندنی رێککەوتنی صەددام حسێن و شای ئێران و داخستنی سنووری ئێران بە رووی شۆڕشدا وهەرەسی شۆڕش بەو شێوەیە نابەجێیەی بروسکە و هەورە تریشقە ئاسا راگەیەندرا، ورەو متمانەی هەمووانی لە رەگوڕیشەوە هەڵتەکاند و مەحال بوو کەسێك بتوانێت رابەرایەتی لەشکرێکی بەزیو و گەلێکی سەرلێشێواو بکات.

لا. 45: مامۆستا نەبەز باسی دانیشتنێکی سێ قۆڵی دەکات، خۆیی وجەلال تاڵەبانی و دکتۆر کەمال فوئاد، لە نیسانی1975دا، کەدەکاتە دوومانگێك دوای هەرەسی شوڕشی ئەیلوول وچەند پرسیارێك دەخاتە بەردەم تاڵەبانی کە گرنگترینیان چوار پرسیارە:

1ـ"چۆن بوو کەبەهاری1974شەڕ تازەبووەوە لەگەڵ رژێمی عێراقدا، تۆ لەگەڵ بەعسییەکاندا رێکنەکەوتیت دژی مەلا مستەفا؟"

"بەعسییەکان بەدوای هاورێ وکەسێکدا ناگەڕێن بیروڕای خۆی هەبێ، بەدوای خزمەتکاردا دەگەڕێن، نەمویست خزمەتکارییان بکەم، بێجگە لەمەش کەرکووکیان بەکوردستان دانەدەنا."

3ـ"کاتی خۆی سۆڤێت یارمەتی شۆڕشی دەدا؟"

"مانگی5000هەزار دیناری دەداینێ، بەڵام ئەم قسەیە باهەر لای خۆت بێت."

4ـ"لەبارەی رژێمی حافز ئەسەدی دژ بەکورد و بارودۆخی کوردەکانی سووریا وپشتێنی عارەب (ألحزام ألعربی) شەوە پرسیارم کرد، گوتی حافز ئەسەد هیچ دوژمنی کورد نییە. ئەی بۆچی مافی کوردەکانی ئەویٚ ناداو ئەو (الحزام ألعربی) یە لانابا؟"

"گوتی جا ئەوە چییە؟ (گوتم) چۆن چییە؟ گوتی بە کوردەکان دەڵێ کەمێك بچنە ئەولاوە. گوتم خۆ ئیسرائیلیش هەر ئەوە بە فەلەستینییەکان دەڵێ."

** تالەبانی یا دکتۆر کەمال فوئاد کە ویستوویانە نەبەز ببینن مەبەستیان چیبووە؟ خۆ بۆ ئەوە نەبووە مامۆستا ئەو پرسیارە ترش وسوێرانە لە جەلال تاڵەبانی بکات؟ تاڵەبانیش بەوجۆرە گرێی دڵی خۆی بۆکەس ناکاتەوە، بەتایبەتیش کە نەبەز بەهەواداری بارزانی دەزانێت و بەدرێژایی ساڵانی 1966ــ 1970ش سەرومڕ سەرسەختانە دژی جەلالییەکان بوو. مام جەلال پەیوەندی هاریکاریی لەگەڵ ئەو یا ئەم داگیرکاری کوردستان کردووە و بەناچاریش چاوی لە خاڵێك یادووانی پرەنسیپەکانی کوردایەتی نووقاندووە، وەك (حافز ئەسەد هیچ دوژمنی کورد نییە) بەڵام هەرگیز خزمەتکاریی نەکردووە. مامۆستاش ئەوە چاکتر دەزانێت. ئۆجەلان سەردەمیك دەیوت سووریا خاکی کوردی داگیر نەکردووە، بەڵام هەموو دنیای بەپاککردنەوەی کۆبانی سەرسامکرد و سێ کانتۆنی رزگارکراویشی دامەزراندو دوست و دوژمنی حەپەساند. ئەگەر هەندێکیش بەجۆرێك لە جەلال تاڵەبانی تێگەیشتوون، ئەوە بەو هۆیەوەیە ئەو پیاوە زیادەڕۆیی لە تاکتیکدا دەکرد و هەمیشە بۆ رزگاربوونێکی کاتیی لە کێشەیەك پەنای بۆ تاکتیکێك دەبرد و زۆریشی نەدەخایاند ئەنجامە نێگەتیڤەکانی ئەو هەنگاوە بەرۆکیان دەگرت و بۆ چارەسەرکردنی ئەوەش تاکتیکێکی دیکەی پیادە دەکرد، بەڵام کێشەکان هەر کێشەبوون و چارەسەری هەنووکەیی وشلوپڵ وکاتیی (بۆ دەنووسین) و بەرووکەش لەئارادا نەمابوون، بەڵام لەپشتەوە کەڵەکە دەبوون ولە ئەنجامیشدا گەیشتە رادەیەك توانای بەسەریاندا نەمێنێت و لە پەلوپۆی بخەن. بەداخەوە ئەمە کاتێك روویدا کێشەی کورد لە هەموو پارچەکانی کوردستاندا ئەوپەڕی پێویستییان پێی هەیەو بەلای کەمەوە نەیدەهێشت بارودۆخی ناوخۆی هەرێم و پەیوەندییەکانی لەگەڵ بەغدا بگاتە بنبەست. ئەوەش بەڵگە نەویستە ونکوولی لێناکرێت، دووركەوتنەوە و دیارنەبوونی لەگۆڕەپانەکەدا، راستەخۆ لە یەکێتیدا رەنگیدایەوە، هەر لە سەرکردایەتییەوە بۆ بنکردایەتی و بەهەمووڵایەکی باشوور، باکوور، رۆژاوا و عەرەبستانی عێراقیشدا بڵاوبووەوە.

لا. 47:"لەکۆبوونەوەکەی (بەنێوی کۆنگرەی خوێندکارانی کورد) ەوە 27 ـ 1975/8/28لەبەرلینی خۆراوا سازکرا، ژمارەی ئەوانەی کەخوێندکارنەبوون چوار هێندەی ژمارەی ئەوانەبووکەخوێندکاری راستەقینەبوون!"

ئینجا مامۆستا لەلاپەڕە48دا دەڵێت:"ئێمەی هاوبیرانی نوکسە بەژمارە کەم و بەکاروکردەوە گەورە و ناسراو: بروسکە ئیبراهیم، یوسف ناسرۆ، لۆفری نابۆ، یوسف مارف زەند، ئەز و چەند کەسێکی هاوکارمان، چالاکیی بەرچاومان نواند. . . وێنەیەکی یەکجار گەورەی مەلا مستەفا هەڵواسرابوو، چەند کەسێك بەدەنگی بەرزو بەتووڕەییەوە داوای داگرتنیان دەکرد، مەلاییەکانیش بەتایبەتی تاریق ئاکرەیی وسیامەند بەننا دەیانوت بەهیچ جۆرێك لاینابەن و بووە هەرایەکی گەورە. بیروڕای ئێمەی هاوبیرانی (نوکسە) ش ئەوەبوو ئەگەر کۆنگرەی خوێندکارانە، دەبێ وێنەی خوێندکارانی خەباتکار، شەهیدان، شەهیدانی زانکۆی سلێمانی لە قەڵادزێ بەرزبکرێنەوە. ئەگەرنا، فەرموون نەخشەی کوردستان و ئاڵای کوردستان هەڵدەواسین. بەڵام مەلایی و جەلالی لەوەدا یەکدەنگ و یەکهەڵوێست دژی ئەوەبوون و تەنانەت دژی ئەوەش بوون باسی کوردستانی خۆراوابکرێت و دەیانگوت (لەسوریا کوردستان نییە!!)"

**هەر لە سەرەتاوە وهەتا ئەمڕۆش خوا ئەو بەشەی بەباڵای نەتەوەییەکانی کورد بڕیوە، بەبیرو باوەڕ مەزن و بەژمارەو قەبارە کەم وبچووك. کاژیك و پاسۆکیش هەروا هاتن و هەرواش چوون. باشە ئەوە یەکێتی نیشتیمانی کوردستان هاوپەیمانی سووریابوو دژی عێراق و هاوکاریی نەختینەو چەك و تەقەمەنی لەوێوە وەردەگرت ولە دەستگاکانی پەخش و راگەیاندنی بینراو وبیستراویشدا دەستیان والابوو، بەردی نەدەهاویشتە ئەوکانییەی ئاوی لێدەخواردەوە، ئەی هەڤاڵانی پارتی بۆ ئەو خزمەتەیان بێبەرامبەر بە سووریا دەکرد؟ ئەوەیان لەو روانگەیەوە بووە (پیاوەتی بکەو بیدە بەدەم ئاوەوە). ئینجا خوێنەری بەویژدان بەراوردێکی هەڵوێستی کوردانەی مامۆستا نەبەز و هاوبیرەکانی بکات لە گەڵ هەڵوێستی تەسك و چەواشەی حیزبییانەی هەڤاڵانی پارتی و یەکێتیدا لەو بۆنەیەو لەو هۆڵەدا، تێدەگات بۆ نەتەوەییەکان وەك کریستەکانی سلێمانی مەگەر هەر بە زا و زێ ژمارەیان زیادبکات. !

مامۆستا بەسەرهاتێکی نوکتەئامێزیش دەگێڕێتەوە:. . . درگای هۆڵی کۆبوونەوەکە لەسەرپشت بوو، خوێندکارێکی ئەڵمان بەوێدا تێدەپەڕێت ودەپرسێت ئەم کۆبوونەوەیە چییە، ئەوانیش دەڵێن کۆنگرەی خوێندکارانی کوردە. کابرای ئەڵمان تەماشایەکی وێنە گەورەگە دەکات و دەڵێت دیارە ئەو وێنە گەورەیەش وێنەی پیرترین خوێندکارتانە. !

لا. 51 ـ52: وەك لەو دوولاپەڕەیەدا دەردەكەوێت، دوای سەرهەڵدانی ململانێی توندوتیژو كوێرانەی نێوان مەلایی و جەلالی، كۆمەڵەی خوێندكارانی كورد لەئەورووپا شەقوپەق بوو بەدووكەرتەوە، ژمارەیەك خوێندكاری لەهەردوولا بێزار، دەیانویست كۆمەڵەیەك پێكەوەبنێن دوور لە حیزب حیزبێنە و ئامادەبوون لەگەڵ خوێندكارانی (نوكسە) داكاربكەن بەمەرجێك بەناوێكی دیكەوە خەبات بكەن. دوای 13ساڵ خەباتی دیارو كاریگەر، كۆمەڵەی خوێندكارانی نەتەوەیی كوردلە ئەورووپا (نوكسە) لە 1977/9/3دا هەڵدەوەشێننەوە. !

** خوێنەر تووشیی جۆرە تێڕامانێك دەبێت، مامۆستا بەو هەموو ئەزموونەوە وەها سووكوسانا ریشی خۆی دەداتە دەست خەڵكیی، ئاخۆ ئەوەش پلانێك نەبوو بۆ زیندەبەچاڵكردنی (نوكسە) ؟ پێدەچێت هۆی كاریگەر، بەدەر لەهۆیەكانی دی (دەردە دوابڕاوەكە) بێت كەهەر بە كۆرپەیی دەپەڕێتە هەناوی هەموو ئەو بزوتنەوانەوە رێبازی نەتەوەیی دەگرنەبەر و ناهێڵێت گەشەبكەن و وەك حەوت كورتەبالاكانی داستانە ئەفسانەییەكە دەكەونە بەرچاوی ناحەزان.

لا. 52و53:"لە هاوینی ساڵی 1976دا كاك فەرهاد ئەبدولقادرو كاك شیرزاد فاتیح هاتن بۆ بەرلین بۆلام. ئەز لەوەپێش ئەو دوو بەڕێزەم نەدەناسی. هەردووكیان خۆیان بەخەڵكی كەركووك وئەندامی كاژیك بەمن ناساند و گوتیان، بەتایبەتیی هاتوون بۆلای من، چونكە بارودۆخی كاژیك زۆر خراپ بووە و پێویستە چارەسەرێكی بكرێ. پێیانگوت لە پاش ئاشبەتاڵەوە كەبۆم دەركەوت ئەوانەی لەسەر بیروبۆچوونی نەتەوەیی دەژمێردرێن هیچ هەڵوێستێكیان نەبوو دژ بە ئاشبەتاڵ، ئەگەرچی فەتاح ئاغای حەمەمین ئاغای نۆڕك (حەمەمین ئاغای زیێ و ئەورەحمان ئاغای نۆڕك بران. ن. ك.) كە ئەو دەمە فەرماندەری هێزی خەبات بوو، خۆیی و هێزەكەی بەلایەنگری كاژیك دەدرانە قەڵەم، ئەز لەو كاتەوە خۆم بە مرۆڤێكی لەبارەی رێكخراوەوە، بە سەربەخۆ دەزانم ونامەوێ لەگەڵ هێچ رێكخراوێك كاربكەم و ئەگەر ئێوەش لە كاژیك ناڕازین، فەرموون لەكوردستان كۆنگرەیەك یان كۆنفرانسێك ببەستن بۆ هەموو ئەندامانی كاژیك، با ئەو كۆبوونەوەیە بڕیاربدا چی بكرێ. گوتیان ئەوەنابێ، چونكە ئەندامە خراپەكانی كاژیك دیسانەوە دێنەوە نێو كاژیك و ریسەكەمان دەكەنەوە بە موو. (گوتم ئەو ئەندامە خراپانە كێن؟) گوتیان هەر بۆ وێنە: حەمەی ئەزیز (دۆم)، شێخ محەمەدی هەرسین و. . . ئەو جۆرە كەسانە نێوی كاژیكیان خراپ كردووە، بۆیە بەنێوی كاژیكەوە كارناكرێت و خەڵك كۆناكرێتەوە، لەبەر ئەوە پێویستە نێوی كاژیك بگۆڕدرێ. (گوتم ئەگەر كێشەكە هەر نێو بێ و بیروڕاو رێباز هەر كاژیكانە بێ، ئەوە زۆر گرنگ نییە، هەرچەندە نێویش رۆڵی خۆی هەیە."شایانی وتنە مامۆستا نەبەز نێوی پارتی سۆسیالیستی كورد (پاسۆك) دیاریدەكات بۆیان و ئەوانیش پێداگرییەكی زۆر دەكەن شتێكیشیان بۆبنووسێت وەك مانیفێست

بلاْویبکەنەوە و ئەم کەموزۆر هیچ ئەرك و بەرپرسیارێتییەك ناخاتە ئەستۆی خۆی و ئەگەر کارەکانیانی پەسەندکرد دەستخۆشییان لێدەکات. ئەوانیش"بەلێنیان دا، وابکەن."

** بارودۆخی کاژیك یەکجار خراپ بوو، ئەوە راستییەکە هیچکام لەهاوبیرانی کاژیك لەسەری ناکۆك نین، نەك ئەو کاتە بەڵکو دەمێك بوو (خوم شێوابوو) چارەسەری بەپەلەی دەویست، بەلاّم کیّ بیکات؟ نەخێر نەکەس هاتە پێشەوە و نە بیر لەهیچ چارەسەرێکیش کراوەتەوە مەگەر ئەوەی دکتۆر عەبدوڵلا ئاگرین دەیلێت لەگەڵ کاك شێرکۆی هەژاردا خەریکیبوون، چونکە نەك بارودۆخە خراپەکە، بەلکو رێکخراوەکەش کەس خۆی نەدەکردە خاوەنی، هەولی سازدانی کۆبونەوەیەك، کۆنفرانسێك بدات بۆ هەڵسەنگاندنی بار و دۆخەکە بەگشتی و دیاریکردنی تەنگەژەو خاڵە لاوازەکان بەتایبەتی و دۆزینەوەی چارەسەری گونجاو و کاژیك بکەوێتەوە سەرپێی خۆی. نەك هیچ دەست پێشخەرییەك نەکرا و هەنگاوێك نەنرا، بەڵکو وەك دەردی بێدەرمان تەماشادەکرا، کە ئەنجامەکەی هەر وشکبوونەوە و لەناوچوونە و ئەوەتە ئیستەش کاژیك لەنێوان ژیان و مردندا راکشاوە و تەنها بە (رۆح) زیندووە.

فەتاح ئاغا هەموو هاوکارییەکی هاوبیرانی دەکرد، بەلاّم دڵسۆزیەکەی بۆ بارزانی بێسنووربوو، لە هیچ کات و شوێنیکیشدا ئەوەی نەشاردۆتەوەو راشکاوانە بەدۆست و دوژمنی وتووە (پێی بارزانی لە کویّ بیت، سەری من لە وێیە.) بەلاّم ئەوەی لای من پرسیارەو چەندین جاریش لای هاوبیران وروژاندوومە بەتایبەتی لای هاوبیران شێرکۆبێکەس، کامیل ژیر، عەبدوڵلا ئاگرین، ئایا مرۆڤ چۆن لەیەك کاتدا خۆی بە دوو رێبازی جیاوازەوە دەبەستێتەوە و دەکرێت دڵسۆزی هەردوو رێبازەکەش بێت. بیەوەی یا نەیەوێت لایەکیان لەپێشترەو بەسەر ئەوی دیکەدا دەیشکێنێتەوە. شەهید کاك فەتاح ئاوهابوو، بەلاّم لەبەرژەوەندیی بارزانی.

گرووپەکەی پێنجوێن کە بلاڤۆکێکیان دژی کاژیك بۆ بلاوکرایەوەو ئیتر هیچی دیکەی بەدوادا نەهات، ئەوان ودواتریش دامەزرێنەرانی پاسۆك رەخنەکانیان لە کاژیك لەجێگەی خۆیدابوو، بەو پێیە بیرکردنەوە لە گۆڕینی ناوی کاژیك بیرێکی درووستبوو، ئاخر بە نارەوا جێگەدەستی رەش وچەپەڵ و پوخلەواتی ئەموئەوی کەم بەدواوە نەبوو، بەلاّم کە هەموو ئەندامانی کاژیك بانگ نەکرێن بۆ کۆنگرە، نەبا ئەندامە خراپەکان دیسانەوە بێنەوە نێو کاژیك بەڕاست نازانم و بیانوویەکی لاوازیشە چونکە محەمەدی عەزیز و شێخ محەمەدی هەرسین هەرگیز ئامادەنەبوون توخنی هیچ چالاکییەکی کاژیك بکەون چجای بەشداریکردنی کۆنگرە، هەمووشمان دەزانین کەس بە تۆپزیی ناتوانێت خۆی بە رێکخراوێکدا بکات و خۆی بکاتە ئەندامی کۆنگرە. . . دکتۆر جەمالیش ناهەقی

نەبوو ئەو بڕیارە بدات کەدوور و بێبەرییە لە هەموو ڕێکخراوێکی رامیاری و لەگەڵ هیچ لایەنێکدا کارناکات، بەڵام نامەگۆڕینەوەی ئاسایی لەگەڵ مامۆستاکامیل ژیر و مامۆستا فایەق عارفدا هەبوو، دەیتوانی نامەیەك بنێرێت و لەسەردانەکەی1976ی هاوبیران فەرهادعەبدولقادر و شێرزاد فاتیح و ناوەڕۆك و ئەنجامی چاوپێکەوتنەکە ئاگاداریان بکات.

لا. 54:". . . دوایی دەرکەوت کە ئەو کۆنگرەیەیان نەگرتووە و بیٰ کۆنگرە (پاسۆك) یان دامەزراندووە و ئەوەشیان لەمن شاردۆتەوە. بێجگە لەمەش ئەوەشیان لەمن شاردەوە کە ئەوانیش بەشداربوون لەگەڵ شێرکۆی هەژار و محەمەد مستەفا لەو بلاڤۆکەدا کە دژ بە سەرکردەیەتیی کاژیك دەریانکردووە. ئەمەش دەچێتە ریزی ناپاکی و فێڵکردنەوە. بۆیەکەمجار لە دکتۆر کەمال فوئادم بیست کەلەکۆتایی زستانی1974دا، بەر لە ئاشبەتاڵ کردن بەشۆڕش لەبەهاری1975دا، بلاڤۆکێك لەکوردستان بلاّوکراوەتەوە لەدژی سەرکردایەتیی کاژیك و گوایە ئەو سەرکردایەتییە هەڵپەسێردراوە و سەرکردایەتییەکی نویٰ دانراوە. . ."

** من هەتا هاتمە ئەورووپاو بە خزمەت دکتۆر نەبەز گەیشتم، وامدەزانی ئاگای لە خشەی مارومێرووە، بەڵام ئەوەتە کەموزۆر ئاگاداری شتێك نەبووە کەهەتا ئەمڕۆش زۆر گرنگ و پیرۆزە بەلایەوە، مەبەستم کاژیك و دامەزراندنی کاژیکە بەو کوێرەوەری و دەردی سەرییە ودواتر لە 1975 دا چەند هاوبیرێکی لاو و سەرگەرم بلاڤۆکێکی (گومانلێکراو) دەردەکەن و بڕیاری وەدەرنانی ـــ دەرکردنی (حەوتەوانەکە) لە کاژیك دەدەن کە دامەزرێنەران و سەرکردایەتیش بوون. پێویستە ئەوەش بڵێم کە ئاستی رۆشنبیریی ئەوانەی نووسیبویان نەك زۆر نزم نەبوو، وەك مامۆستا دەڵێت، بەڵکو بەهیچ جۆرێك نزم نەبوو. . ئینجا قوربان گیان نازانم تۆ بەو هەموو ئەزموونەی ژیان و دوورە وڵاتی و تەنیاییە چۆن نەجارێك و نەدوان و نەسیان ریشی خۆت دەدایە دەست کەسانێك ئەوان تۆ ناسدەکەن و تۆ ئەوان ناسناکەیت، وەك فەریاد فازیل عومەر، سەروەت عەلی (کوردۆ عەلی)، فەرهاد عەبدولقادر، شێرزادفاتیح، ئازاد مستەفا. . . . . کورد دەڵێت (جارێکت خەڵەتاندم خوابتگریٰ، ئەگەر دووجارت خەڵەتاندم خوا خۆم بگریٰ). خۆتۆ لەگەڵ خانەوادەکەتاندا لەسلێمانی نامەتان لە نێواندا بوو، هەروەها لەگەڵ مامۆستایان کامیل ژیر و فایەق عارف وعەبدوڵڵا ئاگریناو هەواڵ و دەنگوباسی کوردستانیشت پێدەگەیشت، من دووجار نامەی تۆم دیوە کە بە ناونیشانی بەرێز فاتمە خانی حاجی. . ناردبووت کەوابزانم جەنابی دایکتانە. لەو دواییانەشدا (ئەگەرهەڵەنەبم1980) نامەیەکت بە کاك بەختیاری برای هاوبیر بروسکەدا ناردبوو، پێشنیازی کارێکت کردبوو، هاوبیران بیکەن، زۆر گرنگ و هەستیاربوو، دەکرا، بەڵام ئەنجامەکەی باش نەدەبوو، ناو و ناوبانگی نەتەوەییەکانی لەکەدار دەکرد. لەکۆبونەوەکەی هاوبیراندا لە ماڵی مامۆستا فایەق

عارف به ئامادەبوونی (فایەق عارف، کامیل ژیر، محەمەد مەجید ئەصلان، عومەر شەمەیی، مژدە تاهیر، نوری کەریم) پێشنیازەکە پەسەند نەکراو بەکاك بەختیاردا وەڵامەکەمان بۆ ناردیتەوە. ئەوەی لێرەدا سەرنجراکێشە ئەوەیە کاك عەبدوڵڵا ئاگرین لەو کۆبوونەوەیەدا نەبوو، چونکە ئاگادارنەکرابوو، ئەمەش بەر لە هەموو شتێك نیشانەی ئەوەیە ناوبراو پەیوەندیی بە (سەرکردایەتیی) کاژیکەوە نەبووە کە ئەو کاتە تەنها مامۆستایان کامیل ژیر و فایەق عارف لە باشوور بوون و مامۆستا ئەحمەد هەردیش پەنابەر بوو لە ئێران. بەراستی شەنوکەوکردنی ئەم خاڵە تێهەڵچوونێکی قووڵی گەرەکە و تەنیا بە منیش ئەنجام نادرێت و مامۆستایان فایەق عارف وکامیل ژیر و عەبدوڵڵا ئاگرین وکاك مژدە تاهیریش هەتا زووتر بۆچوونی خۆیان رابگەیەنن درەنگە.

لا. 55:"ئەز هەتا نامیلکەکەی ئەبدوڵڵا ئاگرینم نەدیبوو لە بەهاری2013دا، ئەو بلاڤۆکەم لەوەپێش نەدیبوو. سەرنجڕاکێش ئەوەیە نێوی سەرکردەکانی کاژیکی تێدایە، بەڵام نێوی کاك حەمەی ئەزیز (دۆم) و شێخ محەمەد هەرسینی تێدانییە. ئەمەش بۆخۆی پرسیارێکە کە دەبێ لە ئەبدوڵڵا ئاگرین و (خاڵە حەمە) ی ئەبدوڵڵا بکرێ. ئەوەش دەبێ بگوترێ کە پاش ئەو بلاڤۆکە ئێدی هیچی دیکە دەرنەچوو (دەرنەچووە) لەلایەن (سەرکردەیەتیی نوێی) کاژیکەوە. وادیارە ئەوانە هەر ئەوفەرمانە سپێردراوە پێیان. ئەوجا ئەگەر کۆتایی بلاڤۆکەکە تەماشا بکرێ، داوای (حوکمی زاتی راستەقینە) دەکا بەسەرۆکایەتی بارزانی و باسی (برا شیوعییەکانی قیادەی مەرکەزی) دەکا، ئەوسا تێدەگەین کە کێ لەپشت دەرچوونی ئەم بلاڤۆکەوە بوو!! کە ئێستە ئەبدوڵڵا ئاگرین دەیەوەێ ئەمە بشارێتەوە لێمان."

** مامۆستا گیان، ئەو دوانە کە لەدوای 1964ەوە چوونە دەرەوە و لەبارەگای بارزانی گیرسانەوە و پشتیان کردە کاژیك و هاوبیرەکانی دوێنێیان، ئیتر ببڕای ببڕ هاوبیرانی کاژیك ودواتریش هاوبیرانی پاسۆك ئەو دوانەیان، نە بە کاژیك و نەبە هاوبیر نەژماردووە، ئیتر چۆن بەسەرکردە ناویان دەهێنن ؟ ئەو سەرکردە نوێیانەش (خوداعەفوویان بکات) تەقینەوەکەیان و هاتنە دەرەوە یان لە قومقومە توندوتۆڵ داخراوەکەی کاژیك، دەتوانین چەندین خوێندنەوەی پوزەتیڤ و نێگەتیڤیشی بۆ بکەین بەڵام بەو شێوە نەشیاوەی کەخۆیان و رێبازەکەیان بەجەماوەر ناساند، گومان و نیشانەی پرسیاری زۆر و زلی خستە سەریان. نازانم رێکخراوێك پۆستی بەرپرسیی ئاسایشی نەتەوەیی تێدابێت کە ئەو کات ئەو پۆستە تەنها لەحکوومەتی هەرێمە یەکگرتووەکانی ئەمەریکادا هەبوو، چۆن بە حوکمی زاتیی رازی دەبێت ؟ باسەکەمان ئەو دوو برادەرە بوو، شەهید شێخ محەمەدی هەرسین و کاك محەمەد عەزیز، پرسیارێکی زۆر گرنگیش ئەوەیە: ئەوان چۆن وازوو، لەماوەیەکی ریکۆردا بەیەك قەڵەمباز لە سلێمانییەوە گەیشتنە لای بارزانی و دامەزران و بوون بە باوەڕپێکراو و جێگە باوەڕ ومتمانەی بارزانی و

بارەگای بارزانی و پۆستی باڵاشیان لە شۆڕشدا وەرگرت، کە سەرزارەکیی بە ئەندامی کارگێڕی بارەگای بارزانی دەناسران. ئاخر بارزانی مستەفا باوەڕی بەهەموکەس نەدەکرد، بە نزیکەکان و باوەڕپێکراوەکانی خویشی دەوت: ئەوەی دێت و شتێکت پێدەڵێت یا بۆت دەگێڕێتەوە، تۆ وابزانە هەرهەمووی درۆیە! بۆیە گەشتە ئەفسوناوییەکەی ئەو دووبرادەرەم هەروەك بەسەرهاتی کوڕی چیرۆکەکانی گوێ ئاگردان دێتە بەرچاوکە (لە پڕێ دەبێ بەکوڕێ).

لا. 56، 57:"لە1977/7/6دا مامۆستا فایەق ئارف کە یەکێك بوو لەحەوتەوانەی کاژیك هات بۆ بەرلینی رۆژاوا بۆ سەردانم، کە لێم پرسی ئەو داخۆیانییە چی بووکە لە دژی سەرکردەیەتیی کاژیك دەرچووە، گوتی (ئەوە دەستی گەلێك لایەنی تێدابوو، دەستی پارتی، ساواك، دەستی تاقمێك لەکۆمۆنیستەکانی سەر بە ئەزیزولحاجی فەیلی کە بووبوو بە نۆکەری بەئسییەکان، دەستی بەئسیش. . . هتد، ئەوە کارێکی یەك لایەنە نەبوو (گوتم) باشە ئێوە هیچ وەرامێك، هەڵوێستێك، بەرپێچدانەوەیەکتان پیشاندا بەرامبەر بەوە؟ گوتی (نەخێر)، گوتم (باشە، ئێوە کۆنگرەتان بەست، پاش گەڕانەوەی مامۆستا شێرزاد و کاك فەرهاد بۆ کوردستان؟) لەمەدا باسی هاتنی ئەبدوڵڵا ئاگرین و شێرکۆی هەژار وکاك فەرهاد ئەبدولقادر ومامۆستا شێرزادم گێڕایەوە بۆی، گوتی نە ئەوبرادەرانە هاتوون بۆ لامان و نە کۆنگرەش گیراوە و ئێستە حیزبێك بەنێوی پاسۆکەوە دامەزراوە کە ئێمەی تێدانین.) هەروەها مامۆستا فایەق گوتی (شێرکۆی هەژار و ئەبدوڵڵا ئاگرین وەك مەقاش بەکارهێندراون.) ساڵانێك دوای ئەمە ملازم مەنسوور حەفید گوتی ئەو بلاڤۆکەی دژ بە سەرکردەیەتیی کاژیك بوو لەلایەن شێرکۆی هەژار وفاروقی مەلا مستەفاوە دەرکرابوو."

** دوای شەهیدبوونی ئەحمەدی حاجی مەحمود، ناسراو بە ئەحمەد حەللاق کە جەلادەکانی نازم گزار بەبەرچاوی عەزیز حاجەوە بە چەقۆیەکی سەروریش تاشین ئەڵقاو ئەڵق سەریان بڕی، عەزیز حاج ئەژنۆی شکا، رووخا وچۆکیدادا و چووە پاڵ بەعسییەکان وخزمەتیانەوە و ئەوانیش لەپاداشتدا کردیان بە کونسوڵی عێراق لە براغ، سەرکردەکانی دیکەشیان روویان لە کوردستان کرد و دەیانویست رێبازێکی نەتەوەیی سۆسیالیستانە یا مارکسییانە بگرن بەڵام هێزو پێزێکی ئەوتۆیان نەمابوو، هەوڵیشیاندەدا لە کاژیك نزیك ببنەوە و سەرکردەکانی دەیانوت کاژیك کۆمەڵێکی پوخت و ئامادەن بەلام عەبدوڵڵا ئاگرین لەو ئاستەدانییە رابەریی بکات. چەندین جار ئەم قسەیەم بیستووەو چەند جارێکیش بەتایبەتی داویانە بەگوێی مندا کە نزیکم لە کاك عەبدوڵڵا ئاگرینەوە بەڵام هەموو جارێك (کاژیکانە) خۆم واپیشان دەدا لەو بارەیەوە هیچ نازانم و بیر و باوەڕی رامیاریی کاك عەبدوڵڵاشم بۆ دەرنەکەوتووە ! ئەوان پرۆژەیەکیان هەبوو رێکخستنێکی (نەتەوەیی سووربا‌و ـ نەتەوەیی

مارکسییانه) دابمەزرینن و لەگەڵ نەتەوەییەکاندا بەشێوەیەك لەشێوەکان کارو چالاکییەکانیان یەکبخەن هەتا بەئاستی یەکگرتنیش دەگات. جارێك بە ڕێکەوت چەند ئەندامێکی سەرکردایەتییانم لەماڵی خاڵۆم (مامۆستا فەرەج ئەحمەد بابان) بینی و نزیکەی45 خولەکێك وەڵامی پرسیارەکانیانم دەدایەوە، یەکێکیان کە زۆر پرسیاری دەکرد ناوی (عامر) بوو، دواتر زانیم کاك فاروقی مەلا مستەفاش یەکێکیان بوو، من نەمدەناسی و ئەویش خۆی ئاشکرانەکرد. (ئەم دانیشتنەم لە (پانۆرامای مێژووی کورد. . . .) دا بە درێژی باسکردووە) ئەوەبوو چەند هەنگاوێکیشیان هاویشت وەك لێکۆلینەوە و بەدواداچوونی تاوانەکەی کانی ماسیی (بەمەبەستی یەکلاییکردنەوەو داخستنی فایلەکە) و دادگاییکردنی چەند گومانلێکراوێك کە یەکێکیان عەبدوڵڵا محەمەد بوو، ناسراو بە عەبەلالە، لەلایەن مامۆستا فەرەج بابان وپارێزەر حەمەسدیق مەحموود. بەڵام ئەو باڵەی پارتی کۆمۆنیستی عێراق کاردانەوەیەکی پۆزەتیڤ لەکاژیك نابینن، بۆیە ڕوودەکەنە نەیارەکانی سەرکردایەتییەکەی و پەیوەندی بەوکۆمەڵە هاوبیرە خوێنگەرمەوە دەبەستن وکەینوبەینێك دەکەن، بەڵام ئەوان بەوهەموو ئەزموونەی چل ساڵێك کارو چالاکیی رامیاری خۆیانەوە، کارەکە بەهاوبیرەکان دەکەن و خۆیان لەدوورەوە چاودێری کاردانەوەو ئەنجامەکان دەکەن و بەشێوەیەکی نیمچە ئاشکراش بەیانەکەی ئەو هاوبیرانەیان بڵاودەکردەوە کە سەرکردایەتیی کاژیکیان لە کارخستبوو، لە شوێنیدا سەرکردایەتییەکی نوێیان لەخۆیان دانابوو. داینەمۆی پرۆژەکەی برادەرانی کۆمۆنیست کاك فاروقی مەلامستەفا (ئەندامی سەرکردایەتی باڵەکەی سەرکردایەتیی ناوەند ـ پارتی کۆمۆنستی عێراق) بوو بەهاوکاریی کاك شێرکۆی هەژار موکریانی ـ دەمڕاستی گرووپە دابڕاوەکەی کاژیك.

پاراستنیش هەمان بلاڤۆکی بڵاودەکردەوە، خودی خۆم ئەو بەیانەم لە سێ کەس وەرگرت: کاك فاروقی مەلا مستەفا، جەمالی عومەر ملۆزم سەر بەپارتی و (ش. ح. م) کە لەرووکەشدا سەر بە دەسگای پاراستنی شۆڕش بوو، ژێربەژێریش خۆفرۆش و کار بۆ دەسگانهێنییەکانی حکومەتی بەعسییەکانی بەغدا دەکات و دەستەکەشی نەکەوتە روو هەتا راپەڕینە میلیپە مەزنەکەی جەماوەری کوردستانی باشوور، ئەوکاتە دەرکەوت کە یەکێك لە خزمەتەکانی بۆ دوژمن، شانەیەکی ڕێکخستنەکانی حیزبی سۆسیالیستی کوردستان (حسك) ی بۆ دوژمن ئاشکراکردووە و بەو هۆیەوە جەمالی حەمە نوقڵە و مامۆستا مەحمودی حاجی عومەری شاناز دەستگیرکران، جەمال بەرپرسی شانەکە بوو، لە زینداکانی مەرگدا لە مووصڵ لەسێدارەدراو گەیشتە کاروانی شەهیدە نەمرەکان و مەحموودیش هیچی لەسەر ساغنەبووەوە لەمەرگ رزگاربوو.

لا. 57، 58، 59: کاك حەمەی عەزیز لەسیمینارەکەی هاوینی1977دا کە بۆ مامۆستا سازکرابوو لەشاری دۆرتموند، خۆی بە مامۆستا نەبەز ناساندووە و وەهای پیشانداوە کەتازە هاتۆتە ئەڵەمانیاو ئارەزووشی نەدەکرد

لەبارەی کاژێکەوە بدوێت وەك چۆن لە شۆڕشیشدا نزیکیان نەدەکەوت. ئەمە سەرباری ئەوەی بەهیچ جۆرێکیش بەمامۆستای نەوتووە لەشۆڕشدا بالادەست بووە. ماموستا نەبەز ئەو خۆناساندنە بەمجۆرە باسدەکات:"لەو بۆنەیەدا کاك محەمەد ئەزیز (حەمەی ئەزە دۆم) خۆی بەمن ناساند، کەتا ئەو کاتە نەدیبووم نەدەمناسی. کەویستم باسیی کاژێك و بارۆدخی هاوبیرانی کوردستان بپرسم لێی، هەستم کرد نایەوێ لەوبارەیەوە زۆرقسەبکا، وامزانی تازەهاتووە و دەترسێ، بەڵام دوایی زانیم کە دووساڵ پێش ئەوکاتە هاتووە بۆ ئەڵەمانیا و ئەز نەمزانیوە. بەکورتیی، باسی بارودۆخی ئابووریی خۆی کرد کەزۆر خراپە، لەبەر ئەوە هێندەك یارمەتیم دا. دوایی هاوبیر ئومەر کەرکووکیی کەوەك پێشمەرگە لەشۆڕشی ئەیلوولدا کاك محەمەدی ئەزیزی ناسیبوو گوتی لەشۆڕشدا دەسەڵاتی زۆر دەرۆی ولەبارزانی وحەبیب محەمەد کەریمی سکرتێری پارتییەوە زۆر نێزیك بوو، پارەی باشی بەدەستبوو، بەیەك و شەش چییە، باسی کاژێك نەدەبیسترا لێی، هەرکەسێکیش کاژێك بووایە نێزیك نەدەبووەوە لێی. . . هەرلەو ماوەیەدا رۆژێکیان شێخ محەمەدی هەرسین تەلەفونیکرد بۆم وگوتی حەزدەکا چاوی پێم بکەوێ، لەلایەن برادەرانەوە لەکوردستان هێندەك دەنگوباسی هێناوە بۆم. چووم بۆ هامبۆرگ بۆلای. وەك دەرکەوت بۆم هیچ دەنگوباسێکی باڵکێشی پێنەبوو، بەڵام زۆر تکایکرد کەیارمەتی بدەم بۆکڕینی ترومبێلێك. . . سێ چوار مانگی پێچوو، جارەکی دیی حەمەی هەرسین تەلەفونیکردەوە."ئەمجارەیان لەبەرلین یەکتر دەبینن و ئەم گفتوگۆیە دەکەن:"گوتم تکایە باسێکی کاژێك بکە لەو کاتەوە کە ئێوە چوونە نێو کاژێکەوە. گوتی مەبەستت لە (ئێوە) چییە؟ گوتم پارتی گەلی کورد. گوتی ئێمە بووینە هۆی پاراستنی برادەرانی کاژێك، ئەگەرنا یەکێکیان نەدەمان. گوتم چۆن؟ گوتی دارودەستەی برایم و جەلال وایان لەبارزانی گەیاندبوو، کە کاژێك دەیەوێ دەست بەسەر شۆڕش و هەموو شتێکدا بگرێ و ئەگەر فریانەکەوتینایە ئەنجامی زۆرخراپی دەبوو. گوتم ئەنجامی خراپ وەکو چی؟ گوتی (وەکو ئەوەی ئەوی گومانیان بکردایە لێی کە کاژێکە، ناچاریان دەکرد بچێ خۆی رادەستی ئێراق بکا. گوتم وەك هەواڵ گەیشتووە بەمن هیچ خراپەیەك نەماوە دژ بە کاژێك نەیکەن. . . ئەوجا گوتی بەڵام حەزدەکەم بڵێم کە ئێوە لێرە زۆر شتی خراپتان نووسیوە و بڵاوکردۆتەوە، چ لەبارەی پارتییەوە و چ لەبارەی ئێرانەوە، ئەمەش بارودۆخی ئێمەی لەوێ زۆر شلۆق کردووە. . ."

** کاژێك بەگشتی ونەبەز بەتایبەتی رەخنەی توندی لەپارتی دەگرت، بەڵام بێپەروا داکۆکی لەشۆڕش و رابەرەکەی دەکرد، بارزانیش هەر ئەوەی دەویست و ئێرانیش هیچ گلەییەکی لەوەنەبوو، هەردولاش رقیان لە هەموو حیزب و حیزبایەتییەك بوو. لێرەدا پرسیارێك بەزۆر خۆی دەسەپێنێت: ئایا کاك حەمەی عەزیز و شێخ محەمەدی هەرسین چۆن خۆیان بە مامۆستا ناساند، بەچ سیفەتێك ؟ دیارە پێشینەیەك هەبووە، چونکە مامۆستا

دەنگ و باسیی کاژیك و هەواڵی هاوبیرانی پرسیوە. بەداخەوە مامۆستا لەهەندێك باسدا تەنها سەرکۆزەرەکەی بۆ گرتووین و خستوویەتییە بەر دیدەی خوێنەران بەڵام بنکۆزەرەکەی هەڵگرتووە و جارێ داپۆشیوە!

شێخ محەمەد ساڵی1964دوای دایکی کاك سەلاح، کچێکی دراوسێی ئێمەی خواست، خوشکی شەهید جەمالی حەمەی سابیر، هێشتا زەماوەندییان نەکردبوو، زۆربەی ئێواران کورتە سەردانێکی ماڵی خەزووری دەکرد. هەرچەند بهاتایە یەکێك یا دوو کەسی لەتەکدا بوو، لای ئێمەی کوڕانی گەڕەك دەوەستان هەتا ئەو دەگەڕایەوە. دواتر ئەو هاوبیرانەم ناسیی، یەکێکیان کاك کەریمی شێخ حەسەنی مارگر بوو. شێخ محەمەد کەلەهاتندا تەنها (کوڕینە ئێوارەتان باش) ێکی پێدەوتین، ئەوە لە گەڕانەوەدا کورتە وانەیەکی سەرپێیی لەسەرکوردایەتی و ئەرکەکانمان بەرامبەر بە نەتەوەکەمان پێدەوتینەوە، ئێمەش ئەوەندە قسەکانیمان بەلاوە خۆش بوون، حەزماندەکرد ئەو وانەیە زوو نەبڕێتەوە. شەهید شێخ محەمەد هەرسێن وەك کاك حەمەی عەزیز نەبوو، کاژیك یا هەر هاوبیرێك پێویستییەکی بووبێت هاوکاریی کردووە، بەتایبەتیش ئەو ماوانەی بەر لە رێکەوتنەکەی11ئازاری1970کە بەرپرسی لقی چواری سلێمانی بوولە ماوەت، دووای رێککەوتنەکەش یەکسەر بووە بەرپرسی لقی سێی کەرکوك، دوو خزمان لە کەرکووك کارێکیان کەوتبووە. لقی سێ، هاتنە سلێمانی و نامەیەکی ئاساییم پێدان، شێخ زۆر رێزی گرتبوون وگورجوگۆل و بەدڵی خۆیان بەرێیکردبوون.

لا. 60:"لە مانگی نیسانی1978دا بیستم کە مامۆستائەحمەد هەردیی هاتووە بۆلەندەن، ئەو دەمە هێشتا لەئێران پەنابەربوو. لەبەرلینەوە چووم بۆ لای، لەماڵی دکتۆر شەفیق قەزازی زاوای میوان بوو (دکتۆر شەفیق قەزاز خەزۆری کچەکەی مامۆستا هەردی یەکە هاوسەری کاك سەرچڵ قەزازە. ن. ك.) گوتی (دەڵێن حیزبێك بەنێوی پاسۆکەوە دامەزراوەو تۆیان کردووە بە براگەورەی خۆیان وهیچ پرسێکیش بەمن نەکراوە) لەبارەی بانگکردنی هاوبیرانی کاژیکیشەوە بۆ کۆنگرە، (مامۆستا هەردیی گوتی: کەس پێوەندیی نەکردووە پێوە و هیچ کەسێکیش بانگی نەکردووە بۆ کۆنگرە) ئەوجا گوتی: (خۆ ئەگەر مەسەلەش هەر گۆڕینی نێوبێ، بەڵام رێباز هەر رێبازی کاژیك بێ، ئەوا هیچ رەخنەیەکی نییە.) گوتم ئێوە لەماوەی ئەم (19) ساڵەدا، تەنێ (3) نامەتان ناردووە بۆمن وجارێکیش کاك کامیل ژیر لەهاوینی1970دا هاتووە بۆ سەردانی من. لەنامەیەکدا کەپاش بەیانی مارتی1970 تۆخۆت ناردبووت، نووسیبووت کە دەبێ ئێمە لێرە نووسینی (توندوتیژ) بڵاونەکەینەوە و باسی (ئۆتۆنۆمی) بکەین لەجیاتی سەربەخۆیی. ئەمە بێجگە لەوەی ئێوە لە مانگی شوباتی1965بەولاوە تا ئەورۆ (نیسانی1978) کە 14ساڵ دەکا، هیچ چالاکییەکتان نەبووە کە ئێمە لێرە ئاگامان لێی بێ. بەکورتی کەستان خۆتان نەکردووە بەخاوەنی کاژیك. ئەو هەموو چالاکییە کە لە ئەورووپا کراوە، ئێوە هیچ سووتتان

وەرنەگرتووە لێی. . . مامۆستا هەردی گوتی: (بارودۆخی کوردستان وەك ئێرە نییە. ئەوی وەك کاژێك بناسرێ لەلایەن پارتی وکاربەدەستانی شۆڕش و حکوومەتی ئێراق و ئێرانەوە خوێنی ڕەوایە، ئەم کارانەی ئێوەش لێرە، ئێمەی لەوێ خستووەتە بەر مەترسیی لەنێوبردنەوە. . . هتد.) گوتم: باشە، وەك کاك کامیل سالّی1970گوتی: ئێوە لەکوردستان چەند کەسێکتان ناردۆتە نێو شۆڕشەوە کەبوونەتە ئەندامی پارتی و خۆیان لەمەلا مستەفا نێزیك کردووەتەوە، ئەی ئەوانە چی! چ خێرێکیان هەیە بۆ کاژێك؟ گوتی: (ئەوانە هیچیان ناتوانن خزمەتی کاژێك بکەن. کاژێك دوژمنی یەکجار زۆرە. ئەو نووسینانەی کە ئێوە پاش ئاشبەتاڵ لێرە بلاّوتان کردووەتەوە، ڕکی پارتی یەکجار هەستاندووە. . . ئەوەی ڕاستیبێ کاژێك هەر وەك بیر ماوە، وەك ڕێکخراو دەمێکە نەماوە. . .) بەکورتی وەك کاك فەرهاد ئەبدولقادر وکاك شێرزاد فاتیح بەڵێنیان دا بەمن لە کوردستان کۆنگرەی کاژێك بگرن وهەموو هاوبیرانی کاژێك بانگ بکەن وکۆنگرە بڕیاربدا (بڕیاری چارەنووسی کاژێك. ن. ك)، ئەوە ڕووی نەداوە و پاسۆك وەك شتێکی نوێ دروستبووە، نەك وەك جێگرەوەی کاژێك. ئەمەش هۆیەك بوو لەنێو هۆیەکانی دیکەدا، بۆدەرگەکردنەوە بە ڕووی کەسانی لە هەموو بابەتێك کەبتوانن دەستبگرن بەسەر پاسۆك داو پاسۆك بەرەو بێهێزبوون و تواندنەوە لەنێو پارتیدا ببەن لەلایەن ئەبدوڵلا ئاگرینەوە. خۆ ئەگەر مامۆستایان ئەحمەد هەردی و فەرەیدوون ئەلی ئەمین و فایەق ئارف و کامیل ژیر وئیحسان فوئاد بانگ بکرانایە بۆ کۆبوونەوە، دیارە ڕێبازی کارەکە جۆرێکی دیکە دەبوو.

**مامۆستایان فایەق عارف و فەرەیدوون عەلی ئەمین بەهیمەت بوون. بەڵام فەرەیدوون عەلی ئەمین کە 1970 لەشاخ گەڕایەوە، ئیتر دەستی لە کارکردن کێشایەوە و چووە بەغدا و هاوسەرگیریی پێکهێنالەگەڵ خوشکێکی کاك موکەڕەم تاڵەبانیدا، ئیحسان فوئادیش دەمێك بوو لە کاژێکدا نەمابوو.

مامۆستا هەردی لەئێرانەوە بە پەنابەریی دەچێت بۆ لەندەن، با لەخۆمان بپرسین ئایا دەسگای ساواك نەیدەزانی مامۆستا هەردی کاژێك و ئەندامێکی دامەزرێنەری کاژێك و سەرکردایەتییەکەشیەتی؟ ئایا نەیدەزانی کە دەچێت بۆ ئەورووپا چیدەکات و پەیوەندی بە کێوە دەکات؟ کاژێك دوژمنی زۆربوو، دۆستیشی کەمنەبوون، هیزی خەبات ئەوەندە فراوان ببوو کرا بەدووهێز و پینج هەزار پیشمەرگەیەك لەسەر کاژێك حسیب دەکران.

پاسۆك باوەری بەسەرکردەکانی کاژێك نەبوو، هەر هەموویانی بەترسنۆك و بوودەڵەو هیچ لەباردا نەبوو دەژماردن. چەند جارێك دەمەتەقەو چەندوچۆنم لەمبارەیەوە لەگەڵداکردوون، یەکەمجار کە ئەو ڕەخنە توندوتیژەم لە مولازم شوان بیست مانگی نیسانی1991لە (سەیران بەند) ی سەرسنووری ئێران وچەنجارێکیش لە شەهیدی سەرکردە

مولازم کەریم. پاسۆك خۆشیان کەسانی وایان نەبوو، دیسپلینیش زۆرکزبوو، سەرکردەیەکی بەتواناو هەڵکەوتووشیان نەبوو بتوانێت وەك پێویست رابەرییان بکات، کەسانی لە خۆبوردووی وەك شەهید مولازم کەریم سەلام و مولازم شوان و ئازاد مستەفاش هەرئەوەندە فریادەکەوتن. . . کێشەو ناکۆکی ناوخۆیان ئەوەندە زۆر بوو، رێکخستنێکی بەقەوارەو ژمارە بچووك بەئاستەم خۆی لەبەردادەگرت و پاسۆك شایانی ئافەرین و رێزلێنانیشە کە نەکەوت و هەتا قۆناغی دوای راپەڕین لەسەرپێی خۆی وەستابوو و سەربەخۆیی سیاسی و پێشمەگایەتیی خۆیشی پاراست. رێکخستنەکە هیچ گلەییەکی لێناکرێت، چجای رەخنە! ئاخر پاسۆك بەگشتیی لەمنداڵێکی هەتیوی بێ باوك و دایك دەچو بۆ پڕکردنەوەی بۆشایی رابەرێك داوایان لە مامۆستا ئەحمەد هەردی کرد براگەورەییان بکات، مامۆستاش لەوتەمەنە هەڵکشاوەشدا چووبەدەنگیانەوەو ماوەیەکی لەگەڵدا گوزەرانن. . . دواتریش عەلی بەگی جاف بانگکراو بووبە ئەندامی سەرکردایەتیی، عەلی بەگ لای من وتی (برا، ئەمانە زۆر وێرانن، رووناکبیریکیان تێدانییە!) هەرچەند من هاوڕای نەبووم، شەهید ملازم کەریم سەلام رووناکبیر بوو، بەردەوامیش دەیخوێندەوە، جگە لەوەی بەراستیش سەرکردەیەکی هەڵکەوتووی جەنگی پارتیزانی بوو، بە شایەتیدانی جۆرەها پێشمەرگەو بەرپرسی لایەنەکان پێشمەرگەیەکی زرنگ و ئازاو بوێر و بەدەستی خۆی ئازابوو. دوای راپەڕین سەرەتا من لەگەڵ کاك عەبدوڵلا ئاگریندا پێکەوە بڕیارماندا هاوکارییان بکەین و چووینە سەردانیان لەبەرەگایەکیاندا لە نزیك (سەهۆڵەکە) کە عومەر قەرەچەتانی بەرپرسی بوو، هەرچەند کاك عەبدوڵلا زۆریش (غایلە ـ تەحەففوز) ی هەبوو، وایدەزانیی هێشتا شەهید تۆفیقی نوری بەگ لەگەڵیانداماوە. پاسۆك بە ژمارە زۆر پەرەیسەند، بەو بۆنەیەوە بە شەهید مولازم کەریم وت: باوەڕمەکە ئەم ژمارە زۆرە میلاکی پاسۆك بێت، نیوەی بەرەوژوور لایەنەکانی دیکە ناردوویانن و یارمەتی مانگانەو چەك و خواردنیشیان لەسەر ئێمەیە.

عەبدوڵلا ئاگرین دەمێك بوو ئاواتی بوو ئەوکۆمەڵەیە بدات بەعەردا کە ئازاد مستەفایان بەسەرکردەی نەتەوەیی دەزانی کەلەگەڵ ئەمدا شیر و تیریان لەیەکتر دەسوو.

دکتۆر نەبەز کە بە مامۆستا ئەحمەد هەردی (یادی بەخێر) دەڵێت: (کەستان خۆتان نەکردووە بەخاوەنی کاژیك) راستییەکەی وتووە بەڵام هۆکاریش زۆرن و ئەوانیش قسەی خۆیان هەبوو، بەداخەوە نەیاندرکاندو بڵاویشیان نەکردەوە و باوەڕناکەم خستبێتیانەتە سەرکاغەزو خواو راستان رۆژێك رووناکی ببینن. ئەوانەی لەژیانیشدا ماون تەمەن درێژبن تەنها مامۆستایان کامیل ژیر و فایەق عارفە ئەگەر بینە قسە. ژیرنیازی نووسینەوەی مێژووی کاژیکی هەبوو، زۆریشی ئەنجام دابوو. مامۆستایان ئەحمەد هەردی و فەرەیدوون عەلی ئەمین یادیان بەخێر زۆر دڵسۆزو خەمخۆربوون، کاك هەردی کە دەینووسی شاکاری دەنووسی، بەتەنها چەند هۆنراوەیەك توانی ریزی

پێشەوەی هۆنەرانی کورد بگرێت بەڵام لەنووسینداخاوو سستبوو (هەندێك دەڵێن تەمەڵ بوو) ساڵانێك خەریکی مێژووی بابانەکان بوو، هەرتەواونەبوو. چەند جارێك لەخزمەتیدا چووین بۆ پرسیارو زانیاری وەرگرتن لەخزمانی ئێمە وەك نوری بەگی ئەورەحمان بەگی قەپانچی (باوکی شەهیدتۆفیق نوری) وئەحمەدی رەشید بەگ (باوکی مامۆستا فەرەج بابان). بەداخەوە کاك فەرەیدونیش زووجێیهێشتین، ناهەقیشی نەبوو، بۆیە گلەیی لێناکرێت.

شوباتی67 بۆ نیسانی78کە دەکاتە14ساڵ، دکتۆر نەبەز ئاگاداری چالاکییەکانی کاژیك نەبووە لەکوردستان و ئەوانیش کەڵکیان لەچالاکییەکانی ئەوروپا وەرنەگرتووە، ئیتر بۆ دەبێ دوژمنان لەسەر نووسینەکانی دکتۆرجەمال نەبەز گێچەڵ بەهاوبیرانی کاژیك بکەن لەکوردستان؟ ئەو کاتەش هێشتا دەکرا، مامۆستا نەبەزهەڵوێستی خۆی لەمەڕ ئەو چمکانە دەربرِێت کە ئاگاداریان نەبووەو بەهوی سەردانی ئەو هاوبیرانەوە بیستوویەتی. خۆ ئەگەر ئەوە نەبوایە مامۆستا ئێستەش نەیدەزانی کاژیك و پارتی گەلی کورد یەکیان گرتووە ودووئەندامی سەرکردایەتی نێردراون بۆ پەنا بارزانی و1975یش کۆمەڵێك لە هاوبیرە سەرگەرمەکان دوای وەرس بوون و بێهیوایی سەرکردایەتییەکی نوێیان بۆ کاژیك دیاریکرد. . . هتد.

راستە کاژیك وەك بیر ماوە، وەك رێکخراو دەمێکە نەماوە، بەڵام دکتۆر نەبەز لە مامۆستا هەردی نەپرسیوە: بۆ؟ چۆن وبەچ بریارێك سەری کرا بەگۆمدا؟

پاسۆك ئەوەندە نەبوون تا هەموو بابەتێکی تێبکەوێ. . . سەرەتا کاك عەبدوڵڵاو من دەستمان بە هاوکاریکردنیان کرد. بۆ کۆکردنەوە و هاتنەپێشەوەی هاوبیرانی دیکەی کاژیك ودرێژەدان بەخەبات لەنێو پاسۆکدا، بەنامەی فەرمیی مەکتەبی سیاسییەوە، یەکەیەکە دەچوومە خزمەتیان، بۆنموونە: فایەق عارف، غەفورئەمین، سەعید گەوهەر، ئەحمەد سەلام، عومەر شەمەیی، ئەحمەد ئەمین، عەبدوڵڵائەحمەد، شێخ جەلال بەردە زەردی، قادر عومەر، کەریم عومەر. . . بەڵام هەندێکیان نەیاندەویست بێنە ناوەوە و لەسەرکردایەتیشدا تاقە ئەندامێك هەبوو حەزی نەدەکرد ئەوانە بێنەناوەوە، کەهاتیشن هەر زوو دەرکەوت چەند ناکۆکە لەگەڵیاندا، بەتایبەتیش لەگەڵ فایەق عارف و عومەر شەمەیی و بەوهۆیەشەوە ئەوانە بوونە هاودەنگی مولازم شوان.

لا. 62 "کوردۆ گوتی (ئەندامی کاژیك بووە) گوتمان هیچ نامەیەکی کاژیکت هیناوە؟ ئەویش وەك ئەبدوللا ئاگرین وشیرکۆی هەژارو مامۆستا شیرزاد و کاك فەرهاد گوتی بەپەلەپروزکێ خۆی رزگارکردووەو لەبەر ئەوە فریای هیچ نەکەوتووە. . . بارودۆخی ئەوانەی نەتەوەیین لەکوردستان زۆر خراپە".

**کوردۆ عەلی (سەروەت) کە وتوویە ئەندامی کاژێك بووە، بەمانای لە رابووردوودا ئەندام بووە. ئەگەرنا دەبوو بڵێت (ئەندامی کاژێکە) و ئەندامانیش دەیانتوانی نامەی پشتگیریی وەربگرن و هەرگیز بارودۆخەکەش ئەوەندە خراپ نەبووە فریای ئەوە نەکەون. ئەوە درۆیەکی یەکجار گەورەیە. ئەمەیان وەها ئەی کاك عەبدوڵڵا چۆن ؟ خۆ ئەو مۆری سەرکردایەتیشی لابوو. بۆیە دەبێتە پرسیار. ناوبراو1972 بەرەسمی و بەپاسپۆرتی عیراقی کەلەسلیمانی دەریهیناو من کەفیلی بووم چوو بۆ ئەڵەمانیا و وتی تەنها تۆ دەزانیت ئەم سەفەرە دەکەم.

لا. 63:"دوایی زانیم کە پاسۆك لەچەند کەسێك پێکهاتووە: جەلالی حاجی حسەین کەلۆش، فەرهاد ئەبدولقادر، شێرکۆی هەژار، حەمەی مستەفا (ئازاد) و چەند ئەفسەرێك: ملازم مەنسوور حەفید، ملازم کەریم، ملازم شوان، ملازم حەمە شەوقی. . ."مامۆستا نەبەز هەر لەم لاپەڕەیەدا دەڵێت:"سێ جار چووم بۆ ڤیەننا بۆ سەردانی کوردۆ، ئەو دەمە زانیم کاك جەلال لەگەڵ هێندەك لەوانەی بوونەتە ئەندامی کۆمیتەی پاسۆك، وەك ملازم مەنسوورحەفید وملازم شوان و کاك فەرهاد ئەبدولقادر و شێرکۆی هەژار ومحەمەد مستەفا ناکۆکیی هەیە. . . جەلال وفەرهاد جیابوونەوە وجەلال چۆتە سوریا و فەرهادیش چۆتە سوید."

**من نامەوێت بچمە شەنوکەوکردنی ئەو باسانەوە کە پەیوەندییان بە پاسۆکەوەهەیە، تەنها ئەوەندە دەڵێم کە یەکێك لەهویەکانی ناکۆکیی شەهیدی جوانەمەرگ جەلالی حاجی حسێن لەتەك هاوبیرەکانیدا و تەنانەت شەهید ملازم کەریمیش، چەند خالێك بوو: ئاستی خوێندەواری، پەنابرنە بەر هێزو بەکارهێنانی چەك بۆ بەلاداخستنی ناکۆکییەکان. کاك جەلال کوڕێکی ئازاو جەربەزە بوو، زۆریش باوەڕبەخۆ بوو، سەرەتای دروستبوونەوەی شۆڕشی نوێ، لەکۆبوونەوەیەکی فراوانی هەموو لایەنەکاندا لە شارباژێر، مام جەلال ناوی لایەنەکان دەخوێنێتەوە و ئەوانیش لەلایەکەوە بەجیا ریزدەبن. کە دەڵێت (نەتەوەییەکان)، جەلال بەتەنها دەچیتە دەرەوەو وەك هێمای گرووپێك رادەوەستێت ! جارێکیان شەهید جەلال لە سلێمانی زۆر بە گەرمیو پێداگریی وتی: زۆر پێویستمان بەئیوەمانانە، براگەورەی ئیمەن، بۆنایەنە دەرەوە و رابەریمان بکەن؟ وتمان ئەی کاك ئازاد مستەفا رابەرتان نییە؟ وتی: ئەوە هەر زۆر ئاسانە !

مامۆستا چۆن ئاگاداری ئەم شتانە نەبوو، شەماڵی جوانەمەرگ لە ئەڵەمانیا، بەختیار شەمەیی لە هۆلەندە، سەرداری صدیق ئەفەندی لەسوید بەرپرسی پاسۆك بوون.

هەموو ئەوانەی ناوێکیان هەبوو لەنێو پاسۆکدا، ناکۆك و ناتەبابوون، هەتا قووتدانی پاسۆکیش شەهید مولازم کەریم وملازم شوان ناکۆك بوون بەلام دەریان نەدەخست، هەریەکەشیان هەوادارانی خۆیان هەبوو، شوان کابرایەکی

وشك و رەق وکەمدوو، لاپەریز و تاسەر ئیسقان میلیتاریزم، کەنارگر و ژێربەژێر و خشکەیی کارکردن دژی هاوبیرانی ئاستی خۆی، بەتایبەتی کاك کەریم و دواتر عەبدوڵڵا ئاگرین، بارەگای خۆی بردبووە رەواندز و لەگەل خزمەکانیدا سەریان پێکەوە نابوو. . . کاك عەبدوڵڵا زۆر مەراقی بوو بزانێت، چەند جارێك بە منی دەوت تۆ لەگەل مولازم کەریم زۆر نزیکیت، ئەوە ناکۆکیەکەیان لەسەرچییە ؟دوای راپەڕینەکەی 1991کە پاسۆك بارەگای خۆی لە بیارەوە بردە قەلاچوالان، کاك عومەر قەرەچەتانی بارەگای خۆی جیابوو، هەر پەنجا مەتریش لەبارەگای گشتییەوە دووربوو، زۆرتریش لە سەربەخۆدەچوو. نانەواخانەیەکی چاکیشی هەبوو بەلاّم هەر بۆخۆیان و نانێکی بەئێمە نەدەدا.

لا. 71:"لێرەدا دەبێ ئەوەش باس بکەم کە پێش بەستنی کۆنگرەکە لەبەرلین، هێندەك شت روویان دا، گومانی منیان بەرامبەر حەمەی مستەفا و کوردۆ ئەلیی قوولترکردەوە:

1ـ کێشەی هاوبیر جەوادی مەلا لە کوردستان و هەولدانی حەمەی مستەفا بۆلەناوبردنی.

2ـ بوختان کردن بە ئەحمەد نەقیب و هەولدان بۆلەکەدارکردنی نێوونێوبانگی بەناڕەوا وەك خۆشخزمەتییەك بۆ رژێمی ئێران.

3ـ بانگێشتکردنی حەمەی ئەزیز (حەمەی ئەزەدۆم) بۆ کۆنگرەکە، ئەگەرچی زۆربەی زۆری ئەندامانی کۆمیتەی بەڕێوەبەرایەتیی کە لە رابوردووی حەمەی ئەزیز ئاگاداربوون، دژی ئەوەبوون بەشداربێ، کە لە کوردۆم پرسی بۆچی کاکەحەمەت بانگێشت کردووە بۆ کۆنگرە؟ ئەو خوێندکار نییە وگەلێك لەوانەی لەکوردستانەوە دەیناسن، رازی نین بەوەی ئەو بێتە کۆنگرەکە. گوتی: (بەڕاستیی کاك حەمە منی منەتبارکردووە، مانگی 200مارك دەنێرێ بۆم.) (گوتم زۆر سەیرە. . . هاوینی1977 کاك حەمەی ئەزیز کەدووسالّ بۆ، بێ ئاگاداریی من وەك پەنابەر لە دۆرتمۆند دەژیا، بۆ یەکەمجار دیم و ناسیم و لە قسەکردندا لەگەلّی دەیگوت باری ئابووریی زۆر خراپە و منیش ئەوکاتە بەباشیی نەمدەناسی، پارەیەکم دایە وەك یارمەتیی."

**کاك حەمەی عەزیز چ لە نێو کاژیکداو چ لەبارەگای بارزانیش دەنگ و رەنگی تایبەتیی هەبوو، زۆریش جێگەی باوەڕو متمانەی بارزانی و ئیدریس و مەسعوود بوو. دوای ئاشبەتالّ وەك پەنابەر دێتە ئەلّەمانیا، بەلاّم پەیوەندییەکی ئەوتۆی بە بنەمالّەکەوە نەمابوو، سەیرە مامۆستا تەنانەت نەیزانیوە لە ئەلّمانیش دەژی!

هەرچۆنێك بێت، با یەکتریش ناسنەکەن، بەڵام کاك محەمەد دەزانێت پێشتر ئەندامی کۆمیتەیەك بووە بەناوی سەرکردایەتیی کاژیك کە جەمال نەبەزیش یەکێکە لە ئەندامەکانی و لە1962 ەوە لەئەڵەمانیا دەژیی (سەرکردایەتیی کاژیك هەموویان ئەندامانی سەرکردایەتییەکە بوون، سکرتێر یا پێشەوا یا رابەر دیارینەکرابوو، پاسۆکیش هەروابوو) مەگەر کاك ئازاد مستەفا حەزیدەکرد بە سکرتێر ناوببرێت، یا هاوبیرانی پاسۆك حەزیان دەکرد ئەوانیش وەك ئەو حیزبانە سکرتێریان هەبێت.

ئەوەی لەم بوارەدا زۆر جێگەی سەرنجە، ئەم پرسیارە خۆی دەسەپێنێت: چۆن کاك حەمەی عەزیز کەچاك دەزانێت دکتۆر نەبەز لەئەڵەمانیایە و هەرنەبێت وەك دووکورد لەغەریبیی، دووکوردی خەڵکی سلێمانی، نەك سەردان ودیدەنیی، هەواڵ پرسییەکیشی نەکردووە و بگرە خۆیشی لێ ئاشکرانەکردووە. ئەوە یەك، یەکەودواش لەملاوە مامۆستا نەبەز بەپارە یارمەتی کاك حەمەی عەزیز دەدات و لەولاشەوە کاکە حەمە مانگانەی بۆ کوردۆ عەلی بڕیوەتەوە؟ سەیرە، بانێکەو دوو هەوا، یا ڕۆن ڕژابوو ؟

لا. 72:"حەمەی مستەفاکەینوبەینێکی ڕێکخست، ئاراس وەلی (کە ئێستە لە سوید دەژی) لەگەڵ خوشکەزایەکی جەلالی حاجی حسەین کە نێوی نیازە، حەمەی مستەفا هانی دابوون بۆ کوشتنی جەواد، بەڵام جەواد هاتەدەست و پیلانەکە سەری نەگرت بۆیان."

** ئەو جۆرە کارانە1975 لە پێنجوین دەستی پێکرد: بڕیارێك بۆ لەناوبردنی (ف. س) بە مەنجەلێك ئاوی لەکوڵ بکرێت بەسەریدا. خوێنەر دەخوازێت بزانێت ئەو کەینوبەینە چۆن بووە، دەشێت لە ئاوی لەکوڵ سەیرتربووبێت ؟ ئەی هاتنە دەستەکەی کاك جەواد چۆن بووە، یا دکتۆر نەبەز تەنها مەبەستی ئەوەیە کاك جەواد پیشتر پێیزانیوە؟

لا. 73: مامۆستا باسی شێخ ئەحمەدی نەقیب دەکات کە محەمەد مستەفا فەرمانیداوە بە کوردۆ عەلی ئەم پیاوە لە ڕێکخراوی خوێندکارانی سۆسیالیستی کورد لە ئەورووپا (سۆکسە) دەربکرێت چونکە ئێران ڕازی نییە! کوردۆش دەڵێت برادەری جەمال نەبەزە وناتوانین دەریبکەین بەلام بەئاشکرا لەنێو خەڵکدا وتبووی ئەحمەد نەقیب پیاوی ئەمەریکایە. ئەوەی پێدەوت و نانی ماڵەکەشی دەخوارد! هۆیەکەش ئەوەیە شێخ ئەحمەد دوای هەرەسی شۆرشی ئەیلوول چۆتە کۆنسولاتی ئەمەریکا لەتاران و داوای کردووە فریای کوردبکەون و ئەگەر ئەوکارەبکەن ئەم ئامادەیە خۆبەخشانە هاوکارییان بکات بەڵام ئەوان ویستوویانە هاوکارییان بکات وپارە وەرگرێت، ئەمیش ئەوەی قبوول نەکردووە. ئەم ڕاستییەش لەوبەڵگەنامانەدایە کە شۆڕشی گەلانی ئێران دەستی

بەسەرداگرتن و بەزەقیش تۆمارکراون، وەك خۆی و بەفارسیش بلاوکرایەوە. ئینجا نەبەز دەلێت"ئەحمەد نەقیب هەتا مرد سەربەرزانە و بەرەنجی شانی خۆی دەژیا بەلام کوردۆ پەنای بردە بەر پارتی و یەکێتیی و سەری شۆڕکردەوە بۆیان. . ."

** من ئەو بنەماڵەیە لەنزیکەوە دەناسم و هەتا ساڵی1960ماڵی باپیرم لەدایکمەوە بەرامبەر ماڵە گەورەکەیان بوو، ماڵی خۆشمان300مەترێك سەرووتر بوو. بەڕێز شێخ ئەحمەد نەقیب کوڕی سەید نووری نەقیب و لەساداتە هەرە ناسراوەکانی بەرزنجەو لە هەمان بنەماڵەی شێخ مەحموودی مەلیکی کوردستانە ومزگەوتی نەقیب لەسلێمانی بەهیمەتی ئەوان و لەسەر زەوی ئەوان دروستکرا. لەو بەلگەنامانەی خوێندکارە شۆڕشگێڕەکانی (سەربە ئایەتوللا خومەینی) لەکونسولخانەی ئەمەریکادا لە تاران دەستیان بەسەرداگرت (هەرچەند بە ئامێری تایبەتیش ونجڕونجڕکرابوون) و دواتر مۆنتاژکرایەوە، لەبەلگە نامەیەکدا راپۆرتیك لەبارەی ئەوبنەماڵە بەڕێزەوە هەیە و باسی بەرێز شێخ رەوفی سەید نوری دەکات کە دەرچووی کۆلێژی کشتوکاڵە. . . . . کوردوش بەو پێیەی کەوتۆتە پەرێزی ئەوانەی سەردەمی کێشەی نێوان ئیمام عەلی وموعاویەی کوڕی ئەبو سوفیانەوە کە دانیشتوانی مەکە پەندێکیان بەبەردابڕیبوون: (لەسەرخوانی معاویە دەلەوەڕی و لەدوای عەلییەوە نوێژدەکات). . . ئەوان کە ناتوانن شێخ ئەحمەد لە نوکسە دەربکەن چونکە برادەری جەمال نەبەزە، ئەی چۆن دەیانەویت خودی جەمال نەبەز پەڕبکەن، وەك لەلاپەڕە 79دانوسراوە: (بڕیاری پەڕکردنی جەمال نەبەز پێویستیەکی مەوزووعییە.)

کە ئێران لەشێخ ئەحمەد نەقیبێکی ناسراو رازی نەبێت لەنێو پاسۆکدا بێت، چۆن بە پاسۆك رازییە کەئالای سەربەخۆیی کوردستانی گەورەی بەرزکردۆتەوە. ئینجا پارتیش و ئێرانیش حەزدەکەن یەکێکی وەك دکتۆر جەمال نەبەز بگەڕێتەوە، کوردستان و بکەوێتە بەردەستیان، ئاخر ئەو لەئەورووپا مەلێکی بەرزەفڕە، کەگەڕایەوە دەبێتە بەندی قەفەز، ئەمە جگە لەوەی خۆمامۆستا سەری بەماڵی ئەمەریکاشدا نەکردووە.

لا. 78: رۆژێك دوای کۆنگرە، کۆردۆ دەچێتە لای مامۆستا و دەلێت بەبۆنەی هاتنی کاك جەلالەوە دانیشتنێکی چوارقۆلی دەکەین، تۆ، من، کاك جەلال، کاك محەمەدمستەفا. نەبەز دەلێت با ئەندامانی کۆنگرەش ئامادەبن. کوردۆ دەلێت"بۆخاتری خوا ئابڕومان دەچێ، دوورنییە کاك جەلال قسەی زۆر رەق بە کاك محەمەد مستەفا بلێ. . . لەو دانیشتنەدا کاك جەلال قسەی وای بە محەمەد مستەفا گوت، ئەگەر بەخۆی بگرتایە دەبوو بگریایە، دەمی بۆ بەتەڵەی تەقیو، کوردۆ ئەلیش دەمی نەکرایەوە."

**شەهیدی جوانەمەرگ جەلالی حاجی حسێن سامێکی بەسەر پاسۆکەوە هەبوو، ئەوەش لە جەربەزەیی خۆیی وگیانی رووبەڕووبوونەوە و پێشتر هاتنە دەست و بەردەوام ئامادەییش بۆ پەنابردنە بەرچەك لە یەكلاییكردنەوەی كیشەكاندا و ئەزموونی سالآنێكی پێشمەرگایەتی (ناوشار ـ ناوخۆ) و ناسیاوی و دۆستایەتییەكی فراوانیش بەدەور و بەرەوە.

لا. 81، 82:"بەر لەمردنی حەمە مستەفا، فەرهاد شاكەلی و شێركۆی هەژار چەندلاپەڕەیەك بەناوی ئەوەوە دژی كاژیك بلأودەكەنەوە بەلأم هەر لەو ماوەیەشدا ئەوانەی پاسۆكیان بەڕێوەدەبرد، تكا لە مامۆستا ئەحمەد هەردی دەكەن كە یەكێكە لە دامەزرێنەران و رابەرانی كاژیك، پاسۆك بگرێتە دەست خۆی."

"مامۆستا هەردیی لەتارانەوە تەلەفونیكرد بۆم و گوتی (شتێكی وا هەیە تۆ دەڵێیت چی؟ گوتم تۆ ئازادیت و خاوەنی بڕیاری خۆتیت، بەلأم ئەگەر بیروڕای من دەپرسیت، تۆ سەرپەرشتییان بكەیت لەكەسێكی دیكە باشترە. گوتی (بارودۆخی ئێرە زۆر خراپ بووە) گوتم لێرەش بەناوی محەمەد مستەفاوە چەند لاپەڕەیەك دەرچووە ئەگەركرا دەینێرم بۆت. مامۆستا هەردیی ماوەیەك سەرپەرشتی پاسۆكی كرد، پاش ئەوەی كەنووسینەكەی دژ بە كاژیكی پێگەیشت، داوای لە سەركردەكانی پاسۆك كرد بێزاریی خۆیان دژ بەوە دەربڕن. ئەوانیش دەڵێن (هێندە راوەستە تا لاشەی محەمەد مستەفا دەگاتەوە كوردستان و دەنێژرێت، ئەوجا بەسەرچاو) ئەوان ئەوەیان نەكردو مامۆستا هەردیش دەستبەرداریان بوو، لە وتووێژێكیشدا لەگەڵ كەناڵی مید تی ڤی، زۆر بە توندوتیژی دژی پاسۆك قسەی كردو بەرگریی بۆ هەڵوێستی من كرد."

"كەمامۆستا هەردیی وازی لەسەرپەرشتكاریی پاسۆك هێنا، پاسۆك بەهۆی خزمایەتیی ملازم شوان و ئەبدوڵلأ ئاگرینەوە كەوتە دەست ئەبدوڵلأو ئەوەبوو ئەویش فرۆشتی بە پارتی، بەرامبەر بە وەرگرتنی هێندەك پلەو پارە و لە حكوومەتی پارتیدا كرا بەئەندامی سەركردایەتیی پارتی و پلەی دكتۆرا وپرۆفیسۆری پێدرا بەرامبەر بەوەی پاسۆكی كرد بەخۆڵەمێش."

"لەو رۆژانەدا كە پاسۆك دەفرۆشرا بەپارتی، نامەیەك لە ملازم شوانەوە هات بۆم كە باس لەبارودۆخی خراپی خۆیان دەكا. ئەز چۆن وەرامی حەمەی مستەفام نەدایەوە وەرامی ملازم شوانیشم نەدایەوە، چونكە كارەكە بەدەست خۆیان بوو، لەبەرئەوە پێویستە جامە ژەهرەكە، وەك مامۆستا هەردیی لەهۆنراوەیەكدا دەبێژێ، بنۆشن. پاش ماوەیەك ملازم مەنسووری حەفیدیش نووسیبووی بۆم كە وازی لە پاسۆك هیناوە."

** ئەم هەڵوێستەی مامۆستائەحمەد هەردی کە یەکێکە لەبیرمەندەکانی کورد، ئەگەر بیرمەندمان هەبن، پێویستە زۆر بەرز بنرخێنین. دوای هەرەسی شۆڕش چووینە خزمەتی بۆ ماڵەوە، وتی کورد ئەو شۆڕشە گەورەیەی دۆڕاند، ئەمە کارەساتێکە گورچکبڕ، کورد هەڵدەستێتەوە وشۆڕشیش دەکاتەوە بەڵام بۆ گەیشتن بە ئامانج باشترین چارەسەر ئەوەیە رووبکاتە زانست، خوێندن و خۆپێگەیاندن. یابانەکان وەك ئێمە جەنگیان دۆڕاندو ژێرکەوتن بەڵام بیریان لە تۆڵسەندنەوە نەکردەوە، بەجۆرێکی دیکە هەستانەوە و هەموو جیهانیشیان سەرسامکرد بە پێشکەوتنی تەکنۆلۆژیاو بەرهەمی پیشەسازیی و مارکەی باوەڕپێکراو. هەر ئەوەش رێگەچارەی کوردە بۆ هەستانەوەو قەرەبووکردنەوەی شکستە مێژووییە گەورەکە. مامۆستا بەو تەمەنە هەڵکشاوەیەوە کەشاندەداتە بەر ئەو ئەرکە گرانەی رابەریکردنی پاسۆك، هەموو هاوبیرانی کاژێك و نەتەوەییەکان پشتگیریان دەکرد، بەتایبەتیش لەبەر چەند هۆیەك:

1 ـ بەو هیوایەی دەنگوڕەنگی کاژێك بگەڕێتەوە نێو ناوان، ئەگەر چی بە شێوەیەکی ناڕاستەوخۆش بێ.

2 ـ پڕکردنەوەی کەلێنە گەورەکەی پاسۆك لە نەبوونی رابەرێکی رووناکبیر و بەئەزموون و ناسراو.

3 ـ رزگارکردنی بزوتنەوەکە لەو سنوورە تەسکە کە هێزو پێزی لێبڕیبوو، رێگەی بڵاوبوونەوەو گەشەسەندنی نەدەدا.

4 ـ بەهێزکردنی بزوتنەوەکە، بە رادەیەك بگاتە ئەو ئاستەی بتوانێت لەرووی یەکێتی نیشتمانی یا پارتیدا خۆڕابگرێت و توانای ململانێی پێشمەرگانەی هەبێت بەرامبەریان، ئەو کاتەش دەتوانێ کاریگەریی لەسەر رەوتی گشتیی شۆڕشەکە دابنێ بەلای ئامانجە نەتەوەییەکاندا.

بارودۆخی ناجێگیرو لاوازی پاسۆك، ستافەکەی مامۆستا هەردی بریتیبو لەکوڕەکانی خۆی کاکە ئاسۆس و کاکە رێبین و پوورزاکانیان کاکە ئاری وکاکە دیاری قادر بەگ کە پورزای منیشن و تۆفیقی نووری بەگ کە دەبێتە مامی کاکە ئاری ودیاری، بەرپرسیی لقی سلێمانی پاسۆك، بەڵام مامۆستا هەردی باری تەندروستییەکەی زۆر سازنەبوو، بەتایبەتی کە هەر لەمێژبوو هەناسەبڕکێ (رەبوو) ی لەگەڵدابوو، بارودۆخی پاسۆکیش لەبارنەبوو، کادرە باشەکانی کە کۆمەڵێك ئەفسەری سوپابوون، شەهید بوون یا دانیشتن، بەڵام دەبێت بپرسین ئەو ژمارە زۆرە ئەفسەرە بۆ کشانەدواوەو دانیشتن ؟ ئەمانە جگە لەوەی مامۆستا هەردی کاژێکانە کاریدەکرد، یانی کوردایەتی دەکرد، بەڵام ئەوان بەسەرێك حیزب حیزبێنە و بەسەرێکیش سیاسەتبازییان دەکرد، کە بریتییە لە هەموو شتێك لەپێناو بەرژەوندی تەسکی حیزبدا. ئەمە سەرەڕای ئەوەی نە یەکێتی و نەپارتیش نەیاندەویست رێکخراوێکی

نەتەوەیی بەهێز لەگۆڕەپانەکەدابێت. نامەیەکی مەلا بەختیار دەست پاسۆك کەوتبوو، لەسەرەتای دروستبوونەوەی شۆڕشی نوێدا بۆ بەرپرسیی شارباژێر، محەمەد (ناسراو بەحەمەی عەتیٚ) ی ناردووە: *پاسۆك هەتا ژمارەیان دەبێتە 100مەترسییان نییە، بەڵام لەوە بترازێت لێیاندەن!*

*** پاسۆك بەهۆی خزمایەتی کاك عەبدوڵڵا ئاگرین و ملازم شوان نەچووە دەست عەبدوڵڵا ئاگرین، شوان دوای ڕاپەڕین کچێکی کاك عومەرمەحوی (سۆران مەحوی چیرۆکنووس) برای کاك عەبدوڵڵای خواست. عەبدوڵڵاو شوان نێوانیان خۆشنەبوو، هەریەکەشیان هەوادارانی خۆی هەبوو، ئەو هاوبیرانەی ڕۆژی شیرینی خواردنەوەکەئامادەبوون، دووبەشی نەیاربوون، بەشێکیان مولازم شوان بانگیکردبوون (ماڵی زاوا) وبەشێکیشیان کاك عومەرمەحوی و عەبدوڵڵای برای بانگیانکردبوون (ماڵی بووکیٚ) وەك ڕەنگدانەوەی ئەو ناتەباییە، کاك عومەرشەمەیی ڕوویکردە من و بەشێوەیەك هەموان بیبیستن وتی (من ماڵی زاوا بانگیان کردووم!) ئەو وماملاستا فایەق عارف و چەندکەسێکی هاوبیری کاژیك، هاودەنگی شوان بوون، عەبدوڵڵا بانگی نەکردبوون. پاسۆك لەچەند قۆناغێکدا بۆ یەکێك دەگەران لەدەرەوەی بازنە تەسك و داخراوەکەی خۆیان کە بەشێك نەبێت لە کێشە قوولەکانی نیوان کەسە دیارەکانیان، کە کەسی نوێیی تێدا پێنەدەگەیشت، ژمارەیەکی کەمیان ڕووناکبیر بوون، وەك مولازم کەریم و ئازادمستەفاو مژدە تاهیر، ڕێباز. . . . عەلی بەگی جاف کەدانرا بەئەندامی سەرکردایەتی، دووبو دوو لەماڵی ئەوان دانیشتبووین وتی: برا، ئەمانە زۆر وێرانن ئەی هاوار ڕوناکبیرێکیان تیانییە. شوان دووبەرەکی دروست دەکرد، هەر زوو بەر لە بەستنی یەکەمین کۆنگرەی پاسۆك، باڵێکی لەدژی مولازم کەریم و عەبدوڵڵا ئاگرین و مژدتاهیر پێکەوەنا، زۆربەیان خزم و ناسیاوی حەمە مستەفا بوون و هەندێکیشی هاوبیری کاژیك بوون وەك مامۆستا فایەق عاف و عومەر شەمەیی و فوئادسەراج. عەبدوڵڵائاگرین لە یەکەمین کۆنگرەی پاسۆکدا بەشێوەیەکی دروست و ئاسایی هەڵبژێردرا و دەستی کەس و لایەنێکی بەپشتەوە نەبوو، شەهید مولازم کەریم لەویدا بازیکی بەسەرمولازم شواندا دا وژمارەی دەنگەکانی زۆر لەسەر بوون، کەچوونەنێو پارتیشەوەو بوونە ئەندامانی سەرکردایەتی، عەبدوڵڵا ئاگرین پێشتر چەند گفتو و بەڵێنێکی بۆ خۆی، کەریم، شوان، مژدە وەرگرتبوو، هەربەوەش ڕازیی کردن بڕیاربدەن بچنە نێو پارتییەوە، ئەگەرنا مولازم کەریم نەدەچووە ژێر ئەو بارە کە هەرگیز بیریشی لێنەکردبووەوە و لە یەکێتیشەوە نزیکتر بوو وەك لە پارتی و لەگەل مەسعود بارزانیشدا نیوانی ناخۆشبوو. کاك عەبدوڵڵا لەهەڵوەشاندنەوەی پاسۆك بەتیریك دوو نیشانی شکاند و کردیشی بەمنەت بەسەر پارتییەوە کە حزبیکی پاکی پیشکەش دەکا. هەرچەندە پاسۆك قورسایی هێزی پێشمەرگەی ئەوەندە نەبوو بەڵام بۆ پارسەنگی تەرازووی هیزەکانی بەرەی کوردستانی زۆرگرنگ بوو. لەو

کاتە مام جەلال لەدیمەشق بوو، بروسکەی بۆسەرکردایەتی یەکێتی کردبوو (هەرچۆنێك بێت نەهێڵن ئەو یەکگرتنە بکرێت هەتا خۆم دێمەوە.) لەو رووەوە کاك عومەری سەید عەلی بەمنی وت (کوڕی باش، هەر بۆبەرژەوەندیی خۆتان پرسێکتان بەئێمە بکردایە.) هۆنراوەکەی مامۆستا ئەحمەد هەردیش کە هەر وشەیەکی مرواریییەکەو قوولبوونەوەیەکی فەلسەفییە، وەها وەستایانە لە فۆرمێکی ناسکدا هۆنیویەتییەوە، هەتا کورد ماوە هۆنەر و هۆنراوەکەی بەنەمریی دەمێننەوە. سەرەتای هۆنراوەکە:

کەجامی شەرابت خستە سەر لێوت غەشیمانە　　　　ئەگەر ژەهریشی تێدابێ گوناهی خۆتە بیزانە

هەڵە یاخو گوناهت کرد، لەکاتیکا کە بێهۆشیی　　　　سزاو تاڵاوی هەرچی بێ، ئەبێ وەك بادە بینۆشی

لا. 83:"سۆکسە بەرەسمی لە 2005/4/22دا هەڵوەشایەوە"پێشتریش نوکسە لە1977/9/3دا هەڵوەشابووەوەوە، کاژیکیش پەنجاساڵە نەهیچ بلاڤۆکێکی لەکوردستان بڵاوکردۆتەوەو نەهیچ چالاکییەکی پیشانداوەو پاسۆکیش لە 1993وە توایەوە، هەمووشیان لەسەر رێبازی نەتەوەیی بەڕێوەدەچوون.

** ئەوە چ دەردیك بوو نەیدەهیشت ئەو بزوتنەوانە بکەونە سەرپێ ؟ ملازم شوان جارێکیان وتی: وەك (أصحاب ألکهف) ئێمەش حەوت پێشمەرگەو سەگێك بووین. سەرانی کاژیك هەڵبژاردە و پوختەی روناکبیرانی کوردبوون و لێوەشاوەو بەهیمەتیش بوون، بەلاَم هەرزوو مامۆستا عەبدوڵلا جەوهەر، دکتۆر ئیحسان فوئاد ئینجا مامۆستا محەمەد ساڵح (ساڵح هێتلەر)، مامۆستا غەفور ئەمین، مامۆستا فەرەیدوون عەلی ئەمین و دوای ئەوانیش کاك شێرکۆ بیکەس وودوای هەموانیش مامۆستایان هەردی و فایەق عارف و کامیل ژیر گومانیان نەما کە بزوتنەوەکە هیچی لێسەوزنابێت. . . . ئەمە جگەلەوەی کاژیك هەر لەسەرەتاشەوە خەباتی خۆی تێکەل بەپارتی کرد و بووبە کراس سووری بەرلەشکر و دوژمنانی پارتیش بی سێو دوو دوژمنایەتی کاژیکیان دەکرد. . . ئەو شیوەی کاری نهێنییەش بەکەس قووت نەدەچوو بەلام وەك فەرمانی سەربازیی پێڕەوماندەکرد و باوەڕیشمان پێینەبوو.

لا. 84: مامۆستا رازیی نەبووە دەستپێکی پەخشی بەرنامەکانی سەتەلایتیR: T. N بە چاوپێکەوتنێکی ئەو دەست پێبکات، چونکە نازانێت ئاخۆ سەربەخۆن یان سەربەحیزبێکن و ناشزانێت سەرچاوەی داراییەکەیان لەکوێوەیە، ئەمەش دەبێتە هۆی ئەوەی ئەوانیش لەبەرامبەردا چاوپێکەوتنێك لەگەڵ کاك عەبدوڵلا ئاگرین دا سازبکەن بۆ ئەوەی گوایە بەدڵی بەرنامەکە قسە لەسەر کاژیك بکات.

** بەشبەحاڵی خۆم باوەڕناکەم ئەو چاوپێکەوتنەی دکتۆر ئاگرین سیناریۆ بووبێت. لەوبارەیەوە لەگەڵ کاك ئامادەکارو پێشکەشکاری بەرنامەکەدا، کاك فەیسەل قسەمانکرد، ئەویش بۆچوونی تایبەتی خۆیی هەبوو بەرامبەر ئەو کاژیکانەی چاوپێکەوتنی لەگەڵداکردوون. هۆیەکە لای دکتۆر ئاگرین تەنها خۆدەرخستنە لەمیدیاکاندابۆ پاککردنەوەی پەرێزی خۆی لەوهەموو تۆمەتانەی رووبەڕووی دەکرێنەوە، جا چەندی راستە و چەندی بێبناغەیە، کورد چاوی کراوەتەوە و میژووش شەرم لەکەس ناکات.

لا. 85، 86"بەڵام بەهەڵبژاردنی ئەبەئاگرین بۆگێڕانی ئەو رۆڵە بەپەندبووانەیە، دەریانخست کە نەك هەر سەربەخۆنین بەڵکو لەرامیاریشدا گێل و نەزانن، خۆ ئەگەر مەبەستیی R. T. N زانیاری مێژوویی بووایە، دەبوو هیچ نەبێ پرسیارێکی لە دکتۆر بەرهەم ساڵحیش بکردایە، چونکە جەنابی دوومانگ و پێنج رۆژ (بەپێی زانیارییەك کە لە مامۆستا ئەحمەد هەردیم بیست) ئەندامی کاژیك بووە. ئەوجا حکوومەتی بەئس ناردوویەتی بۆ لەندەن بۆخوێندن. . . ئەبەئاگرین ئەوکەسەیە پاسۆکی فرۆشت بەپارتی. . . . ئەوجا بەرامبەر بەچی وا پاشڵی پیسی خۆی دەرخستووە. . . خۆی هەڵدەکێشی پڕ بە کراسێ، وەك ئەوەی کەس نەیناسێ، چونکە پێیوایە کە بەڕێزان ئەبدوڵڵا جەوهەر وئەحمەد هەردی و فەرەیدوون ئەلیی ئەمین و ئیحسان ئەبدولکەریم کۆچیدواییان کردووە، هەر درۆیەك بفرۆشێ بەنرخی رۆژ لێیدەکڕدرێ. ئەوە نازانێ کەهێششتا هی واماون کەباش دەیناسن و ئەگەر چەند وێنەیەکی لەگەڵ دامەزرێنەرانی کاژیك بڵاوبکاتەوە، ئەوە ناگەیەنێ کەپاشڵی پاك بووە. ئەبە ئاگرین دەبێژێ پاش جیابوونەوەی ئەبدوڵڵاجەوهەر لەکاژیك و چوونی ئیحسان فوئاد بۆخوێندن لە مۆسکۆ، کاروباری کاژیك کەوتە دەست دووکەس، کاروباری رێکخراوەیی کەوتووەتە دەست جەنابی لەکوردستان و کاروباری نووسین کەوتۆتە دەست بەندە (جەمال نەبەز)، ئەوەش باش دەزانێ کە لەپاش1965/1964ەوە کاژیك لەکوردستان هیچ جۆرە چالاکییەکی نەبووە. . ."

** دکتۆرعەبدوڵڵا ئاگرین حەزلەخۆدەرخستن دەکات، زۆربەی هەرە زۆری رۆژهەڵاتیانیش مێژووی سیاسی، کۆمەڵایەتی یا وێژەیی وهونەری خۆیان بەراستی ناگێڕنەوە، هەندێك کەسیش لەپاش مردووان ئینجا قسان دەکەن. . . کاژیکیش هەتا هەرەسی شۆڕشی ئەیلول لە بەهاری1975دا، هێشتا لە بازنەیەکی تەسکدا جۆرە چالاکییەکی هەبوو، نەك هەتا 1965/1964. مامۆستا عەبدوڵڵا جەوهەریش جیانەووەوە بەلکو کشایە دواوەو دانیشت چونکە بەو ئەنجامە گەیشت کە (تۆز لە دەریا هەڵناسێت). دوای ئەو مامۆستایان ئەحمەدهەردی، فەرەیدوون عەلی ئەمین، کامیل ژیر وفایەق عارف مابوون. کاك فەرەیدوون دوای 11ئازاری1970و گەڕانەوەی

لەشاخ، لەماڵی جیهانی برای دابەزیبوو لەگەڕەکی ئەزمڕ، بۆ بەخێرهاتنەوی چووین وتی بەنیازە بچێ لە بەغدا دابنیشێ.

وینەگرتنیش گرنگییە میژوویەکەی لەوەدا نییە ئەو کەسایەتییانە هەتاسەر دۆست وهاوکاربن، سەددام و حەسەن بەکر زۆر وینەیان پێکەوە گرت، هەروەها بارزانی و کەریم قاسم، مام جەلال و بارزانی. مستەفا. .

** لەبارەیN. R. T یشەوە دەڵێم ئەو کەناڵەی تەلەفیزیۆن سەر بەهەرلایەك بێت، سەربەئێران نییە، ئەگەر وابوایە لەسلێمانی پەلامار نەدەدرا. مەرجیش نییە ئەگەر سەرچاوەی داراییەکەیی دەرنەخست، سەربەخۆنەبێت، چەند لەمیدیاکانی کورد سەرچاوەی دارایی و پاڵپشتەکانیان ئاشکراکردووە؟ لەوەش گرنگتر ئەوەیە لە هەر بوارێکدابێت خزمەت بەکورد بکات. رۆژنامەی تێگەیشتنی راستی و گۆڤاری پەیام بەپارەو سەرپەرشتیی راستەوخۆی ئینگلیز دەردەچوون، خزمەتی بەرچاویشیان بەزمان و وێژەی کورد کرد.

**دکتۆر بەرهەم و زۆریدەکەش کاژیك بوون، وەك فەرەیدوون عەبدولقادر، حەمەی حاجی مەحموود، مولازم عومەر، حامیدی حاجی غالیی، شەوکەتی حاجی موشیر. . . هتد. بوون بە ئەندام لەکاژیکدا وەك بوون بەئەندام نەبوو لای پارتی، یەکێتی، پارتی کۆمۆنیست، هاوبیران ساڵانێك چاوەڕوانییان دەکرد بێنە نێو بازنە تەسکەکەی کاژیکەوە. . دڵنیاشم دکتۆر بەرهەم حکوومەتی بەعس نەیناردووە بۆلەندەن، بەڵکو لە رێکخستنەکانی یەکێتی نیشتیمانی کوردستانداکاریدەکردو دەستگیرکرا، لەژوورێکدابووە لەگەڵ پێشمەرگەی دێرینی یەکێتی (سابیرکۆکەیی) و لەوبارەیەوە کاك سابیر لەکتێبی بیرەوەرییەکانیدا دەڵێت: رۆژێکیان کورێکی پاکوخاوێنی (قژ بە شامپۆ) یان هێنا، ئێمە گومانمان لێدەکرد، بۆسبەینێ بردیان و ئیتر نەهاتەوە. ئەمە لەلایەك، ئەوەشم بیستووە بەرهەم ساڵح بەهۆی گۆڕینەوەی دیلەکانی میریی لەگەڵ ئەندامانی (ینك) ئازادکراوە و هەر ئەویش بوو لەرادیۆی دەنگی ئەمەریکاوە یەکەمین جار هەواڵی هەڵگیرساندنەوەی شۆڕشی نوێی راگەیاند.

**کۆمپانیای نالیاوتەلەفیزیۆنەکەو (چاڤی لاند) ش بەناوی بەڕێز شاسواری وەستا واحیدی کەبابچی گوزەری ئاسنگەرەکانەوەیە و سەرچاوەی داراییەکەشی پارەی دکتۆر بەرهەم (پشکی هاووڵاتییانە) و سەتەلایتەکەو دواتر چاڤی لاندیش کەوتە بازنەی ململانێکانی نێو سەرانی یەکێتی نیشتمانی کوردستانەوە وشاسوار بەر پەلاماری چەند چەکدارێکیش کەوت وبەسەختیش زامداربوو. شاسوار پشتی بەهێز بوو، ئەگینا ئەوێکی تەنیاباڵ بە خۆی وقەڵەمێکەوە ناتوانێت خۆی بگرێت. خالیدی خولەسوور بە16کوڕی جگەرگۆشەی خۆی و300چەکداری کەسوکارییەوە بەرۆژی نێوەڕۆ کوژرا.

لا. 86:"قورپەسەریی کاژیك ئەوەبوو کەئەو جۆرە کەسانەی وەك ئەبە ئاگرین لە ڕێی (پارتی گەلی کورد) ەوە کەوتنە نێو کاژیکەوە، گابەردیان خستە بەر رەوڕەوەی کاژیك و ئێستەش لەرێی درۆ و دەلەسەوە نان و کەبابی پێوە دەخۆن. . . ئەز کەولاتم بەجێهێشت لە1962/5/19دابوو، واتە 3ساڵ دوای دامەزراندنی کاژیك، لەو سێ ساڵەدا ئەبە ئاگرین و محەمەد ئەزیز (حەمەی ئەزەدۆم) و شێخ محەمەدی هەرسێ هیچیان پەیوەندییان بەکاژیکەوە نەبوو، ئەمانە لەساڵی 1964ەوە پاش توانەوەی ئەوەی نێویاننابوو (پارتی گەلی کورد) کە ئەز هەر بەنێو بیستوومە، هاتنە نێو سەرکردەیەتیی کاژیکەوە. ئەمەش بەبێ پرسوڕای من و بێ ئاگاداریی من. ئەز یەکەمجار لە1970دا، لەکاك کامیل ژیر، نێوی ئەوانەم بیست."

** ئەوەو چەندین شتی دیکەی گرنگ کە ئاگادارنەکراویت و زۆر درەنگیش بەرێکەوت بیستووتن، زۆر جیگەی پرسیارن و هاوبیران وخوێنەرانیش دەپرسن: دکتۆر جەمال نەبەز بەهەموو حسابێك لە ئەندامانی دامەزرێنەری کاژیك و سەرکردایەتییەکەشی بوو، کە لەو رووداوانە ئاگادارنەکراوەتەوە، نهێنییەکی تێدایە هەتا زووتر ئاشکرابکرێت درەنگە. من دەستم ناگاتە کلیلی ئەو نهێنییانە بەڵکو تەنهاو تەنها چەند کەسێك کە تەمەن درێژبن هێشتا لەژیاندان دەتوانن گرێکوێرەی ئەو نهێنیانە بکەنەوە، بەتایبەتیش مامۆستایان کامیل ژیر و فایەق عارف و بەشێوەیەکی گشتیش کاك محەمەد عەزیز و دوورنییە دکتۆر عەبدوڵڵا ئاگرینیش شتێك لەو رووەوە بزانێت.

لا. 87:"شتێکی دیکە کە ئەبە ئاگرین هەوڵدەدات بۆی ئەوەیە دامەزراندنی کاژیك ببەستێ بەبنەماڵەی بارزانییەوە. ئەز هەموولایەك ئاگاداردەکەمەوە، نە ئیدریس بارزانی و نە هیچ کەسێکی دیکە لە بنەماڵەی بارزانی دەستیان نەبووە لە دامەزراندنی کاژیك دا. پارتی و مەلا مستەفای بارزانیش زۆر دژی کاژیك بوون. . . لە رێی N. R. T و وتووێژەکەی لەگەڵ بەرێز شێرزاد فاتیح دەرکەوت کە پارتی بەر لە ئاشبەتاڵی1975 فەرمانی بەپاراستن دابوو، هەشتا کەسێك لە ئەندامان و لایەنگرانی کاژیك تیرۆر بکا، خۆ ئەگەر ئاشبەتاڵ رووینەدایە هەشتا کاژیکیی دەبوونە کۆچی قوربانیی. . . . . تەنانەت لەسەرەتای شۆڕشی ئەیلوولەوە، مەلا مستەفای بارزان بەفیتی سەرکردەکانی پارتی، بوو بوو بە دوژمنێکی سەرسەختی کاژیك. دوژمنایەتیی پارتی و بنەماڵەی بارزانی بەرامبەر بە کاژیك پاش جیابوونەوەی دەستەی برایم/جەلالیش هەر درێژەی کێشا. . . . پارتی یەکێکیان راگرتبوو نێوی راستینەی گوینتەر سپۆر بوو بەڵام نێوی خۆی کردبوو بە ئەلەکساندەر فۆن شتیێرنبێرگ. . . . دەیگوت لە کییێف (ئۆکرانیا) لەدایکبووە و کوڕی مەلامستەفای بارزانییە لە ژنە رووسەکەی.

. . . . . ئێستەش وا لە نوێنەرایەتیی هەرێمی کوردستان لە بەرلین کاربەدەستە و مووچەی باش وەردەگرێ و نوێنەرایەتی دڵشادی کوڕی مەلامستەفای بارزانی دەکا."

** ئەگەر تەماشایەکی بەیانەکەی لقی چواری پارتی دیموکراتی کوردستان ـ عێراق بکەین، هەستدەکەین ساڵی1964دوای جیابوونەوەی باڵەکەی پۆلیت بیرۆ- مەکتەبی سیاسیی، لە پارتی، ئیتر ئەوحیزبە هەڵوەشا وکەوت، کاژیك چووە ژێرباڵی و خستییەوە سەر پێ، ئەوە راستییەکە نکوولی لێناکرێت. مامۆستا برایم ئەحمەد لەو رووەوە وتوویەتی: (نەمانئەزانی کاژیك هەولی ئەوەیان بوو بە جێگەکەی ئێمە شادبن) بەسەرهاتێکی کورت و پڕماناش دەگێڕنەوە: دوای جیابوونەوەی مەکتەبی سیاسیی پارتی بەڕابەریی مامۆستا برایم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانی، ئەندامێکی باڵای سەرکردایەتی نوێی پارتی (ئیسماعیل عارف) دەچێتە لای بارزانی و دەڵێت: جەناب کۆمەڵێك خۆیان خزاندۆتە نێو پارتییەوە، لەهەموو شانەو شانە سەرەکیی ورێکخراو ولیژنەی ناوچەکانیشدا هەن، دژی پارتیشن ! ئەمربفەرموون چارەسەرێکی (سەوری وفەوری) بکرێن. بارزانی دەپرسێت ئەوانە کێن، چجۆرە کەسێکیان لەگەڵدایە و قەبارەیان چەندە؟ کابرا دەڵێت قوربان، هەر شەش حەوتێکن و کەسیان لەگەڵدا نییە! بارزانی دەڵێت: ناوەکانیان دەزانیت؟ کابرا کاغەزێك لەگیرفانی دەردەهێنێت و دەلێت قوربان ئەم حەوت ناوەن کەلێرەدا نووسیومن. بارزانی دەڵێت ئادەی بۆم بخوێنەرەوە. بارزانی کە حەوت ناوەکان دەبیستێت، دەڵێت دە ئێستە لەخوار ئەوانەوە بنووسە هەشتەم مستەفابارزانی ! ئەم بەسەرهاتە زۆر کۆنەو دەگەڕێتەوە بۆ ساڵانی 1964و1965 و ئەگەر وەك تۆ دەفەرمووی (پارتی و مەلامستەفای بارزان بەفیتی سەرکردەکانی پارتی، بوو بوو بەدوژمنێکی سەرسەختی کاژیك) چۆن ساڵی 1995 لە سیمینارێکی تۆدا لەئەڵەمانیا، کە بۆیەکەمجار لەگەڵ هاوبیری هێژا کاك جەواد مەلا، یەکتریمان بینی، زۆر بەشانازییەوە ئەو بەسەرهاتەی گێڕایەوە کە ئەو زۆر نەبوو بیستبووی. منیش بەپێکەنینەوە وتم برا ئەوە زۆر کۆنە. مەبەستی من ئەوەیە ئەگەر لە 1962 بەدواوە پەیوەندیتان لەگەڵ هاوبیرانی کاژیك نەبووە، کاك جەواد ئەو بەسەرهاتەی لەکوێوە بیستووە؟

لا. 88:". . بنەماڵەی بارزانی نەتەوەیی نین، ئەگەر نەتەوەیی بوونایە دوژمنایەتیی کوردی نەتەوەییان نەدەکرد. . . ئەبە ئاگرین هیچ مافی ئەوەی نییەمرۆڤی نەتەوەیی دەستنیشان بکا، چونکە خۆی نەتەوەیی نییە، ئەگەر نەتەوەیی بووایە، خۆی و پاسۆکی نەدەفرۆشت بەپارتی. مرۆڤی نەتەوەیی خۆی بەهیچ بنەماڵەو حیزب و کەسایەتیی ودەوڵەتێك نافرۆشێ و حیزبجیزبێنە ناکا، بۆ ئازادی و ئاشتیی و یەکسانی هەوڵدەدا. . ."

** مامۆستا، ئەمڕۆ حیزبایەتی بەڕەوشت پارێزییەوە ناکرێت، ئێستا حیزبحیزبێنە وکەس پەرستی و کورسی پەرستی وخێڵ وسەرۆك هۆز پەرستی و ناوچەگەرێتی جێگەی حیزبایەتی و کوردایەتییەکەی جارانی گرتۆتەوە، قوربان ئەو سەردەمە بەسەرچوو، رۆشت و ناگەڕێتەوە. . . بۆیە پرەنسیپەکانی کاژیك تەنها بۆ پەروەردەکردن وپەندو ئامۆژگاری وەرگرتن بە زیندوویی دەمێننەوە. ئەو سەردەمە دەمێکە رابوردووە هاوبیرانی کاژیك دەروێشی کوردایەتی بوون. . . بەو دیسپلینەی کاژیکیش هیچ بیرمەندێك ناتوانێت حەفتا هەشتا هاوبیر کۆبکاتەوە ! کێ و کام بنەماڵەو کام حیزب نەتەوەییە؟ نەتەوەیی سەری بووە بەژێر لەشییەوە، حیزبیش بەپارە دەگەڕێ، پارەی مۆڵیش، ملیۆن و ملیار بەحەلالی دەستناکەوێت، ئەوەی بۆ ئازادی وئاشتی و یەکسانیش خەبات بکات، یا دەیکڕن یا دەیفرۆشن یا مەمرەو مەژی لە پەراویزدا یا لە دەرەوەی مێژوودا دەیگوزەرێنێت. . . . لێرەدا شتێکم بیردەکەوێتەوە: ساڵی1972هاوبیر محەمەدم راسپارد نامەیەکی رێکخستن ببات بۆ کەرکوك و وەڵامەکەشی بهێنێتەوە. ئەو هاوبیرە بە حەمە سوور ناسرابوو، کرێکار بوو لەکارگەی جگەرەی سلێمانی، دوکانێکی دارتاشیی بچکۆلەشی هەبوو. رێکخستن بۆ ئەو چوون و هاتنەوەیە بڕی 150 صەدو پەنجا فلسی تەرخان کردبوو، وتم هاوبیرگیان لەبەنزینخانەکەی عەقاری ــ شۆڕش بوەستە و بەیەکێك لەو پیکاب و لۆرییانەی بۆ کەرکووك یا چەمچەماڵ دەچن سواربە، جا بەپیاوەتی بێ یا50فلسی دەدەیتێ و لەوسەریش بەوجۆرە بگەڕێرەوە و هەرچیش مایەوە بۆ نانێك و دووچا. بەڕاستیش بەلای منیش و ئەویشەوە کەم نەبوو! کاك محەمەد لەو دواییانەدا چووە بەغداو لەشی ساغ بێت بە هێزی بازوو وئارەقەی نێوچاوان دەوڵەمەندببوو، جارجار لە سلێمانی کەدەمبینی دوای من چۆن و تۆ چۆن بەشانازییەوە شتێکی ئەو سەفەرەی دەگێڕایەوەوهەردوکمان تێر پێدەکەنین.

لا. 88:"جا ئێستە باوادابنێین، کاتێ ئەبە ئاگرین چووە نێو پاسۆکەوە و زانی پاسۆك لەبەر هەر هۆیەك دەبێ بابڕێ، کەڵکی بەپێوە وەستانی نەماوە و دەبێ لە حیزبێکی دیکەدا بتوێتەوە، تەنانەت ئەوەشی هەر بە بیروڕایەکی تایبەتی خۆی بۆدادەنرا، ئەگەر هیچ پلەو پایەو پارەیەکی لەو حیزبە (پارتی) وەرنەگرتایە، نەك بەرامبەر ئەو خۆفرۆشییە بیکەنە ئەندامی سەرکردایەتی پارتی وپلەی دکتۆرا وپرۆفیسۆری پێبدەن. . . ئەوجا چۆن بەڕێوەبەرانی شۆڕشی ئەیلول (بارەگای بارزانی) ئاشبەتاڵیان بە شۆڕش کرد بۆ رژێمی ئێران، هەرئاواش ئەبە ئاگرین ئاشبەتاڵی بە پاسۆك کرد بۆپارتی لە1993/7/27دا."

** پاسۆك ماوەی 17ساڵ، 11/9/ 1976 ــ 1993/7/27لەشاخ بەژمارەیەکی کەم پێشمەرگەو کادیرەوە، بەو هەموو تەنگەژەو بارودۆخە نالەبەرو بارگرانییەوە، هەتیو و بیکەس شانی دابووە بەر وهەرچۆنێك بوو بەپێوە وەستابوو، دوای راپەڕین پێشمەرگەو کادیرانی زۆر، جۆرەها چەك و تەقەمەنی و دارایییەکی جێگیریش

لەمشتا، هەموومانگیك%3ی داهاتی گومرگی بەرەی کوردستانی وەردەگرت، هیچ پێویستییەکی بە یەکگرتن نەبوو کە لە پێناویدا سەربەخۆیی خۆی لەدەست بدات و ئیتر ناوی لەکولەکەی تەرپشدا نەیەت. ئەوەی پێویستی بە یەکگرتن بوو، سەرکردایەتیی حیزبی سۆسیالیستی کوردستان ـ عێراق، بەتایبەتی کاك حەمەی حاجی مەحمود وئینجا پارتی گەل و شەهیددکتۆر سامی عەبدولڕەحمان و لەهەمووشیان بەپەلەتر کاك عەبدوڵڵا ئاگرین. خوێنەری هوشیاریش مەبەست و ئامانجی تایبەتی و گشتیی هەریەکە لەو بەڕێزانە دەزانێت. سەروەختێك شەهید سامی و عەبدوڵڵا ئاگرین ماوەیەك پێکەوە لە ژوورێکی بارەگایەکی پارتیدا بوون لە هەولێر، لە دانیشتنێکدا سامی (باڵۆنێك) ی هەڵدا (ئەگەر قبوول بکەیت، من پێشنیازدەکەم تۆ هەڵبژێرین بۆ سکرتێر.)

** بارزانی ئاشبەتاڵی بۆ ئێران نەکرد، نەخێر، بارزانی کە لەگەڵ عێراق ڕێککەوتنی11مارت1970 ی مۆرکرد، ئێران هەر ئاگاداریش نەبوو لەدیوەخانی بارزانی چپاسە، شای ئێران وەك من و تۆ لەرادیۆوە بیستی. . بارزانیش کە ئاگاداری ڕێککەوتنەکەی شای ئیران و صەددام حسێن نەبوو، نەیدەزانی لە دیوەخانەکەی جەزایر چپاسە، وەك من وتۆ لە رادیۆوە هەواڵەکەی بیست. پێنج ڕۆژ دواتر، شای ئێران بەدەستی ئەنقەست لە ڕۆژی 11/مارت1975دا بارزانی بانگ دەکات بۆ تاران ولە ڕێککەوتنەکە ئاگاداری دەکات وەك (داش بە داش)، هەق بە هەق، بەڵام داشەکەی شای ئێران داشە هارە بوو، هەقەکەشی هەقی کوردی کرد بەژێرەوە.

لا. 89:"ئەبە خۆڵەمێش لە لاپەڕە 68 و71ی نامیلکەکەیدا دەڵێ کاژیك کۆبوونەوەیەکی کردووە بۆئەوەی گوایە جەمال نەبەز لەگەڵ حیزبی پان ئیرانیست و سەرۆکەکەی موحسین پزیشکپور پێوەندی هەبووە، لەکاتێکدا ئەو حیزبە سەر بە شای ئێران بووە، ئەم پەیوەندییەش لەرێی میر کامەران بەدرخانەوە بووە."

** هاوینی 2013لە دانیشتنێکدا بە دکتۆرعەبدوڵڵائاگرینم وت: تۆ کە چوویت بۆلای دکتۆر جەمال نەبەز لە ئەڵەمانیا هەر بۆ ئەوەبوو زیادەکانی کاژیکنامە لابەرێت و باسی پان ئیرانیزم نەکات یا شتی دیکەشی بەدەمەوە بوو؟ ئەوەندەی لەیادم مابێت وەڵامەکەی لاستیکی بوو. !

نەبەز لەتێڕوانینێکی مێژوویی و ئەتنیکی و ریشەیی زمانی هەرە کۆنی گەلانی ئێرانەوە و ئینجا دەستنیشانکردنی قەوارەیەکی خاوەن شارستانێتی دێرین کە کورد جیگەی خۆیی تیدابکاتەوە و لەو تەنیایی و بێکەسی و لەو بێدۆست و پشتیوانییە مێژووییە نەپساوەیە خۆی قوتاربکات و وەك هەر گەلێکی عەرەب لە کۆمکاری عەرەبدا، تورك لە (پشتێنەی گەلانی قەفقاس) وپەیمانی ناتۆداو گەلانی ئەورووپا لە یەکێتی ئەورووپادا، هەست بەئارامی ودڵنیایی بکات. ئەوهەوڵانەی دکتۆر جەمال نەبەز و هاوکارەکانی وهاوبیرەکانی

دەبیت زۆر بەرز بنرخێنین. . . ئەوان کوردایەتییان دەکرد، نەك حیزب حیزبێنە و سیاسەتبازیی. چەند کەسێکی نەتەوەیی لەخۆبوردوو لەرووی ئەو هەمەوو شۆڤێنییانەی تورك و فارس و عەرەبدا، بەورەیەکی پۆلاێینەوە شانیان دابووە بەر وەهەنگاویان دەناو بەدووی رێگەچارەیەکی گونجاویشدا وێلبوون دەروازەیەك بۆکورد بەرەو سەربەخۆیی بکاتەوە.

لاپەڕە 89 و90:". . . لەنێو ئەم خوێنکارانەدا، خوێنکارانی فارس (ئێرانی) کە هەندێکیان سەر بە دکتۆر موسەدیق بوون و هەندێکیان (توودە) یی بوون، ئەمانە بەهیچ جۆرێك پشتی کوردیان نەدەگرت، دەیانگوت مەلامستەفا پیاوی شای ئێران و ئەمریکایە بەلاّم هەندێکیان سەر بە حیزبی پان ئێرانیست بوون کە توانیمان کاربکەینە سەریان پشتگیریی شۆڕشی کورد بکەن و بەرامبەر خوێنکارە ئارەب و ترکە شۆڤێنییەکان بەرگری بۆ کورد بکەن. . . لەگەڵ ئەو خوێندکارانەدا کە سەربەحیزبی پان ئێرانیست بوون، وتووێژمان کرد و تێمانگەیاندن ئەگەر ئەوان بۆ ئازادی و بەختیاریی گەلانی ئێران کاردەکەن، (ئەوە) ئەو گەلانەی لەدەرەوەی سنووری ئێران دەژین و پێوەندییەکی مێژوویی و فەرهەنگیی کۆنیان بە ئێرانەوە هەیە، ژمارەیان دەهێندەی ئەو خەڵکەن کە لە نێو سنووری ئێراندا دەژین، بۆ وێنە کورد کە ولاّتەکەی بەپێی شەرەفنامەی شەرەفەدینی بتلیسیی لە تەنگەی هورمزەوە دەستپێدەکا تاچیاکانی قەفقاس و لەوێوە تا دەوروبەری زەریای سپیی ناڤین. گەلی بەلووج کەژمارەیان لەپاکستان و ئەفغانستان پترە لەوانەی لەئێرانن و گەلی داریزمانی ئەفغانستان و گەلی ئۆسیت کەلە سنووری یەکێتیی سۆڤێتدا (رووسیا. ن. ك.) دەژین و چەندین گەلانی دیی وەك تاجیکەکان. ئەمانە هەمەوو لەرووی ئێتنۆلۆژییەوە بە گەلانی ئێرانیی دێنە ژماردن. وشەی ئێران (نەك ئیران وەك فارسەکان بەهەڵە دەریدەبڕن) لە وشەی کۆنی (بوومی ئاریانام) ەوە، واتە (زەویی ئارییەکان) هاتووە، (کە) بووم بەمانای زەوییە (سەرنجی وشەی بوومە لەرزە بدە)، وشەی (ئاریا) ش پێوەندیی بە ئاگرەوە هەیە، واتە بە فەرهەنگی پەرستنی خوای رووناکی یەوە، نەك بە رەگەزێکی تایبەتییەوە. گەلی فارسیزمان لە چاو ئەم گەلانەدا%10 ـ %15یە. لەبەر ئەوە کاتێك ئێستە (واتە لە شەستەکانی سەتەی رابوردوودا: ج. ن) ئەگەر ئەو گەلانەی ئارەبیزمانن و لەبنەڕەتدا ئارەبیش نەبوون و بەهۆی پسوڵمانەتییەوە بوون بە ئارەب، هەوڵی (یەکێتیی ئارەب) بدەن، بۆچی دەبێ هەوڵی جۆرە کۆنفییدراسیۆنێك بۆ گەلانی ئێرانیی نەدرێ، ئەو دەمە دەوڵەتێکی کۆنفیدراڵی ئێرانیی لە کورد و فارس و بەلووج و پەشتوون و داریزمان و تاژیك و ئۆست و. . . هتد دروست دەبێ بەرامبەر یەکێتیی ئارەب و تۆرانیزم ویەکێتیی ئەوروپا. . . دیمان ئەم قسانەیان بە دڵ بوو، کەوتنە پشتگیریی شۆڕشی کورد و رۆژنامەکەیان (خاك وخون) خستە خزمەتی شۆڕشی ئەیلوولەوە."

** حیزبی پان ئێرانیزم سەر بە شای ئێران بوو، ئەو خوێندکارانەش بەهەوای ئەو گەمەیە هەڵدەپەڕین کە حەمە رەزا شا لەگەڵ کورد و شۆڕشەکەیدا دەیکرد، هەرچی ئەوانەی سەر بە رێبازی موسەددیق بوون، لە باوەڕی نەژاد پەرستی کوێرانەوە هەڵوێستیان وەردەگرت و لایەنگرانی پارتی کۆمۆنیستی ئێران (توودە) لە کلکایەتی مۆسکۆوە، تفەنگە بەکرێگیراوەکانی رەجەوی کە بە (موجاهیدینی خەلق) ناسرابوون بەهاری 1991بە دڕندانەترین شێوە بەخۆیان و تانك و زرێپۆشەکانی صەددام حسێنەوە نامەردانە کوردە راپەڕیوەکانی گەرمیانیان شەهید دەکرد. بەڵام موحسینی پزیشکپوور، سەرۆکی پان ئێرانیست وەك نەبەز لەلاپەڕە 90دا دەڵێت"کەشای ئێران و سەددام حسێن پەیمانی جەزائیریان گرێ دا، سەرکردەی پان ئێرانیست موحسینی پزیشکپوور دژی پەیماننامەی جەزائیر قسەی کرد و لەسەر کوردی کردەوە دژ بە سەددام حسێن و ئەمەش رکی شای ئێرانی هەستان لێیان."هەروەها بە ئێرانییە نەیارەکانی نێو حیزبەکەیی دەوت کە دژی خواستەکانی کورد بوون:"دەوڵەتێکی کورد لەسەر سنووری ئێران بێ باشترە، یان دەوڵەتێکی ئارەب (یا) ترك؟ لەکۆبوونەوەی ساڵانەی خوێندکارانی پان ئێرانیستدا، مارشی کوردستان (سروودی ئەی رەقیب) دەچڕێندرا و چەپڵە لێدەدرا بۆی. نۆکسە بە پێچەوانەی پارتی و حیزبە کوردییەکانی دیکەوە، تاکە کۆمەڵەیەك بوو کە ئاڵای کوردستانی لە کۆبوونەوەکانیدا هەڵدەکرد. پارتی وەك ئارەب و ترك و فارسە شۆڤێنییەکان لە دژی هەڵکردنی ئاڵای کوردستان بوو، ئێمەی بە شۆڤێنی و جیا بوونەوەخواز و کۆنەپەرست دەدایە قەڵەم، دەیگوت لە سووریا کوردستان نییە."

** سەرەتای راپەڕینە جەماوەرییەکەی باشووری کوردستان، هاوبیرانی پاسۆك لەبارەگاکەی شەقامی برایم پاشای سلێمانی، وەك هێنانەدیی ئاواتی دێرینی کورد، ئاڵای پیرۆزی کوردستانیان بەرزکردەوە. چەندین کەس لەژێریدا وەستابوون، هەر تەماشایان دەکردو چاویان پڕدەبوو لەئاو و فرمێسکی شادییان دەڕشت. ئەو رۆژە بەتایبەتی چووم بەدوای چەند هاوبیرێکی کاژیکدا، وەك مامۆستایان فایق عارف و کامیل ژیر و غەفور ئەمین وئەحمەدی برای و کاك عومەر شەمەیی و ئەحمەدی برای وعەبدوڵڵای کاك ئەحمەدی چاپچی. . . . . بەڵام بۆ ئێوارە هەردو سەرۆکی کورد، تاڵەبانی و بارزانی هەریەکەو بروسکەنامەیەکیان بۆ مەکتەبی سیاسیی پاسۆك نارد، کە پێویستە ئەو ئاڵایە بەزووترین کات دابگرن. پاسۆك وەڵامێکی گونجاوی بۆ ناردنەوە. بۆ سەینێ دوو بروسکەی بەپەلەو هەڕەشە ئامێز هاتن: هەر ئەمڕۆ و بەگەیشتنی ئەم برووسکەیە دەستوبرد ئەو ئاڵایە دابگرن.

لا. 89:"ئێمەی هاوبیرانی نوکسە، لایەنگریی شۆڕشی کوردمان دەکرد دژ بە رژێمی ئێراق، سەرەڕای هەموو خراپەو تاوانێکی کاربەدەستانی شۆڕشی ئەیلوول و پارتی بەرامبەرمان، هەوڵمان دەدا دۆست و لایەنگر بۆ شۆڕش بدۆزینەوە، بەهیوای ئەوەی شۆڕشەکە بەسەر رژێمی ئێراقدا سەرکەوێ، کە مەخابن ئاشبەتاڵی لێدەرچوو. ئەم ئاشبەتاڵەش رێکەوت نەبوو، چونکە کەسانی زۆری وەك شێخ محەمەدی هەرسین و محەمەد ئەزیز و ئەبە ئاگرینی تێدابوو، کە هەر بیریان لە دەسکەوتی خۆیان دەکردەوە."

** بۆ ڕێکخراوێك کە کوردایەتی بکات ئەوە پرەنسیپە بنەڕەتییەکان و ئەلف و بێی کوردایەتییە، کوردایەتیی ڕاستەقینە نەك حیزبایەتی و حیزبی بنەماڵە سەپاندن بەناوی کوردایەتییەوە. هاوبیرانی نەتەوەییش، کاژیك و پاسۆك ڕێبازیی کوردایەتییان بەرنەداو چاوەڕوانی پاداشت و دەستخۆشانەشیان لە کەس نەکرد. شێخ محەمەدی هەرسین و محەمەد عەزیزیش لە چاو زۆربەی هەرەزۆری بەرپرسانی شۆڕشی ئەیلوولدا بەحەوت ئاو شۆرابوونەوە، عەبدوڵڵا ئاگرینیش تەنها ماوەی نێوان مانگی مارتی 1974 هاتا مانگی مارتی1975 وهەرەسی شۆڕش، بەشداری شۆڕشی کردووە.

لا. 93: عەبدوڵڵا ئاگرین لەلاپەڕە (35) دا دەنووسێ (مەبەستی لە کتێبەکەی دکتۆر عەبدوڵڵایە: لاپەڕەیەکی گەش لە مێژووی کاژیك، بیرەوەری و دیکۆمێنت (دۆکۆمێنت) 1961 ــ 1975) : "کاژیك نوخبەیەکی دانسقەی زۆر زۆر کەمیان لەگەڵدابوو. کاتێك لە نێوان هەردوو سەرکردایەتیی کاژیك و حیزبی گەلی کورد دا مداوەلات کرا، بەبێ کۆنگرە بڕیاردرا، بووین بە یەك حیزب، ئەویش بەناوی کاژیکەوە ساڵی1964."دکتۆر نەبەز لە بەرامبەردا دەڵێت:"واتە لەساڵی 1964ەوە باسی کاژیکی بیستووە و سەیرەکەش لەوەدایە حیزبە گەورەکەی ئەوان بێدەنگ و بێ کۆنگرە خۆی لە نێو چوار پێنج کەسدا تواندبێتەوە و دوو دامەزرێنەرەکەش دەبنە ئەندامی سەرکردایەتی کاژیك و زۆرنابات کارەساتی کانی ماسیی ڕوودەدات و هەر دوای ئەوەش ئەو دووانە ڕوودەکەنە بارەگای بارزانی و ئیتر هەموو هەولێك دەدرێت کاژیك لەناوەوە و لەدەرەوەی وڵاتیش بێدەنگ بکرێت. (محەمەدئەزیز و شێخ محەمەدی هەرسین هیچ جووڵەیەك ناکەن و (لە خەباتگێڕی مەزنیش) ئەبدوڵڵا ئاگرین پزیسکێك دەرناچێ، نازانم ئەم قسانە بۆ منداڵ دەنووسێ؟ یان دەیەوێ دەوری (پاراستن) ی سەر بە پارتی، لەم کەینوبەینەدا بەم شێوە گەوجانەیە بشارێتەوە؟؟؟"

** بەلای زۆربەی هەرە زۆری خوێنەرانی نامیلکەکەی دکتۆر عەبدوڵلا و کتێبەکەی دکتۆر نەبەزیشەوە، باسوخواسی دروست و باوەڕپێکراو لەبارەی دامەزراندنی کاژیك و دوواتریش پارتی گەلی کورد، ناردنی شەهید شێخ محەمەدی هەرسین و کاك محەمەد عەزیز بۆ نێو شۆڕش، کارەساتی کانیی ماسیی و ئینجا (بەناکامیی سەرنانەوە) ی کاژیك. ئەمانە لەهەموو باسەکانی دیکە گرنگترن. من بەشبەحاڵی خۆم زانیارییەکی ئەوتۆم لەبارەی سەرهەڵدان و دامەزراندنی پارتی گەلی کوردەوە نییە، ئەوەندە هەیە پورزاکانم شەهید تۆفیقی نووری بەگ و براکانی و ئامۆزاکانم سەر بە وان بوون و بەماڵە خزمەکاندا دەگەڕان و شەوانە کۆڕیان دەبەست بۆ بلاّوکردنەوەی بیری نەتەوەیی. ئەندامەکانیان بەگشتی کاسبکاران وپیشمەرگەوخوێندکارانی پلەی ناوەندی و دواناوەندی بوون، زۆر چست وچالاك کاریان دەکرد و زۆر و بۆر هەمووکەسیشیان وەردەگرت و لە هەردوو

ڕێکخستنی قوتابیانی نەتەوەیی کورد و لاوانی نەتەوەیی کورددا ڕێکدەخران، ژمارەی خۆیان و جەماوەرەکەشیان (هاودەنگەکانیان) لە ژمارەی هاوبیران و هەوادارانی کاژیك زۆر زۆرتر بوو بەڵام ئاستی رووناکبیرییان زۆر لەخوارتر بوو، شیرازەی دیسپلینیشیان توندوتۆڵ نەبوو، دەیانویست چالاکیی پێشمەرگانەی خۆیان بکەن و جێگە دەستیان دیاربێت، نەك وەکو کاژیك (سەربازی نەناسراو و گومناوبن) وهەموو چالاکییەکانیان بۆخزمەتی سەرکردایەتیی شۆڕش و بارزانی مستەفا بێت و خۆیان مایەپوچ و سفر هیچ بەدەستەوە! ئێمە لە ڕێکخستنی کاژیکدا ڕۆژانە خەستەخانەکان دەگەڕاین و دەرمان و دەرزی و لۆکە وسارغیمان کۆدەکردەوە، بە دراوسێ و دۆستان و خزم و کەسوکاردا دەگەڕاین و پیتاکی جلوبەرگ وپێڵاومان دەکرد بۆ پێشمەرگە، کادیرەکانیش بەرۆژ لە چایخانەو دووکانەکان و ناوبازاڕدا خەڵکیان هوشیار دەکردەوەو بەبیری نەتەوەیی گۆشیان دەکردن، ئێوارانیش دوای نانخواردن هەر یەکێکیان دەچووە ماڵە خزمێك یا دۆستێك و ناسیاو و دراوسێکانیان کۆدەکردەوەو بیرو باوەڕی کاژیکیان بۆ ڕووندەکردنەوەو ڕەخنەی توند و رووخێنەریان لە مارکسیزم و ڕژێمەکەی رووسیا و کۆمۆنیستەکان و پارتییەکان دەگرت و ئامادەبووانیان هاندەدا بەهەموو تواناوە هاوبەشیی شۆڕش بکەن، بەڵام پەلەیان نەبوو رایانکێشنە ناو ڕێکخستنی کاژیکەوە و کەسانی پەسەندکراویش وەك قۆناغی یەکەم لە یەکێتی قوتابیان یا لاوانی نەتەوەییدا ڕێکدەخران و درەنگ دەگەیشتنە پلەی ئەندامێتی کاژیك، بەڵام بێپەروا دژایەتی ڕژێمەکانی عێراق وئێران وتورکیا و سووریایان دەکرد، جگە لە ململانێ و بەربەرەکانێی کۆمۆنیستەکان و هەردوو باڵەجیابووەوەکەی پارتی دیموکراتی کوردستان، باڵەکەی سەر بە مەکتەبی سیاسی (جەلالی) و باڵەکەی سەر بە بارزانی مستەفا (مەلایی) بەڵام بەچەکی بیرو باوەڕ و بەڵگەی بەهێز و سەرەتاکانی فەلسەفە هێشتا نەڕسکاوەکەی کوردایەتی! بەتایبەتیش کە پارتەکان لەرووی فەلسەفییەوە هیچیان پێنەبوو، کۆمۆنیستەکانیش چەندکلێشەیەکیان لەبەرکردبوو، وەکو تووتی هەر دەیانوت ودەیانوتەوە بەڵام کە بیردۆزەکانی لینینی مەزنیان لەبارەی مافی نەتەوە ژێردەستەکانەوە دەخرایە بەردەست، دەمیان دەبوو بە تەڵەی تەقیو. . . کەچی بارزانی مستەفا و پارتیی یەك دەنك منەتیان لێنەدەزانین و تەنها جاریکیش بەو هاوبیرانەیان نەوت ماندونەبن، دەستتان خۆشبێت. هاوبیرانی کاژیك پاداشتیان نەدەویست بەڵام پێزانین پێویستە و ئەوانیش هەر زۆر پێنەزان و سپڵە بوون. ئەوەتە ئێستەش روو لەوانە دەکەن وباوەشیان بۆدەکەنەوە کە ساڵەها دژی شۆڕش بوون و پشت دەکەنە ئەوانەی بەردەوام ڕۆڵەی دڵسۆزی شۆڕش و کوردایەتی بوون. دەستگای پاراستنیش بۆ پاراستنی هەیبەت و دەسسەڵاتی بارزانی و دووبارە نەبوونەوەی دووبەرەکییەکی دیکە لە ریزەکانی پارتی وشۆڕشدا، دامەزرێنرا. باڵ بەگەردنم هاوبیرانی کاژیك بووبوونە کراس سووری بەرلەشکر بۆ بارزانی و هەر ئەوانیش شانیان دایە بەر دیوارە

داڕووخاوەکەی پارتی، کە لەئەنجامی جیابوونەوەی باڵەکەی مەکتەبی سیاسی لە1964دا، تەنها ناووناوبانگی شۆڕشگێڕانەی بارزانی مستەفاو تواناکانیی خودی خۆی لە بواری شەڕی پارتیزانیی وسەرکردایەتیکردن و بەڕیوەبردنی بەرەکانی جەنگدا لەپاڵ پشتگیریکردنی بێسنووری کاژیکدا بۆی، پارتیی هەستانەوە سەرپێی خۆی.

یادی بەخێر ماموستا برایم ئەحمەد لەو بۆنەیەدا بەناسۆرەوە وتوویەتی: (نەمانئەزانی کاژێك هەوڵی ئەوەیان بوو بە جیگەکەی ئێمە شادبن) لە کادیرە پیشکەوتووەکانی ئەو سەرەتایەی کاژێك، شەهید لەتیف عەلی، شەهید مامۆستا حەمە صالح بێسەریی (ناسراو بە صالح هیتلەر)، شەهید سەعید گەوهەر، شەهید مامۆستا عیزەت رەشید، شەهید تووفیق نووری بەگ، شێرکۆ بێکەس (خ. ل)، مامۆستا حەمە عەلی فەرەج (خ. ل)، محەمەد مەجید ئەصلان، غەفوور ئەمین، ئەحمەد ئەمین، عەبدولفەتاح عەبدولرەززاق (ناسراو بە مەلا فەتاح)، شێخ جەلال بەردەزەردیی و هی دیکەش.

لەبارەی جەماوەری کاژێك و هاودەنگەکانییەوە هەروەها رووداوەکانی کانی ماسییەوە دوو نموونەی بچکۆلە دەخەمە بەرچاوی خوێنەری هێژا:

1 ـ فەتاحی نووری بەگی پوورزام پێشمەرگەیەکی شۆڕش و سەر بەلاوانی نەتەوەیی کورد، بەسەختی بریندار بووبوو، لەخەستەخانە کەوتبوو، ژمارەیەکی لە رادەبەدەر لە سەرجەمی هاوبیرانی کاژێك، خزم و دۆست وناسیاو و نەناسیاویش سەردانیان دەکرد. کەسێکی قسەقوتی سلێمانی وتبووی هەرکەس دەیەوێت بزانێت کاژێك چەند زۆرن، سەرێکی خەستەخانە بدات دەزانێت !

2 ـ رووداوی کانی ماسیی: من شایەتییەك بۆ کاك حەمەی عەزیز دەدەم، ئێوارەی کارەساتەکە1964/9/10 چەند هاوبیرێك: شەهید تۆفیقی نووری بەگ، شەهید جەمالی عوسمان دایی (ناسراو بە جەماله قوش، خوشکەزای کاك حەمەی عەزیز)، عەبدوللای کاك ئەحمەدی چایچی (عەبدوللاکۆرناڵ)، کەمالی جەمالی موختار (خاڵۆزای کەمالی عوسمان دایی) و بەندە نووری کەریم، لە مالی خوالێیخۆشبێت و یادی بەخێر، هاوبیر کەمالی عوسمان دایی (خوشکەزای کاك حەمەی عەزیز) میوان بووین، حەمەی عەزیز لە سلێمانی نەبوو، لە قەلادزێ بوو، کە گەڕایەوە هاتە مالی خوشکی، زۆر تۆڕەو شپرزە خۆیکرد بەژووردا، دەیوت (ئەمە چۆن کرا، ئەو خەڵکە بۆکوژراون و بەئەمری کێ ؟) ئیتر ئەوان چوونە ژوورێك و وتیان کۆبوونەوەیان هەیە.

3 ـ لەبارەی رووداوەکانی 1964/9/10 ی کانیی ماسی، کاژێك بۆ بەیانێکی دەرنەکرد ؟ بە بۆچوونی من دەستێك رێگریی لەوەکردووە بۆئەوەی بەسەر پارتی و شۆڕشدا نەسەپێت و دەستەچەورەکە بەسەر کاژێکدا بسوون،

ئەمەش سەریگرت چونکە خەڵك دەیوت ئەگەر ئەوان نین، بۆ بەیانیك بڵاوناکەنەوە. ؟ بەڵام کە بەیان بڵاونەکرایەوەکە کاژیك رایبگەیێنێت لەوکارە بێبەرین، کەواتە کێ کردوویەتی ؟ ئاخر پارتی و کۆمۆنیست لە ململانێیەکی سەختدابوون لەسەر پاوانکردنی گۆڕەپانەکەو کامیان پێشڕەوی خەباتی جەماوەرن. ئەوان پارتییان بە حیزبێکی بورجوازی دادەنا کە ناتوانێت پێشڕەوی گەلی کوردبکات کە گەلێکە لەگەلانی عێراق بەڵام بە نەتەوە نایەتە ژماردن ! من لەو باوەڕەدام هەر کاك محەمەدی عەزیز و شەهید شێخ محەمەدی هەرسین رێگربوون سەرکردایەتیی کاژیك بەیانێك دەربکات دژ بەو رووداوەی کانیی ماسی، چونکە ئەو کاتە گومانەکان روویان لە پێشمەرگەی مەلایی دەکرد و ئەوەش بارزانی لێتووڕەدەکردن، چونکە زیانی بەپەیوەندییەکانی دەگەیاند لەگەڵ یەکێتی سۆڤێت و هاوپەیمانەکانیدا. باشە خۆ پارتی کۆمۆنیستی عیراقیش هیچ لایەنێکی تاوانبار نەکرد، ئەی ئەوەیان بۆ؟ چونکە کۆمۆنیستەکان بەدەست کۆدەتاچییەکانی بەعسییەوە شپرزەو بێدەرەتان بوون و ئومێدێکیان تەنها بەمەلا مستەفا بوو دالدەیان بداو رێگەیان بدا بارەگایەك لە ناوچە رزگارکراوەکانی کوردستاندا بکەنەوە بۆگردکردنەوەی ئەندامەکانیان و رزگارکردنیان لە کوشتن، ئەگەرنا زۆر چاك دەیانزانی تاوانەکە چۆن و بەفەرمانی راستەوخۆی کێ کراوەو سەربەکام لایەنیشن. کاك محەمەدی عەزیزیش لە گۆڤاری (باسکار) دا نووسیوێتی کەمالی ئەحمەد بەرقی و حەمەرەشیدی ئەحمەد شانە لەوتاوانە بەرپرسن. خۆ ئەگەر لەپارتیش بپرسین، ئەوە لقی چوار/سلێمانی، تەنها پازدە رۆژ دوای رووداوەکە لە 1964/9/25دا، بڵاوکراوەیەکی لە دژی کاژیك بڵاوکردەوە، ئەگەر تەنها گومانیشی لەکاژیك هەبایە دەهۆڵی بۆلێدەدا. ئامانجی بڵاوکراوەکەش هێرشکردنە سەر باڵەکەی (م. س) و مامۆستا برایم ئەحمەد و لەپاڵیشیدا سووك تەماشاکردنی کاژیکە بەوشێوە بازاڕیی و داڕشتن و دەربڕینە لاوازو بێ سەلیقەیە، وەك دکتۆر نەبەز کۆپییەکی بڵاوکراوەکەی لەلاپەڕە 133و134 خستۆتە بەردەستمان (. . . ئەم جورە پروپاگندانە دوژمنانی شۆرش وە نەتەوەی کورد دروستی ئەکەن وە کومەلە لاداوەکەی ابراهیم أحمد ئەوە وەك قەوان لی ئەدەنەوە وەبە هەموو توانایەکیانەوە ئەم جورە پڕوپاگندانە بلاوئەکەنەوە وە قەوانیکی تازەش لی ئەدەن ئەلین پارتی کاژیك ئەیبات بەریوە. . . . ئەمانەوی بوتان روون بکەینەوە کەوا کاژیك کۆمەلیکی چەندکەسین کە سەریان لی شیواوە و خوشیان نازانن چی ئەکەن وە بە هیچ جۆریك لە ریزی پارتیمان جیگایان نابیتەوە و خویان بەوە دائەنین کە خزمەتی شۆرشو نەتەوەی کورد ئەکەن بەلام کەوەکو بۆ هەموو کوردپەروەریك دەرکەوتووە کە پەیوەندی یان لەگەل شۆرشدا نەبووە وە یارمەتی شۆرشیان نەداوە وە گری یەتی هەستیان (عقید نفسی) {مەبەستی لە گرێی دەروونی ـ عقدە نفسی یە. ن. ك}یان هەیە دەربارەی ژیان و خویان. لقی4 سلێمانی 1964/9/25

هیوادارم خوێنەری هێژا، بەچاوی سەرنج و ڕەخنەوە لەو چەند دێڕەی بەیانەکە بڕوانێت کە دەقاو دەق گواستوومەتەوە و ئاستی لاوازیی، ڕووناکبیریی، داڕشتن و دەربڕین، لایەنی زمانەوانی و ڕێنووس و ئەو کوردییە سەقەتەی بەئاشکراپێوەی دیارە و هاوردەکات وئەو کادیرە هەڵبژاردانەی پارتی کەگەیشتوونەتە پلەی کارگێڕی لقی سلێمانی بەهەموو قەزاو ناحیەکانییەوە (گری یەتی) لەبری گرێ، (هەست ـ شعور) لەبری دەروون، (عقید) لەبری عقدە، بەکاردەهێنن! ئەوەشمان لەیاد نەچێت ئەو هەموو درۆو بوختانە شاخدارانەی بەیانەکە بۆ کاژێکی داتاشیوە، بەڵام زاتی ئەوەی نەکردووە بەتاوانی کانی ماسیی شانی ئارداوی بکات، چونکە (ئەو لەو سەری هاتۆتەوە) بۆیە گوێی خۆی لێتەپاندووە و هەرباسیشی ناکات. ئەمەش بەڵگەیەکی حاشاهەڵنەگرە کە کاژێك پەیوەندی بەو تاوانەوە نییە. بەڵگەیەکی دیکەش لای مامۆستا حەمەسەعید حەسەنەوە سەریهەڵدا، کە نووسەرێکی بە ئەزموون وبوێرە و خاوەن قەڵەمێکی بەبڕشت و ڕاستیی بێژە و لەگەڵ ئەوەشدا هەتا1975 ئەندامێکی چالاکی پارتی کۆمۆنیستی عێراق بوو، کۆمەڵێك ڕەخنەی رووخێنەر و سەرنج و بۆچوونی ورد و سەلمێنەری لەسەر خاڵە نێگەتیڤەکانی پارتەکەی و پارتی کۆمۆنستی سۆڤێت، ستالینی دکتاتۆر نووسیوە. . . . کاك حەمە سەعید بۆ ساغکردنەوەی ئەو ڕووداوەو ئاشکراکردنی بکوژەکان پەیوەندی دەکات بە کادرە پێشکەوتوو وسەرکردەکانی حیزبەکەیەوە: (بابی تارا، باوکی سەرباز، جەلال دەبباغ، فاتیح ڕەسووڵ، مەلا عەلی و نایب عەبدوڵلا، هیچیان زانیاری تەواو و دروستیان لەکن نەبوو.) [1] لەسەر کارەساتی کانی ماسیی وکوشتنی کۆمۆنیستەکان، بەڵام مامۆستا ئەحمەدحامید فریای دەکەوێت و لە وەڵامنامەکەیدا بۆ حەمەسەعید دەڵێت: (. . . ڕووداوەکەی کانیی ماسی ڕۆژی1964/9/10وشەوی10لەسەر1964/9/11 بە ئەنجام گەیەنراوە. ڕۆژی9/10 سەرلەبەیانی تا پێش نیوەڕۆ ئەم شەهیدە نەمرانە: 1ـ مەلاعەلی 2ـ عومەری مام عەلی 3ـ مەلا حەمەئەمین 4ـ نوری حەمەعەلی 5ـ ئەورەحمانی ساڵحی خلە لە ماڵ و لەناو بازاڕ وبەبەرچاوی خەڵك و خێزانەکانیانەوە گیران و فڕێندران و کوژران، لەهەمان کاتدا تەقە لە ئیسماعیل پاڵەوان و کەریمی عەبەخڕە کرا و وایاندەزانی مردوون بۆیە بەجێیان هێشتبوون. چوارکەسی یەکەم هەر ڕۆژی 9/10 بەدەم ڕێگاوە تا کانیی ماسی هەموویان کوشتن. بۆ شەوێ بڵاویان کردەوە گوایە شەهید ئەورەحمان رایکردووە بەڵام بە کوژراوی سوتاندیان و تەرمەکەیان لەو چەمەی خوار کانیی ماسیەوە فڕێ دا. براتان: ئەحمەدحامید 2001/2/10) چوارقوربانیی دیکە: عارفی وەستا حەسەن (کۆپاندروو)، عوسمان سەیوانی (بەرگدروو)، ساڵح میرزاو عەبدوڵلا میرزاـ برای یەکتری، نانەواو کوردی ئێرانبوون، کە تیرۆرکران دەستیان بەهەویرەکەوەبوو.) [2]

کاك عارف حەسەن (ناسراو بە عارفی حەسەنی کۆپاندروو) دانیشتووی گەڕەکی پیرمەسوور، وەرزشەوانی لەشجوانیی بوو، شەوێکی هاوینی 1964لەنزیك چایخانەکەی قالەی شاسوارـ مەڵکەندی بە پلانی مستەفای بابەگەورە کوژرا، نەك بەدەستی ئەو. ساڵانێك دوواتر خزمێکی عارف کوڕێکی مستەفا دەکوژێت، بەڵام بکوژی راستەقینەی کاك عارف کە بکوژی عوسمانی شێخ عارفی بەردەزەردیی خزمی شەهید مولازم کەریم شێخ سەلامیش بوو، لەمسالانەی دواییدا بەدەردی خوامرد. عوسمان سەیوانیش لە تۆڵەسەندنەوەی خوێنی کۆمۆنیستەکاندا، هەڵدەستێت بە کوشتنی عارف قوربانیی پێشمەرگەی پارتی و پارتیش ئەوی کوشتەوە. لێرەوە سەرکردایەتیی پارتی کۆمۆنیست پلانی تۆڵەسەندنەوەی وەستاند، کە چەند ئەندامێکی دەستوەشێنیان دیاریکردبوو بۆ تۆڵەسەندنەوە و دەیانتوانی دەستی قورسیش بوەشێنن، وەك یادی بەخێر کاك شێخ عەلی بەرزنجەیی (باوکی بەختیارعەلی نووسەر) کە هەرچەند باسی ئازایەتی ئەو پیاوە بکرێت هێشتا زۆر کەمە! بەڕێکەوت چەند قارەمانەتییەکیم بەچاوی خۆم بینیوە، وەك ئابڵوقەدانی لەخانوویەکدا لە نزیك شەخسەکەی شێخ جافەر، شکاندن وپەڕەوازەکردنی مەفرەزەیەکی پۆلیس کەچووبوون دەستگیری بکەن وبریندارکردنی بەرپرسیی مەفرەزەکە (قۆمیسەر کامیل عەلی کاکی چوارتایی)، فڕاندنی پارەی مووچەی مانگانەی بەڕێوەبەرایەتی پەروەردەی سلێمانی لە گۆڕەپانی بەر مزگەوتی گەورەی سلێمانی بە هاوکاریی حەمە کوڵەباڵ. {ئەمە بۆمن هەلێکی لەبار بوو، ئاوڕێك لەو کەڵە پیاوە بدەینەوە. } راستەوخۆ دووای ئەو چالاکییەش حەمە کوڵەباڵ لەسەری سابونکەران کوژرا، ئەکرەمی حەپسە 1976لە مووسڵ لەسێدارەدرا، جەمالی عەلی فایزیش لەرێگای بەغداو لە رووداوێکی تەمومژاویدا لەناو لۆرییەکەیدا تیرۆرکرا. بەداخەوە کاك لەتیف حەمە مراد نایەتەوە یادم. سەرکردایەتی پارتی کۆمۆنیست کەوتبووە نێوان دوو رێگاوە: ئەندام و لایەنگرانی بەرگریی و تۆلەسەندنەوەیان دەویست بەڵام بارزانی و سەرکردایەتی شۆڕش ئەوەیان قبوول نەدەکرد و بنکەو بارەگایان هەڵدەوەشاندن و لەناوچە رزگارکراوەکانیش دەریاندەکردن، بۆیە سەرکردایەتی پارتی کۆمۆنیست بارزانییان بەلاوە گرنگتربوو.

لەبەڵگەیەکی دیکەشدا لە زمان کەسوکارو هاوڕێیانی قوربانییەکان ولایەنی پەیوەندیداریشەوە، حەمەسەعیدحەسەن، رووداوە دڵتەزێنەکە بەتەنها دوو دێڕ لەگۆڤاری پەیامدا چڕدەکاتەوە و بۆشایی بۆ شرۆڤەو چەندوچوون ناهێڵێتەوە: (رۆژی قەلاچۆکردنی شیوعیەکانی سلێمانی64/9/10 یەکێکە لە لاپەرە هەرەڕەشەکانی مێژووی پدك (پارتی دیموکراتی کوردستان) و پەڵەیەکی لەکاڵبوونەوە نەهاتووە بە تەوێڵی هەموو ئەو ترسنۆکانەوەی لە دوای ئەو قەسابخانەیەوە بوون.) بەبیرو بۆچوونی خۆیشی پیاوکوژەکان بەمجۆرە ناودەبات (پیاو کوژانی کانی ماسی: عوسەی ئامە، مچەی بابەگەورە، سالەی قالە حەلاو (سالەپیر)، حەمەی دەروێش

نادر، حەمەی عەزیز، قوربانیی، عەلی ئیبراهیم دەروێش، عەبەلالە، قالە تەگەرانی، کەمال بەرقی، حەمەرەشیدی ئەحە شانە، کەریم دانزێر، عەبدوڵڵا قەرەتۆغانی.) (3)

لە روانگەی حەمەی عەزیزەوە، ئۆباڵی کوشتنی شیوعییەکانی سلێمانی لەلایەن پیاوکوژەکانی کانیی ماسییەوە (لە ئەستۆی حەمە رەشیدی ئەحمەد شانەو کەمالی ئەحمەد بەرقی دایە و ئەو تاوانە سەرئەنجامی بڕیارێکی سەرپێیی ئەو دووکەسەبووە، نەك هەڵوێستی پارتی و بارزانی.) (4) بەڵام وەك (ئەحمەد بانیخێلانی لە لاپەڕە22ی بیرەوەرییەکانیدا دەڵێت: ئەو بۆچوونەی حەمەی عەزیز جێگەی متمانە نییەو تەقەلایەکی بێسوودە، لای کەم بۆ خاوێنکردنەوەی پەرێزی خۆی، چونکە بارزانی ناردی بەدووای پیاوکوژەکانی کانیی ماسیداو وەك دەستخۆشانە سەرو کلاشینکۆفی خەڵاتکردن، بۆیە رێی تێدەچێت قەلاچۆکردنی شیوعییەکان لە64/9/10 بە فەرمانی، یان لای کەم بە ئاگاداریی ئیسماعیل عارفی ئەندامی مەکتەبی سیاسیی پدك. و عەگید سەدیقی بەرپرسی لقی چواری پارتی بووبێت، کە ئەو سەروەختە هەردووکیان لە سلێمانی دەبن.) (5)

** بەڵگەیەکی دیکەش سەنگ و قورسایی خۆی هەیە: ساڵی 1973یا1974ئەحمەد غەفوور، ئەندامی سەرکردایەتی لقی کوردستان ـ پارتی کۆمۆنیستی عێراق لەماڵی عەبدوڵڵا ئاگرینی زاوای لەدانیشتنێکی خێزانیدا لەو بارەیەوە پرسیارێکم لێکرد، وتی (حیزبمان بەو قەناعەتە گەیشتووە کاژیك وەك حیزب، رێکخستن، سەرکردایەتیی، بێبەرییە لە تاوانی رووداوەکانی کانیی ماسی، لیژنەی ناوچەی سلێمانی، لیژنەی پێشمەرگەی ناوشار ولقی سلێمانی پارتی مەسئوولی موباشیرن) وتم ئەی بۆ لەو بارەیەوە روونکردنەوەیەك بڵاوناکەنەوە؟ وتی (کاك عەبدوڵڵاش ئەو باسەی کردۆتەوە، بەڵام زۆر درەنگە.) وتم کاك ئەحمەد، بۆ مێژوو درەنگ نییە. وتی (تەصریحم داوە، لەوەزیاتر چی، ئەتەوێ پارتی ومەلامسستەفامان لێ بوروژێنیت ؟)

شایانی وتنە هەر هەموو هاوبیرانی کاژیك دەپرسن: هەقدار وخاوەن خوێن داکۆکی لەکاژیك دەکەن، کەچی کاژیك خۆی بێدەنگەو پارێزی خۆی پاکناکاتەوە؟ مامۆستا نەبەزیش رەخنە لە رەخنەیەکی عەبدوڵڵا ئاگرین دەگرێت کە لە نامیلکەکەیدا نووسیوێتی: (ئەبوایە سەرکردایەتی کاژیك بەیانێکی دەربکردایە، هەم ناڕەزایی و هەم بێ بەری (بێبەریبوونی) خۆی لەو کارەساتە ناخۆشە بەجەماوەرو خەڵکی شاری سلێمانی خۆشەویست و هەموو دنیا رابگەیاندایە، مەخابن ئەوەی نەکرد هەڵەیەکی زۆر گەورە بوو، چونکە بەدڵنیاییەوە دەیڵێم: ئێمەی کاژیك نەبووین.) و دکتۆر نەبەز دەڵێت:"باشە بۆچی ئەبدوڵڵا ئاگرین لەماوەی ئەو پێنج شەش ساڵەدا کە بەرپرسیاری

لکی ڕێکخستنەکانی کاژێك بووە ئەم کێشەیەی ڕوونەکردۆتەوە؟ بۆ لە وتوو وێژە تەلەفیزیۆنییەکاندا بەئاشکرا نەیگوت، کێ بووە؟

** خاڵێکی دیکەش کە پێویستە بوترێت، کاتی ڕووداوەکە ناوبراو لە قوتابیان یا لاوانی نەتەوەیی کورددا بووە وبەوهۆیەشەوە کە خوێندکار بووە لەبەغدا، دوور بووە لە ڕووداوەکەوە. . . ئینجا دوای پێنج ساڵ ولە 969ـ 975 دوای شێرکۆ بێکەس بووە بە بەرپرسی لقی سلێمانی کاژێك و لقیش ناتوانێت باز بەسەر سەرکردایەتیدا بدات و بەیان لەسەر شتێك دەربکات کە سەرکردایەتیی بێدەنگەی لێکردبێت، بەتایبەتیش لە ڕێکخراوی بچووکدا و لەلایەکی دیکەشەوە دەڵێت دوای ئەو هەموو ساڵە، بەیانی چی ؟!

** ئەو ڕووداوانە هەریەکەیان بەجۆرێك و دوورو و نزیك لەسەرچاوەیەکەوە ئاگادارییەکم لێیان هەیە، حەمەی دەرویش نادر یەکێکە لەسەرکردەکانی چالاکییە گەورەکەی لێدانی بیرە نەوتەکانی زومار (ناوی نهێنی چالاکییەکە ڕووبار بوو) وعەلی برایم دەرویش ئەندام یا لێپرسراوی لیژنەکانی نێوشاربوو، بەڵام زانیاریم لەسەر شەهید قادر تەگەرانی نییە لەو سەردەمەدا. بەڵام بە مەزەندەی خۆم لەو کێسەوە دوورە. جگە لەوانە تاوانباری دیکەش لەو کێسەدا هەن و چەند کەسیکیاشیان لە ژیاندا ماون و نەوەو کەسوکاری قوربانییەکانیش زۆرن و کیشەی لیپەیدادەبیت دەنا ناویانم دەنووسیی.

** لە1964بەدوواوە کاژێك هیچ جۆرە چالاکییەکی نەمابێت، وەك نەبەز دەڵێت، دوورە لە ڕاستییەوە، هەر بۆ نموونە دەڵێم ئەو وێنە پۆستکارتەی شەهیدی جوانەمەرگ لەتیف عەلی دوای1969، دکتۆر ناردبوویەوە بۆ هاوبیران. دکتۆر نەبەز کە ئەو قسەیەش دەکات ناهەقی نییە، ئەوکە ئاگاداری یەکگرتنی پارتی گەلی کورد و کاژێك نەبووبێت، لە کوێوە ئەو چالاکییە سنووردارو زۆر زۆر نهێنییانە ئاگاداربێت، خۆ ئەگەر مامۆستایان فایەق عارف، کامیل ژیر وئەحمەد هەردی ئەو یەك دوو سەردانەی بەرلین یان نەکردایە، ڕووداوە گرنگەکانیشی نەدەبیست. ڕاستە لە 1968بەدواوە وەك دیاردەیەکی نامۆ، ژمارەیەك هاوبیر لە ئاستە جیاوازەکاندا (کشانەوەو چوونە دوواوە)، هەر لە ئەندامانی قوتابیانی نەتەوەیی و لاوانی نەتەوەییەوە هەتا ئەندامانی کاژێکیش وەك شەهید حەمەصالح فەرەج (ناسراو بە صالح هیتلەر)، کەمال و جەمالی عوسمان دایی (خوشکەزای کاك حەمەی عەزیز وخاڵۆزای کاك کەمالی جەمالی موختار) جەلالی حاجی دەروێش (خوشکەزای مامۆستا عەبدوڵڵا جەوهەر)، حەمەعەلی تۆفیق (کوڕی کاك جەلال تۆفیقی کۆگای سرۆچك)، کەمالی عەلی کونجرینیی، جەمالی عەلی کونجرینیی، حەمە قادری ئەندازیار (ژنبرای شەهید ئەورەحمانی سەیدعەلی حافز)، عەلی محەمەد مامە،

فازیلی حەمەی مەلا تۆفیق)، فەرەیدوون رەوف عارف، جەمال عەزیز (خزمی مامۆستا هەردی)، حسێن فەتحوڵڵا، نیهاد مەحموود، سمایل محەمەد، رەحیم غەفوور، . دیاردەکەش سرووشتیی نەدەبینرا، بەڵکو بەرنامەرێژ بوو، بەڵام لەکوێوە و سەرچاوەکەی لە چ لایەکەوە بوو، ئەوانە دەیزانن کە لە سەرکردایەتیدا مابوونەوە، وەك مامۆستایان ئەحمەد هەردی، فەرەیدوون عەلی ئەمین، کامیل ژیر، فایەق عارف وئەندامانی لقی سلێمانی وەك شێرکۆ بێکەس، حەمەعەلی فەرەج، عەبدولفەتاح عەبدولرەززاق (مەلافەتاح)، محەمەدمەجیدئەصڵان، عەبدوڵلائاگرین. دوابەدوای رێککەوتنەکەی 11مارتی1970ی نێوان شۆڕشی کورد و رژێمی بەغدا، مامۆستا فەرەیدوونیش لە شاخەوە گەڕایەوە شار و دەستی لە کاژیك کێشایەوە، کاك شێرکۆش کە لێپرسراوی لقی سلێمانی بوو، من هەتا 1969ش، پەیوەندی ریکخستنم بەوەوە بوو، ئەویش 1970 کشایەوەو چووە دواوە.

لا. 94:"باشە خاڵە حەمەی ئەبدوڵلا ئاگرین و شێخ محەمەدی هەرسین دوو سەرکردەی کاژیك نەبوون، بۆچی دەنگیان لێوە نەهات؟ لە (خەباتکاری مەزنیش) ئەبدوڵڵا ئاگرین پزیسکێك دەرناچێ. . . . ئەی کە دەبێژێ رەنگە هەندێ عەناسری ناو کانیی ماسیی هەبووبێ سەربە تەنزیمی کاژیك بوون، باشە ئەمانە کێ بوون، بۆچی نێویان ناهێنێ؟"

** ئەو برادەرانە لەوە دەرچووبوون خۆیان لەقەرەی ئەو باسانە بدەن، گەیشتبوونە پەنا حەجەکە، کاك عەبدوڵلاش دەمێکە دەروێشی کاك حەمەی عەزیزە. ساڵی1975 لەچۆمان باسی یەکەمین یا دووەمین کۆمەڵە چیرۆکی خۆیی بۆکردم و ووتی پێشکەشم کردووە بە کەسایەتییەك، من وامدەزانی مەبەستی ئیدریس بارزانی یە، کەچی مەبەستی کاك محەمەد بوو، بەڵام ئەو جارە رێکنەکەوت، هەتا ساڵی2010 کاك حەمەی عەزیز لە ئەڵەمانیاوە گەڕایەوە کوردستان و زەوی و خانو وئوتومبیلی وەرگرت و کاك عەبدوڵلاش دڵنیابوو ماڵی بارزانی لێیڕازین، ئینجا نامیلکەکەیی پێشکەشکردکە (نەیهێشتووە لە ژیانی سیاسیدا بگلێت). ئەوە راستە کە چەند ئەندامێکی لاوانی نەتەوەیی کورد لەگرووپە ناوزڕاوەکەی کانیی ماسیدابوون وناتوانین نکوولی لێبکەین و شارراوەش نین، هەر بۆنموونە: عوسمانی ئامە، حسەینی فارس، مستەفای بابە گەورە، زاهیرە سمێڵ، سالەپیر، کەریم دانزێڕ.

** رووداوەکانی کانیی ماسیی و تاوانی کوشتنی کۆمۆنیستەکان لەرۆژی 1964/9/10دا لە شاری سلێمانی تاوانێکی نارەوای گەورەو پڕاوپڕ تیرۆری سیاسیی بوو، بەڵام ئەو بێتاوانانەی کە کوژران و حیزبەکەشیان (حشع) دژی کێبوون و لەگەڵ کام لایەنی سیاسیی ئەو سەردەمەدا ململانێی فیکریی دەکردو شۆڕشی ئەیلوولی بە

دەستنێژی کۆمپانیاکانی نەوت لە قەڵەم دەداو بارزانی و سەرکردەکانی پارتی و شۆڕشیشی بە بەکرێگیراوی بلۆکی خۆراواو ئێران دەناساند و قاویاندەدان و قەوانی لەو بابەتەیان لێدەدا. . . ئەم هەڵوێستانە بۆ کۆمۆنیستە کوردەکان هەڵەو کەمتەرخەمییەکی نیشتمانی و نەتەوەیی بوو، دەکەوێتە ژێریاسای لێپرسینەوەو وریاکردنەوەوەو سزاکەشی هەرچییەك بێت، نابێت کوشتن بێت. خوا لێیان خۆشبێت بەناڕەوا کوژران. سلێمانیش ئەو رۆژگارە لەژێر سێبەری دەسەڵاتی ئەو پێششمەرگانەدا بوو کە دووای جیابوونەوەکەی 1964ی باڵەکەی مەکتەبی سیاسی پارتی دیموکراتی کوردسان لە مەلامستەفا بە (مەلایی) ناودەبران و (عگێد بارزانیی) وەك نوێنەری بارزانی هاتبوو سەر لەنوێ رێکیانبخاتەوە، ژمارەیەك لەو پیشمەرگە مەلاییانە، ئەندامی یەکێتی لاوانی نەتەوەیی کورد بوون. . . بێڕەوشتیی هەندێکیان گەیشتبووە ئاستێك، کۆمەڵێکیان کرداری قێزەونیان دەنواند، بەرۆژ بە مەکینەی سەرتاشینەوە بەشاردا دەگەڕان وسەرو قژی ئەو کوڕەگەنجانەیان (ئەتك دەکرد) کە وەك مۆدەی جیهانیی ئەو کاتە قژیان درێژدەکردەوە، چەندین جاریش ئەتککردنی ئەو گەنجە بێ پشتوپەنایانەم بەچاوی خۆم بینیوە. ! شەوانیش لە گەڕەکەکاندا راوو رووتیان دەکردو دەچوونە سەرماڵانیش و ئەگەر ماڵێك پاسەوانێکی چەکداری نەبووایە حاڵی شڕ بوو، پشتی لۆرییان دەنا بە درگای حەوشەکەیەوە و ماڵیان باردەکرد هەروەك ماڵی خۆیان بێت و بگوێزنەوە. بەیانییەك، تاریك وروون مەلایەکی مزگەوت رووتدەکەنەوە، پێیدەڵێن (مامۆستا کاتژمێرەکەت مەزبووتە، پێش و پاش ناکات؟) ئەو بێچارەیەش لەوەڵامدا دەڵێت (عەزیزم ماڵی قەڵب سەر ساحێبی، بیهێنەرەوە!)

لا. 94:"بەر لەوەی ئەبدوڵڵا ئاگرین لەسەروبەندی تازەبوونەوەی شەڕی نێوان بەئس و سەرکردایەتی بارزانی لە مارت1974 بێ بۆلای من لەبەرلین، چووبووە شام بۆلای کاك جەواد، کاك جەواد برایانە. . . . لەدیمەشقەوە بۆ بێروت بردبووی و لەوێشەوە بەفرۆکە هاتبوو بۆ ئەورووپا. کە لە بەرلین چاومان بەیەککەوت هیچ باسی کاروباری کاژیك و هاوبیران و ئەو شتانەی کە لە ئێن ئار تی وناميلكەکەیدا گوتویەتی و نووسیویەتی هیچ باسێکیان نەبوو."

** ئەو سین و جیمەی دکتۆر نەبەز لەگەڵ کوردۆ، حەمە متەفا، حەمەی عەزیز، شێخ محەمەدی هەرسین وجەلال تاڵەبانی کردوویەتی، چۆن هاتوویت و بەچ پاسپۆرتێك و ڤیزەی کوێ و. . . پێویست بوو خەستوخۆڵتر ئەو پرسیارانەی لەویش بکردایە، خۆ ئەویشی نەدەناسی و ناویشیی نەبیستبوو، برا خۆشهاتی، خێرە ئەو رێگە دوورەت بڕیوە وهاتوویت منێك ببەیتەوە کوردستان لەکاتێکدا تەنانەت بەناسینی ئاساییش من تۆ ناناسم؟ جا، یان ئەوەیە نامەی کاژیکی بەدەستەوەبوو، یا نامەیەکی دیکەی هێناوە ؟ ئەگەر نامەی بەدەستەوەبوو، چۆن

هیچت لەبارەی کاژیکەوە لەو نەبیست و پرسیاریشت نەکرد: چۆن دەزانێت ژیانی من لەئەوروپا لەمەترسیدایە، سەرچاوەی زانیارییەکەت چییە و بەپشتیوانیی کێ وکام لایەن ژیانی من دەپارێزێت؟؟ مامۆستاگیان باوەڕناکەم تۆ کە قاڵبووی ژیانیت ئەوشتانەت هەروائاسان بەسەردا تێپەڕێت. وەڵامی ئەو پرسیارانە گرێی گەلێك نهێنیمان بۆدەکەنەوە. ئەمجارەش دەیڵێمەوە مامۆستا هەندێك جار تەنها سەرکۆزەری باسەکە دەردەخات و بنکۆزەرەکەی دەهێڵێتەوە و جارێ شتێکی بەسەردادەدات. . . . . دەمێنێتەوە ئەوەی بڵێم هاتنەکەی کاك عەبدوڵڵا هاوینی 1972یا 1973بوو نەك مارتی1974وەك دکتۆر دیاریکردووە و لای حکومەتیش من کەفیلی بووم کەدەگەڕێتەوە عێراق و وەك خۆی وتی تەنها من ئاگاداری ئەو سەفەرەم. چوونەکەشی بۆ دیمەشق بۆلای کاك جەوادمەلا، من بۆ مێژوو دەیڵێم کاك عەبدوڵڵا کە گەڕایەوە باسیی دامەزراندنی یەکێتی قوتابیانی نەتەوەیی کورد، لقی سووریای دەکرد.

لا. 95:"گوناهی ئەمانە هەمووی دەکەوێتە ئەستۆی ئەو هاوبیرانەی کە هیچ دەنگوباسێکیان نەدەنارد بۆمن. لەبەرئەوە هەرکەسێك بهاتایەو بیگوتایە کاژیکم ناچاربووم باوەڕبکەم پێی، چونکە بەدەگمەن کەسێك هەڵدەکەوت کەبە ئاشکرا بڵێ کاژیکم."

** برا من نازانم تۆ لە هاوبیرانی دامەزرێنەر پچڕابوویت یا ئەوان لەتۆ پچڕابوون؟ لایەنی رێکخستنیش بخەینە ئەولاوە، خۆ لەگەڵ هاوبیران مامۆستا فایەق عارف وکامیل ژیردا دۆستی دێرین بوون و هەردووکیشیان سەردانیان کردبوویت و هەرنەبێت جارجارەش لەگەڵ نامەی جەنابی دایکتاندا نامەت بۆ ئەوانیش نووسیوە. ئەمە جگە لەو نامەیەی کاك بەختیاری برای هاوبیر بروسکە لە 1978یا1979دا هێنابووی و مامۆستا فایەق عارف لەماڵی خۆیان لەگەڕەکی شۆڕش (عەقاری خواروو) لە کۆبوونەوەیەکی تایبەتدا بەئامادەبوونی هاوبیران کامیل ژیر، محەمەد مەجید ئەصلان، عومەرشەمەیی و بەندە نوری کەریم خوێندییەوە وبۆ وەڵامدانەوەی پرۆژەیەکی سەرکردایەتی بەعسی سوریا، کە هاوکاری و هەمئاهەنگییەك لەنێوانمادا هەبێت دژ بەرژێمەکەی صەددام حسێن. . . ئەوە جگە لەچەند نامەیەکیش لەگەڵ عەبدوڵڵا ئاگریندا. لەلایەکی تریشەوە ئەوەندەی شارەزای شێوەی کارکردنی مامۆستا بین، خانە گومانەو باوەڕ بەشتێك ناکات هەتا بەحەوت باردا هەڵگێڕوداگێڕی نەکات، گەر وانەبایە خۆ دەوروپشتت پڕدەبوو لەناحەزان، گەر نەڵێم دوژمن و هێلی لار وسیخوڕەکانی داگیرکارانی کوردستان.

لا. 95:"ئەو ئەگەر کاژیکە، کاژیکەکان خۆیان پێ ناپارێزدرێ و کەوتوونەتە بەر هەڕەشەی (پاراستن) و بەئس و رژێمی شاو. . . خۆ ئەگەر کاژیك نەبێ، بۆچی دەبێ من بپارێزێ و بە چ هێزێك و لەبەرچی. . . بیرم بۆهیچ

پیلان و نەخشەیەکی پشت پەردە نەچوو بۆ لەناوبردنم. پاش گەڕانەوەی چەند نامەیەکی ناردبۆم و منیش چەند جارێك وەرامم دایەوە هەتا ئاگادارکرام کە پێوەندی ژێر بەژێری بە پارتییەوە هەیە."

* *هاوبیرانی کاژیك نەکەوتبوونە بەر هەڕەشە، بەڵام دەزگای پاراستن زۆر بە وردی چاودێری ئەندامانی کاژیکی دەکرد، تەنانەت ئەوانەی پلەو پایەیەکیان لە نێو پارتی و شۆڕشدا هەبوو، لە کاژیکێك نزیك دەبوونەوە ئەگەرچی دۆست و ناسیاو و خزمیش بوونایە. 1974 چەندین جار هاوبیرم دیوە، لەنێو پارتیداکاریدەکرد، وەك پەیوەندی ڕێکخستن دەمناسی و دەیناسیم بەلاّم خۆی گێلدەکرد. هەربۆ نموونە ڕۆژێك چوومە بارەگاکەی ئەفسەری شەهید حەمەی سەیدعەلی حافز لە پشتی چیای کورەکاژاو، یەکێك لەو هاوبیرانە (کاك حەمەقادری ئەندازیار) بەوهۆیەوە فەرماندەری هێزەکە زاوای بوو، ئەویش کاربەدەست بوو، بەڵام زۆر بەلامەوە سەیربوو، تەنانەت سڵاوێکیشی لێنەکردم، توومەز خۆی دەپارێزێت، لەناوچەی بەرزنجەش لە بارەگای ڕێکخراوێکی پارتی، لەگەڵ هاوبیرێکی (پچراولە ڕێکخستن) دا، تۆشی هەمان هەڵویست بووم! تەنها لایەنێك کە گوێی بەوە نەدەداو هەموو هاوکارییەکی هاوبیرانیشی دەکرد هێزی خەبات و فەرماندەرەکەی شەهید فەتاح محەمەدئەمین بوو بەهەموو بەتالیۆنەکانیشییەوە بەتایبەتیش هاوبیری شەهید نوری حەمەعەلی. دوای هەرەسی شۆڕش چەند زانیارییەکم لەبارەی ئەو ڕاپۆرتانە وەرگرت لەسەرئێمەمانان نووسرابوون. . . لەبارەی پەیوەندی کاك عەبدوڵڵاشەوە بەپارتییەوە، من گومانم لێدەکرد پەیوەندی بە پاراستنەوە هەیە، ئەوەشم لەملاو ئەولا باسنەکردووە بەڵکو وەك دوو هاوبیر کەساڵانێك پێکەوە کارمان کردووە، ساڵی2013 لەسەردانێکدا بۆ کوردستان شەو لەماڵی خۆیان لەهەولێر وتی هەموو ئەو خاڵانەی لەسەری ناکۆکین یا هاودەنگ نین یەکلاییان دەکەینەوە. یەکەم خاڵ گومانەکەم بوو کە پاراستنە، بەراستیی زۆر نیگەران بوو، وتی (زۆر بەداخەوە دوای پتر لە چل ساڵ هاوڕێیەتی و هاوبیریی ئەوە بەمن ئەڵێیت. . .) ئەوەشم وت کە کاك محەمەد عەزیز و شەهید شێخ محەمەدی هەرسین لە1964 بەدوواوە فڕیان بەکاژیکەوە نەماو بەهاوبیریش نایەنە ژماردن وشەهید کاك فەتاح محەمەد ئەمین ئاغاش کەس نکوولی ئەوە ناکات دۆست و هاوکاری کاژیك بوو بەڵام ناشتوانێت لەیەك کاتداخۆی بە دوولایەنی سیاسیی جیاوازەوە ببەستێت و سەرلەپێناوی هەردوولادابێت. لەو کاتەوە پەیوەندیم لەگەڵ کاك عەبدوڵڵادا پچڕاوە. بەڵام بۆ هاتووە تۆ بباتەوە کوردستان ودەتوانێت تۆ بپارێزێ! من ئەو پرسیارە دەکەم: لەکێ دەتپارێزێت؟ خۆمن وەك دوست و کەسێکی نزیك زۆرچاك ئاگادارم، ئەوکاتێك لەلایەن نەیارەکانییەوە هەڕەشەی کوشتنی لەسەربوو، ئەگەر سێبەری فەتاح ئاغای لەسەرنەبایە نەیدەتوانی ژیانی خۆی بپارێزێت، نەك هەر ئەوە بەڵکو زانیاریی تەواویشی پێدرابوو لەسەر ئەو کەسەی دانراوە بۆ کوشتنی ! ئەو زانیارییە ورد و دروستەشی لەکوێوە وەرگرتووە،

له دووکەس بەدەر نییە: فەرماندەری هێزی خەبات شەهید کاك فەتاح یا کارگێڕی بارەگای بارزانی کاك محەمەدعەزیز. ئەمەیە کاك عەبدولا نامیلکەکەیی پێشکەش بە خاڵە حەمەی کردووە کە (نەیهێشت لە ژیانی سیاسیمدا بگلێم). من کە ئەمە دەڵێم، ئەوە لەو روانگەیەوەیە کە لەنێو هەموو هاوبیرانی کاژیکدا بە (سەرکردایەتی و بنکردایەتی) یەوە تەنهاو تەنها کاك عەبدوللا ئاگرین پەیوەندییەکی توندو تۆڵی بە کاك فەتاح و کاك حەمەی عەزیزەوە هەبوو، لە نێو هەموو فەرماندارەکانی هێزەکانی (لەشکری شرڕشگێڕی کوردستان) یشدا تەنها شەهید کاك فەتاح پەیوەندییەکی دوو قۆڵی نهێنی لەگەڵ کاك حەمەی عەزیزدا هەبوو، لە هەموو رووداوەکان و (خشەی مار و مێرو) لە تەواوی دەڤەری فراوانی سلێمانی زانیاری پێدەدا بەتایبەتیش لە سەر گوتار و رەفتاری بەرپرسانی پارتی و گەندەڵیەکانیان، ئەویش رێنمایی ئەمی دەکرد کە دێتە بارەگای بارزانی، چی بلێت و چی بکات. . . . ئەم پلانی کوشتن و کوشتنبازییە لە ساڵی 1970بەدواوە لەنێو نەتەوەییەکاندا سەریهەڵدا و داهێنان و هونەرکاریشی تێدا دەکرا وەك پلانی سووتاندنی فوئادمحەمەدئەمین سەڕاج بە مەنجەڵێك ئاوی لەکوڵ !! پلانی تیرۆرکردنی کاك عەبدولا ئاگرین لەخەودا، تیرۆرکردنی کاك کەمالی جەمالی موختار، مامۆستا عوسمان رەشید. شەهید جەلالی حاجی حسێنیش ئامادەیی تێدا بوو سەری یەك دوویەك لە نەیارەکانی بیّ کلاوبکات.

لا. 95"ئەبە ئاگرین لە لا. 120 ی نامیلکەکەیدا دەڵیّ: (. . . لەسەر پێشنیاری من بڕیاردرا کۆنفرانسێك ببەستین. ئەو کۆنفرانسە لە مانگی دووی 1975 دا لەماڵی کاك هەردی لەنەغەدە سازکرا. . ."

** بەر لەهەموو شتێك ئەوکۆبوونەوەیە (کۆنفرانس) ە هەڵدەگرێت نەك هەر هەڵوێستەیەکی لەسەربکەین، بەڵکو بەکاوەخۆ شەنوکەوێکی بکەین وبەهەمووبارەکانیشدا هەڵسەنگاندنی وردو بەسەلیقەی بۆبکەین. وەك دەزانین کۆنفرانس هەروا بەمەوانتە نابەسترێت، دەبێت هۆکاری گرنگ لەئارادابێت وەك کێشەی گەورەو ململانیّ لەنێو ریزەکانی رێکخستندا، وەرچەرخانێکی کتوپڕی مێژوویی و هاتنە پێشەوەی قۆناغێکی نویّ کە پێویست بە گۆڕانکاریی بکات لە پلان و دروشمەکان و تاکتیکەکاندا. ئینجا کۆنفرانس واکتوپڕ نابەسترێت، ئامادەکاریی پێشوەختی دەوێت. . . . . کەواتە هۆیەکەی چیبوو؟ بۆ وا کتوپڕ بوو، بانگکراوەکان چۆن دیاریکران، ئامادەبووەکان کێبوون و ئەوانەی ئامادەنەبوون بۆنەهاتن، کۆبوونەوەکە چەندی خایاند و باسوخواسی سەرەکی چیبوو، بڕیارەکان و راسپاردەکان چیبوون و ئەنجامەکانیش چ کاریگەرییەکی پۆزەتیڤ یا نێگەتیڤی بەسەر کاژیکەوە هەبوو؟ ئەمانە هەمووی هێشتا بیّ وەڵام ماونەتەوە. ئینجا دکتۆر عەبدوللا ئاگرین کەدەڵێت (بڕیاردرا) کیّ بڕیاریدا؟ سەرکردایەتی کاژیك بڕیاریدا؟ ئەگەر وابێت کەواتە کاژیك وەك رێکخستن هەتا ئەو کاتە

مابوو. . . . کۆبونەوەکەش یا هەرناوێکی زلی وە ك (کۆنفرانس) ی لێدەنێن زۆر گرنگ نییە بەڵام گرنگە بزانرێ بانگکراوەکان کێبوون و ئامادەبووەکانیش کێبوون و ئەوانەش کە نەهاتن، بۆ نەهاتن؟ بەدڵنیاییەوە و بۆ مێژوو دەڵێم ئامادەبووەکان ئەم هاوبیرانە بوون: مامۆستایان ئەحمەدهەردی، کامیل ژیر، عەبدوڵلائاگرین، شەهید نووری حەمەعەلی (فەرماندەی بەتالیۆن و جێگری فەرماندەری هێزی خەبات)، جوانەمەرگ عومەر حەمە شەمەیی، عەلی تۆفیق (لێپرسراوی دارایی هێزی خەبات)، فەرهادعەبدولحەمید و نوری کەریم، کاتەکەش یەکەمین رۆژەکانی یا سەرەتای پایزی 1975 بوو (نەك مانگی دووی1975وەك دکتۆر عەبدوڵلا ئاگرین دەڵێت) ئەو ساڵە لەپڕێکدا سەرماهات، هێشتا جلی هاوینەمان لەبەردابوو، سەرما بەجۆرێك زۆری بۆهێنام ناچاربووم لە گوندی چۆمان قەمسەڵەیەکم کڕی. . . . . هەرچەند کۆبوونەوەکە کۆنوسی بۆنەکراوە، کە ئەوەش خۆی لە خۆیدا پرسیارێکە، کۆنفرانسێك دۆکۆمێنتێکی لەدواجێنەمێنێت!! بەهەرحاڵ نە ئەوەندەی خایاند و نەکێشەو ململانێشی تێدابوو هەر وەك ئەوەی هەریەکەمان لە (نەست) یدا بەر لە (هەست) دەمانزانی مل کەچ کردنە لەبەردەم بەرژەوەندیی باڵادا، یا سەرنەویکردنە لەبەرامبەر گێژەڵوکەدا. . . . . . پۆختەی خاڵە گرنگەکانم لەیادە. ساڵی2010 مامۆستاکامیل ژیر پرسیاری لەمن کرد (ئەرێ تۆ بەشداربووەکانت لەیادماوە؟) وتم جگە لە تۆو مامۆستا ئەحمەدهەردی و عومەر شەمەیی، ئەوانیدیکە لەریگەی گەڕانەوەماندا بەئێراندا بۆ پێنجوین لە ستۆدیۆیەکی شاری سابڵاخ (مەهاباد) وێنەیەکی بەکۆمەڵ وهەریەکەشمان بەتەنیا وێنەیەکی (پۆرترێت) مان گرتووەو دەبوو شەهید نوری و عەلی تۆفیق دوواتر وەریانبگرنەوە، دڵنیاشم ئەو وێنانە لە ئەلبوومی وێنەکانیاندا ماون. ئەمە بەو مانایەی کاك عەبدوڵلای تێدا نەبووە، رووبە رووش لە هەولێر و لەماڵی خۆیان بەخۆیم وتووە و لەکتێبەکەشیدا لەلاپەڕە121دا لەو بارەیەوە نووسیوێتی{بڕواتان هەبێ من ئەمەم لە یاداشتەکانمدا نووسیوەو تۆمارکردووە، کەچی لەو ماوەیە هاوبیرێکی بەشداربووی کۆنفرانسەکە لێیپرسیم: ئەرێ کاك عەبدوڵلا تۆ بۆچی بۆکۆنفرانسەکەی نەغەدە نەهاتی و ئامادەنەبوویت ؟. . بۆ ئەو قسەیە زۆر سەیرم پێهات و لە دڵی خۆمدا وتم: دیارە ئەمجۆرە رووداوە گرنگ و ناسکانە لەکاتی خۆیدا تۆمارنەکرێن ئەوە لەوەیە بەتێپەڕبوونی تەمەن لە مێشك و بیرەوەرییەکاندا بسرێتەوە وا لەهەندێك مرۆڤــ بکات بە ئیلحاحەوە نکوڵی لە راستیی واقیعی ئەو رووداوانەش بکات و دەست لەسەر (نسیان الذاکرة) ی خۆیدا بگرێت. }ئەمە قسەی دکتۆر ئاگرینە، دەقاودەق لەنێوان دووکەوانەکەدا وەك خۆی نووسیومەتەوە، بەڵام دەبێت بزانین دەستەواژەی (نسیان ألذاکرة) هەڵەیەو ئەو مەبەستی لە (فقدان ألذاکرة) یا (داء آلنسیان) ە و لەلایەنی پزیشکییەوە لەگەڵ وشەی عارەبیی (نسیان) دا زۆر لەیەکتر جیاوازن، ئەویان نەخۆشییە (نەخۆشیی بیرچوونەوە) بەڵام (نسیان) دیاردەیەکی کاتییە بۆ ماوەیەکی

کورت یا درێژتر، وەك بیرچوونەوە و بیرنەهاتنەوەی ناوێك، رووداوێك یا هەرشتێك بۆماوەی چەند چرکەیەك، چەند خولەکێك، کاتژمێرێك، رۆژێك و کەمتر یازیاترو ئینجا شتەکەمان بیردەکەوێتەوە وەك من کە لەیادم نەمابوو کاك عەبدوڵڵا ئاگرین یەکێك بووە لە ئامادەبووانی کۆنفرانسەکەی شاری نەعەدە بەڵام دواتر گومانم لەو بۆچوونەی خۆم پەیداکردو لە ئەنجامی پێکەوە بەستنەوەی چەندرووداو و یەکتربینینێکی ئەو رۆژانەدا گومانەکەم رەوییەوە و دڵنیابووم بەشداری نەکردنەکەی ئەو لە چالاکییەکانی هاوبیرانی کاژیکدا بوو لە هەڵبژاردنی لیژنەی ناوچەی سلێمانی پارتیدا لەپاڵ مامستا فایەق عارف، کامیل ژیر، شەهید تۆفیق نوری بەگ و بەندەش نوری کەریم، جا من لەوێدا تووشی سەهوو بووم و پەردەپۆشی ناکەم و لەپێناو پاراستنی راستیداو بۆ چەواشەنەکردنی رووداوەکان ومێژووش، ئاوەژووبوونەکە راستدەکەمەوە وئەو قسە تفتەی کردوویەتیشی بەهەند وەرناگرم و وەك لەگەڵ منیشی نەبێت ودەڵێم کاك عەبدوڵڵاش یەکێك بوو لە ئامادەبووانی کۆنفرانسەکە و پشتگیریەکی بەهێزی منیشی دەکرد کە ئەوانەی بەیانەکەیان لەسەر سەرکردەکانی کاژیك نووسیوە کۆمەڵێك لاوی خوێن گەرمن و لەبێدەنگی کاژیك بێزاربوون و تەقینەوە، بەڵام بەشێوەیەکی نادروست ونەشیاو و ئاشکراکردنی ناوەکانی ئەندامانی دامەزرێنەر یا بابڵێین سەرکردایەتی بەجۆرێك لە سیخوڕی دەژمێردرێت، ئەگەرچی مەبەستیشیان سیخوڕیکردن نەبووبێت. بەڵام با دکتۆر ئاگرین سەیری بەمەش بێت و نە لەدڵی خۆیدا بەڵکۆ ئاشکرا بڵێت کە هاوبیر (عەلی تۆفیق) ی بە ئامادەبوو نەژماردووە و (عەبدولفەتاح) لەجێگەکەی داناوە، چ هۆیەك هەیە جگە لە وەك خۆی دەڵێت (نسيان الذاكرة) ؟ هاوبیرعەبدولفەتتاح رەززاق (مەلافەتاح) یەکێك بوو لەوهاوبیرانەی من لەسەر راسپاردەی مامۆستا ئەحمەد هەردی گەرمەوە پێنجوین و دەوروبەرەکەی بۆ ئاگادارکردن و بانگکردنیان بۆ بەشداریکردن لە کۆبوونەوەکەی شاری نەغەدە ـ خۆرهەلاتی کوردستان. بە هەرحاڵێك بوو هەندێکیانم دۆزییەوە، چونکە ئەو خەڵکە تاریك بۆ خۆپاراستن لە بۆردومانی فرۆکە جەنگییەکانی رژێمی بەغدا، تاریك و روونی بەیانیان لەشار دەردەچوون ولەو شاخ و هەردانەو یا لە نیچو ئەشکەوتەکاندا دەمانەوە هەتا خۆرئاوا، ئینجا دەگەڕانەوە. ئەوانەی دۆزیمنەوە وەك هاوبیران عەبدولفەتاح، کەمال عەلی، عەتا سوڵتان بەکورتی و بەکوردی وبێباکانە وتیان نامانەوێت ئامادەبین ! هاوبیران جەلال دەرویش قادر و وئەوانی دیکەش بەو پەلە پەلە نەدەدۆزرانەوە.

لا. 95 ـ 96:"لێرەدا دەمێنێتەوە چەند تێبینییەك لەبارەی وتووێژەکەی هاوبیر کامیل ژیرەوە لەگەڵ تەلەفیزیۆنی ئێن ئار تی لە 18و2014/2/24دا، ئەوەی کە گوتی (مەلا مستەفای بارزانی ئاگای لەوەنەبووە کە پارتی و پاراستن بەو جۆرە دژ بە کاژیك بوون و بارزانی لەسەرەتاوە گومانی هەبووە بەرامبەر کاژیك، بەڵام

دوایی گومانەکەی رەواوەتەوە و فرۆشگەی شۆڕشی داوە بە شێخ محەمەدی هەرسین و زۆر ڕێزی محەمەد ئەزیزی گرتووە.) باشە بۆچی پاش ئەوە چالاکیی رۆشنبیری و ڕێکخراوەیی کاژیك لە کوردستاندا بەجارێك وەستاون وپارتی وپاراستن هەروەك جاران و لەجاران توندوتیژتر دەژمنایەتیی کاژیکیان کردووە؟ بۆچی شێخ محەمەدی هەرسین و کاك محەمەدی ەزیز کەبوونەتە باوەڕپێکراوی بارزانی، ڕێیان لەو دوژمنایەتییە نەگرتووە و هیچ چالاکییەکی کاژیکانەیان نەبووە. بۆچی ئەحمەد تۆفیق (ئەولاّی ئیسحاقیی) کە زۆر دڵسۆز وسەرلەپێناوی مەلا مستەفای بارزانی بوو، بە (قسەی کاك کامیل ژیر) ئەو پێشنیازی ئەوەی کردووە کە کاژیك دوو ئەندامی خۆی بنێریّ بۆلای بارزانی و نێو شۆڕش؟ بەڵگە چییە بۆئەوەی کە ئەو پێشنیازە پێشنیازی ئەحمەد تۆفیق خۆی بووە و رانەسپێردراوە بۆ ئەو کارە ؟ پاشان بۆچی ئەو دووکەسەی نێردراون، کاك محەمەدی ئەزیز وشێخ محەمەدی هەرسین بوون و دووکەسی دیکە نەبوون ؟ کیّ ئەو دووانەی هەڵبژارد؟ بۆچی ئەو دووکەسەی نێردراون، کاك محەمەدی ئەزیز و شێخ محەمەدی هەرسین بون و دوو کەسی دیکە نەبوون، کیّ ئەو دووانەی هەڵبژارد و بەپێی چ پێوانەیەك ؟راستییەکەی مرۆڤ ناتوانیّ هەروا بە سادەیی باوەڕ بەمە بکاو نەیەتە سەر ئەو بیرەی کە تەواویی چیرۆکی لەپڕ پەیدابوونی (پارتی گەلی کورد) و خۆ تواندنەوەی لەنێو کاژیکدا بیّ کۆنگرە و بیّ هیچ پرسکردن بەمن و بیّ وەرگرتنی بیروڕای من و هەرپاش ئەوەش روودانی کارەساتی کانیی ماسی و چوونی محەمەد ئەزیز ومحەمەد هەرسین بۆلای بارزانی، نەخشەو پلانێك نەبووبیّ بۆ نەهێشتنی کاژیك، هەروەك پلانی کوردۆ (سەروەت) ئەلی بۆ نەهێشتنی سۆکسە."

** چەندین رایەڵ و سەرەداو هەن لەنێوان چوونەدەرەوەی ئەو دووانە و خاوبوونەوەی چالاکییەکانی کاژیکدا، من دەڵێم خاوبوونەوە نەك (بەجاریك وەستان)، یەکەمجاریش ئەوانەی لە بنەڕەتدا سەر بە پارتی گەل بوون زۆر بەبێدەنگی کشانەوە. . . ئەوەندەی بێتەوە یادم هەر بۆنموونە یادی بەخێر کەمالی عوسمان دایی خوشکەزای کاك حەمەی عەزیز، ئەوەی پەیوەست بوو بەو هێڵەی ڕێکخستن کەئەو بەرپرسیی بوو، کۆمەڵێك بلاّوکراوە و وئابوونەی مانگانەو. . . . رادەستی من کردو وتی ئیتر حیزبایەتی ناکەین ! سەیر لەوەدا بوو چەند هاوبیرێکی هێڵەکەی لای منیش وەك بێتەوە یادم جەلالی حاجی دەرویشی بەقاڵ و محەمەد جەلال سرۆچك، کتوپڕ پەیوەندییان پچڕاند وبە هەمان بیانوەی ئیتر حیزبایەتی ناکەن. ئەم جۆرە کشانەوە بەکۆمەلەش ئاسایی نییەو ماستەکە موویەك پتری تێدایە.

پرسیار و گومانەکانی مامۆستا نەبەز هەموویان بەجێوڕێن و زۆر وردو هەستیاریشن، قسەکەی کاك کامیل ژیریش دەسەلمێنم و پێشنیازەکەی عەبدوڵلاّی ئیسحاقی ناسراو بە ئەحمەد تۆفیق، ئەویش هەربۆ بەرژەوەندیی

کاژێك بووەو لە هەمان کاتدا بەرژەوەندی خودی خۆیشی کە وەك کوردێکی نەتەوەیی پشتیوان و هاودەنگی هەبێت لەبارەگای بارزانی. بەدڵنیاییەوە دەڵێم ئەحمەد تۆفیق کوردێکی نەتەوەیی هەڵبژاردە بوو، یەکێك بوو لە دیارترین و چالاکترین هەڵسووڕاوانی شۆڕش، دەتوانم بڵێم باڵی راستی بارزانی ئەوبوو، لەو باسەدا هەر نهێنییەك هەبێت لەوێوە سەرچاوەدەگرێت (وەك دکتۆر نەبەز دەڵێت) بۆ ئەو دوانە دەست نیشانکران و چۆن بڕیاری لەسەردرا؟ یا ئەوەتە وەك چۆن یەکگرتنەکەی کاژێك و پارتی گەلی کورد بێ کۆنگرە ئەنجامدرا، ئەمەش کاك ئەحمەد تۆفیق زەمینە سازیی بۆکردووەو ئەوانیش ناوی خوایان لێهێناوەو تف لە دەست و قووەت لە خوا، سەریان پێوەناوە بەرەوسەرەوە، بارەگای بەرزانی. ئەو بەیانەش ئەگەر هەڵنەبم لەژێر سەردێڕی (دیسانەوە بارزانی) دا بوو، نەك (دیسان بارزانی). من ئەو بڵاوکراوەیەم بەچاوی خۆم بینیوە، بەیانییەکیان بە تەنیشت درگای ژووری بەڕێوەبەری خوێندنگەکەمان (ناوەندی وەتەن) برادەرانی کۆمۆنیست لەقەدی دیوارەکەیان چەسپ کردبوو، ئێمەی قوتابی واماندەزانیی لە دژی بارزانی نووسراوە، بەو مانایەی دیسانەوە کێشەی بارزانییەکان و شەڕو کوشتار سەریهەڵدایەوە! من تەنها جارێك ئەو پیاوەم لەگەڵ شەهید تۆفیقی نووری بەگی پورزام بینیوە، نێوانی لەگەڵ ئەو و شێخ محەمەدی هەرسیندا خۆشبوو، ئەوان دەیانوت کاژێکە و تۆفیق دوای بارزانی مستەفا ئەوی بەنموونەی خەباتگێڕی نەتەوەیی دادەنا. شێخ محەمەدی هەرسینیش فرۆشگەی شۆڕشی پێنەدرابوو لەبەرئەوەی کاژێکە، ئەو هەر لەسەرەتاوە زانیی چۆن دەچێتە ناوئیشەکەوە، یەکەم مانگ دووئەوەندەی بەرپرسی پێشووی فرۆشگەکەی قازانج خستبووە بەردەستی لێپرساوی دارایی.

** ئەو سەردەمانە کاروباری شۆڕش هێشتا هەر بەدەست خودی بارزانی مستەفاوە بوو، ئاگای لە هەموو شتێکیش بوو، هیچ بەرپرسێکیش نەیدەتوانی شتێکی لێبشارێتەوە، دەسگای پاراستنیش هێشتا دانەمەزرابوو، باوەڕیش ناکەم بارزانی گومانی لە کاژێك هەبووبێ، کاژێکەکان بە نان و ئاو وبەرگو کاڵەوپێتاوی خۆیان لە شاخ و لە شار، لەدەرەوەو لەناوەوە، سەرومڕ و بێپەروا وەك پێشمەرگەو وەك سڤیل سەرلەپێناوی شۆڕش ودژایەتی نەیارانی بارزانی مستەفایان دەکرد، ئەویش ئەوەندە پتریی لەکەس نەدەویست، ئیتر بۆگومانیان لێبکات؟

لا. 97:"تەلەفیزیۆنی (رووداو) یش کەوتە باسی کاژێك: لە ئێوارێی رۆژی دووشەممەی 2014/4/21دا بەرنامەیەکی لەبارەی (کاژێك) ەوە پیشاندا، بەڕێزان کامیل ژیر، فایەق ئارف، شێرکۆ بێکەس، فوئاد حەمەمین، شێرزاد فاتیح، فەرهاد عەبدولحەمید، مامۆستا خەفوور ئەمین، ئەنوەر برزوو، ئەلیی ساماخا و ئاسۆس هەردی بەشداربوون. سەنجڕاکیش ئەوەیە هەر یەکەیان جگە لە ئاسۆس هەردی، بەجۆرێك پێوەندیی بە رێکخراوی کاژێکەوە هەبووە، سا یا وەك دامەزرێنەر (فایەق ئارف و کامیل ژیر) یا وەك ئەندام (مامۆستا خەفوور ئەمین،

ئەلیی ساماخا، ئەبدوڵڵا ئاگرین (پێشتر نەنووسراوە. ن. ك)، فوئاد حەمەئەمین، شێرزادفاتیح، ئەنوەر برزوو)"، ماامۆستاشیرکۆ بێکەس لەومێزگردەدا وتوویەتی (گەورەترین هەڵەی کاژیك ئەوەبو کە چووە لای مەلامستەفا). لەو بۆچوونەدا مامۆستا نەبەزیش هاوڕایەتی. ئینجا مامۆستا گلەیی ئەوەش دەکات کە بەڕێزان هاوبیر بروسکە ئیبراهیم و جەواد مەلا، لە هەردوو بەرنامەکەی ئێن ئار تی، هەروەها رووداویش بەشدارنەبوون.

** هاوبیران کاك بروسکە ئیبراهیم وکاك جەواد مەلا جێگە دەستیان بەخەباتی هاوبیرانی کاژیکەوە لەئەورووپا دیارو ئاشکرایە، بەڵام نەك شارەزایی، ئاگاداریشیان لەسەر کاژیك و رووداوەکانی کوردستان نییە. ئەنوەر برزو ساڵی1970 پەیوەندی کردووە بە کاژیکەوە، کادیری سیاسی پارتی بوو لەشارباژێر، کوڕێکی رووناکبیر وچالاك وبەدەموپل و روحسووك بوو، قسەیەکی دانسقەی هەیە کەدەیگوت (تۆ تەماشا، دوای ئەم هەموو ساڵە ئێستا تێگەیشتم پارتی چییە و کوردایەتی لەکوێوە دەکرێت!) کاك شێرکۆ بێکەس هەتا1970/1969 بەرپرسی لقی سلێمانی بووە، پێشتریش رەخنەی لەو شێوەی کارکردنەی کاژیك دەگرت و ئەو سستی و خۆماتکردنەی بەنادروست دەژمارد، کە دەستنیشانی گەورەترین هەڵەی کاژیکیش دەکات، ئەوە بە پێوانەی ئەمڕۆ نەك بە پێوانەی بارودۆخی50ساڵ پێشتر. مامۆستاغەفوور زۆر شارەزایە وئاگاداری گەلێك لەلایەنە دیارو نادیارەکانی ساڵانی سەرهەڵدانی کاژیك و پارتی گەلی کوردە وهەتا ساڵی1968یەکێك بوو لە هەرە کادیرە چالاکەکان، کاك عەلی سام ئاغا یەکێکە لە پیاوماقووڵانی سلێمانی و کەسایەتییە ناسراو و پەسەندەکان و لەبواری رامیاریشدا خاوەن ئەزموون و بەهەڵوێستە. کاك شێرزاد فاتیح لە دامەزراندنی پاسۆکەوە لە نزیکەوە ئاگادارە و پیاوێکی بەهیمەت و قسە لە رووە.

لا. 101:"جارێکیان رەحمەتیی برایم ئەحمەد بە خۆمی گوت (کە نووسینەکانت دەخوێنمەوە، هەست بەوە دەکەم بە شارەزاییەکی زۆرەوە کوردایەتیت کردووە بە زانستێك کە بەسەر پێی خۆیەوە وەستاوە. . . باوەڕبکە، ئەگەر کاژیك نەدەچووە لای مەلا مستەفا، خۆم یەکەم کەس دەبووم کە دەهاتمە ناو کاژیکەوە)"

** مامۆستا برایم ئەحمەد هەوڵ و کۆششی بەردەوامی پەنجا ساڵێکی تا ئەو کاتەی مامۆستا نەبەزی لەچەند وشەیەکدا چڕکردۆتەوە، بەڵام هێشتا مافیی بەکەمەوە پێداوە. لەگەڵ رێزم بۆ ئەو دووکەڵە نووسەر ورامیار و بیرمەند و مەزنەی کورد، بەڵام باوەڕناکەم (بلە) ئەو قسەیەی لەدڵەوە کردبێ کە دەهاتە ناو کاژیکەوە. کاژیك 1962بەدوواوە ناوی بیستراو بەنێو شاری سلێمانیدا بلاْوبووەوە کە شوێنی لەدایکبوونی (بلە) وکاژیك و بنکەی سەرەکیی پارتی و شۆڕشیش بوو، ئەویش هەر لە1962ەوە سەرەتای ناکۆکییەکانی خۆیی و هەڤاڵانی لەگەڵ

بارزانیدا سەریانهەڵدا، گۆڕەپانەکەش بریتیبوولە پارتی وکۆمۆنیست وکاژیك، دەبووایە هەر زوو هەنگاوبنێت بۆ نزیکبوونەوە و دامەزراندنی پەیوەندی و لەیەکترتێگەیشتن، بەڵام لەو رووەوە تروسکاییش بەدیناکرێت. ئەوان وەك ناتۆرەیەك بە کاژیکیان دەوت (کوردکوژە).

لا. 103:"پاش ئاشبەتاڵی دووەم (1975) کەدیم هاوبیرانی کاژیك هیچ چالاکیی و هەڵوێستێکیان نەبوو لەسەروبەندی ئاشبەتاڵدا، ئیدی خۆم بەدەروێست نەدیی بەبڕیارەکانی هاوبیرانی کوردستانەوە، وەك مرۆڤێکی سەربەخۆ کەوتمەکار. ئەوی نامیلکەی (کاژیك ونکسەآلثورة آلكردية) {آلكـــوردیـــة. ن. ك}کاژیك و نووچدانی شۆرشی کورد، کە 1970 چاپکراوە بخوێنێتەوە، بەجوانیی جیاوازی هەڵوێستی من و هاوبیرانی ئەورووپا لە هەڵوێستی هاوبیرانی کوردستان دەبینیێ. پاش ئەوەش هیچ شتێك بەنێوی رێکخراوی کاژیکەوە لە ئەورووپا دەرنەچوو."

** ئەوەی راستیی بیێ نازانم مەبەست لە ئاشبەتاڵی دووەم چییە، چونکە لەمێژووی کورددا، وشەی ئاشبەتاڵ وەك زاراوەیەکی رامیاریی ـــ سەربازیی، هەرەسەکەی شۆڕشی ئەیلوول هێنایە ئاراوە. جانازانم ئەگەر رووداوەکانی1964 کە دکتۆر نەبەز ئاگادارنییە لێیان بەئاشبەتاڵ و ئاشبەتاڵی یەکەم ناوبنێت. ئەمە یەك، دووەمیش لەنێوان مامۆستا نەبەز وسەرکردایەتیی کوردستانداگەلێك تێڕوانین و هەڵوێستی جیاواز هەبووە، سێیەمیش مانای ئەوەیە هاوبیرانی کوردستان هەرنەبێت هەتا1975چالاکیی و هەڵویستیان هەبووە، چوارەمیش دەبوو مامۆستا زۆر زووتر ئاگاداری بکردنایەو ئەو هەڵوێستەی بخستایەتە بەرچاویان. لەبارەی کەمتەرخەمی و بێباکیی (سەرکردایەتی) کوردستانەوە خاڵی لاواز زۆرن، هەر بۆنموونە دوای ئاشبەتاڵ ئەوەندە خۆیان ماندوو نەکرد هاوبیران بەسەربکەنەوە و رێنماییمان بکەن، چیبکەین. تواناکانمان لەگەڵ ئەو دەنگانەدا یەکبخەین کە چەك دانانێن و درێژە بە شۆڕش دەدەن یا رووبکەنە ئێران یا بگەڕێنەوە عێراق ! هەرەسی شۆڕش یا ئاشبەتاڵ لە رۆژی 1975/3/3 ەوە بڵاو بووەوە، بەشبەحاڵی خۆم هەتا 4/26 یش بەماڵ و منداڵەوە لە ئێران لە چاوەڕوانیدا مامەوە هەتا بینیم ئەندامانی لقی چواری سلێمانی پارتیش بەرەو عێراق کەوتنە رێ، یەکێکیان شەهید صدیق ئەمین (صدیق ئەفەندی) وتی"کوڕی خۆم ئەوانەی چاوەروانییان دەکەیت دەمێکە لەسلێمانین"بەگوێم نەکرد هەتا لە شارە دێی کامیاران، (یەدوڵڵا) ی دووکاندارم بینی، سەر بە (ئیتیلاعات) یش بوو، وتی ئەوە نەگەڕاویتەوە؟ ئەم قسەیە لەمن وەرگرە: (ئەگەر بیستووتە زۆر کەس لە سێدارە دراون و سێدارەیەکیش بۆتۆ دانراوە، ئینجا هەر ئەمڕۆ بڕۆرەوە ئەو دیو) ئێوارەی ئەو رۆژە گەیشتینە پێنجوین.

لا. 99:"باسی ئەوەکرا (مەبەستی لە مێژگردەکەی ئێن ئار تی 2014/4/21ەیە) کە کاژیك بۆ نووسینی کاژیکنامە سووتی لە نووسینەکانی ساتیعولحوسەریی (ساطع آلحصری) وەرگرتووە یان لاسایی کردۆتەوە."

** هەر لە یەکەمین چارەکی سەدەی بیستەمەوە، سەرچاوەی رووناکبیریی کوردی باشوور لە کانیاوی قووڵ و روونی رووناکبیریی عەرەبەوە سەرچاوەی گرتووە و هەتا ئێستاش بەردەوامە. ئەوە تازە بەتازە رووناکبیرانمان بەکاوەخۆ دەست بۆ سەرچاوەکانی ئێرانیی و ئەوروپایی درێژدەکەن. بۆ کوردو بارودۆخی ئەو سەردەمە، ئاستیی رووناکبیریی نووسەرەکانمان، قەڵەمی دامەزرێنەرەکانی کاژیك لەقەڵەمەکەی ساتیع ئەلحوسەری بەبڕشتتر بووە و پەکیان لەسەر ئەوە نەکەوتبوو لاسایی بکەنەوە. کاژیکنامە لەمێژووی ئەدەبی سیاسیی کورددا، رابەر و رێچکەشکێن وداهێنەرە، خوێنەر هەر زوو هەستدەکات ریتم و ئاوازێکی ناسکی تێدایە، زۆر جیاوازە لە ئەدەبییاتی پارتی و کۆمۆنیست کە لەسەر کلێشەی نووسینەکانی حیزبەکانی وڵاتانی عەرەب و ئێران کۆپی دەکران، نەك وەك کاژیك دەیویست خۆماڵیی وبۆکورد و بۆ هێنانەدیی ئاوات و ئامانجەدوور و نزیکەکانی کورد تۆماریکرد و خوێنەر هەستیدەکرد بەزمانێکی کوردیی پوخت و بۆکورد نوسراوەو ئەوەی تێدایە کە تۆ دەتەوێت بیکەیتە بەرنامەی خەبات لەپێناو رزگارکردن و یەکگرتنەوەی کوردستان و بنیاتنانی سیستمی یەکسانی و دادیی کۆمەڵایەتی، دواتریش کاژیکنامە بە هەوڵ و کۆششی دکتۆر جەمال نەبەز کرایە پرۆژەی دارِشتنی فەلسەفەی کوردایەتیی و (قوتابخانەی بیری نەتەوەیی کوردیی) لەسەر دامەزراند. کاژیکنامە لەو سەردەمەدا دیاردەیەکیی رامیاری، مێژوویی، فیکریی ناوازەبوو، زادەی بیریی کۆمەڵێك رووناکبیری دانسقەو هەڵکەوتووی کوردە و بۆ کۆمەڵگای کورد نووسراو کاڵا بەقەد بەباڵای کورد بڕدرا. ئینجا فەلسەفەی ناسیۆنال ـ نەتەوایەتی، هیچ یەکێك لەگەلانی عەرەب، فارس، ئەڵمان، فەرەنسا، ئینگلیز، رووس وهتد. . . . خاوەنی نین و بیرمەندی ئەوانیش داینەڕشتووە. ساتیع ئەلحوسەریی، عەبباس مەحمود ئەلعەققاد، تەها حسێن، کەمال یوسف ئەلحاج، میشێل عەفلەق، شبل ئەلعەیسەمی. . . وزۆری دیکەش بنەماکانی فەلسەفەی ناسیۆنالیزمی عەرەبی لە بیرمەندانی هاونەتەوە و بێگانەی پێش خۆی وەرگرتووە، چونکە سەرچاوەی سەرەکی زمان و وێژەو هزری عەرەب هەر قورئانی پیرۆزە و ئەویش نەك شتێکی لەو بارەیەوە تێدانییە، بەڵکو پێداگریی و جەخت لەوە دەکات گەلان هەموو بران و خاکی وڵاتان گشتی زەوی یەزدانە ویەزدان بۆیە بە شێوەی گەل و هۆزی جیاواز دروستی کردوون هەتا یەکتر بناسن و هاوکاری یەکدی بکەن وموسوڵمانانیش هەموویان بران و کەسیشتان، عەرەب بێت یا عەرەب نەبێت لەوی دیی پەسەندتر نییە، مەگەر بە خواپەرستیی و کرداری چاك.

لەمێزگردەکەدا ئەوەش وترا، کە دامەزرێنەرانی کاژێك خوێندەوار بوون بەڵام پیاوی سیاسەت نەبوون. مامۆستا لە وەڵامی ئەوانەدا دەڵێت". . . ئەوانەی ساڵانێك شەڕی کورد کوژییان کرد و نێویان نا براکوژی لەرامیاریدا قاڵبوون؟ ئەوانەی پەنجاساڵ تەپڵۆزوڕنایان بۆ رژێمی تیرۆریستی سۆڤێت و ستالینی کوردکوژ لێدا، رامیارییان باش دەزانی؟ ئەوانەی پاش 14ساڵ قوربانیدان ئاشبەتاڵیان بە شۆڕشی کوردکرد وەستای رامیاریی بوون؟ ئەوانەی هەر لەشکری ئەمەریکا هاتە کوردستان و ئێراقەوە پێش مارینزەکان کەوتن، بیٚ هیچ پەیمان و گەرەنتییەك، ئەوانە رامیاریزان بوون؟ کاژێك فەلسەفەیەکی نویٚ و رێبازێکی نوێی هێنایە پێشەوە. . . .

** بەر لەهەمووی، جیاوازییەکی زۆر لەنێوان خوێندەوار ورووناکبیردا هەیە، هەموو رووناکبیرێك خوێندەوارە، وەلیٚ هەموو خوێندەوارێك رووناکبر نییە. دامەزرێنەرانی کاژێکیش دەستەی هەرە سەرەوەو هەڵبژاردەی رووناکبیرانی کوردبوون. من وای بۆدەچم کە شۆڕشی ئەیلوولی1961 هەڵگیرساو جەماوەری کوردی باشوور بەهەموو چینو توێژەکانەوە باوەشیان بۆکردەوەو سەروماڵیان لەپێناودا بەخت دەکرد، سەرانی کاژێك هەستییان کردکاژێك ناتوانێت ببێتە رێکخراوێکی جەماوەریی بنکە فراوان، گشت چین وتوێژە کۆمەڵایەتییەکان لەهەموو ناوچەکانی کوردستان کۆبکاتەوە نەك تەنها دەستەیەك رووناکبیران و تەنها شاری سلێمانیش پانتایی جموجووڵ و چالاکییەکانی بێت، بۆیە هەتا هەلێکی لەبار و گونجاو دێتەپێش، شێوەی کارو خەباتی گوڕی وجۆرێك خەباتی رێکخراوەیی پیادە دەکرد (زۆر نهێنی ودیسپلینێکی سەخت) کە تەواو جیاواز بوو لە نهێنکاریی و دیسپلینی هەرهەموو لایەنە رامیارییەکانی کوردستان و وڵاتانی دەوروپشتیش، بەڵام هەرگیز ئەوهەڵەی بۆ نەرەخسا، تەوژمێکی ئایدیۆلۆژی ورامیاریی ناسیۆنالیی کورد بکات بەنێو بزوتنەوە چەکدارییەکەدا و لەئەنجامیشدا کۆنترۆلی بکات و شۆڕش لەنێو شۆڕشدا هەڵگیرسێنێت، بەڵام بزوتنەوە چەکدارەکە توانی حکوومەتێك لەنێو حکوومەتی عێراقدا دابمەزرێنێت، بارزانی شایەك بوو تەنها تەختوتاج و ئاڵاو دراوی تایبەتیی نەبوو. مەرج نییە دامەزرێنەرانی رێکخراوێکی رامیاری یا رامیاری ـ سەربازیی، هەردەبێت رامیارکاربن، نەخێر دەشێت بیرمەند و هزرەوان بن و بنەماکانی باوەڕێك یا فەلسەفەیەك دابڕێژن وهێڵە درشتەکانی بەشێوەی مانیفیست بخەنە بەردەم گەل و بەردەوامیش کار لەسەر دەوڵەمەندکردن و گەشەپێدانی بکەن وەك چۆن مارکس و ئینگلس دەیانکرد و خۆیان لەقەرەی کاری رێکخراوەیی و حیزبایەتی نەدەدا، ئەوەبوو دواتر لینینی مەزن و ترۆتسکی جەماوەریان بۆجۆشداو لەدامەزراوێکی رامیاری زۆر فراواندا رێکیانخستن. بەڵام ئایا لینینی مەزن هەمووساڵێك و لەنێو هەموو گەلێکدا لەدایك دەبێت ؟ بە پێویستی دەبینم ئەوەش بڵێین گەلی کوردیش وەنەبیٚ بیرمەندو هزرەوانی تێدا هەڵنەکەوتبێت، هەربۆنموونە لەسەدەی بیستەمدا و تەنها لە باشووری کوردستان مامۆستایان: حاجی تۆفیقی

(پیرەمێردی نەمر)، برایم ئەحمەد، ئەورەحمانی زەبیحی، عەبدوڵڵا جەوهەر، مەسعوود محەمەد، پرۆفیسۆرجەمال نەبەز، ئەحمەد هەردی لەو مەیدانەدا بوون.

لا. 106:"ئەبدوڵڵا ئاگرین هەواڵ و زانیاری ناڕاست بڵاودەکاتەوە، وەك لەلاپەڕە 38 ـ50ی نامیلکەی نێوبراودا دەبێژێ کە ئەو نامەیەکی کاژیك کە ڕۆژی 1964/5/13 نووسراوە {وێنەی نامەیەکی دەستنووسیشی بڵاوکردۆتەوە لە لاپەڕە 46 ـ49دا} ، گوایە ئەو نامەیە بووە کە ئەوهەر ئەو ڕۆژە بردوویەتی بۆ بارزانی}بە دڵنیاییەوە دەبێژم کە ئەو قسەیە ناڕاستە. هاوبیر بروسکە ئیبراهیم ئەو نامەیەو دوونامەی دیکەی لەگەڵ خۆی هێنا بۆ موینشن. نامەی چوارەمیش ئەحمەد نەقیب کە لەکوردستان گەڕایەوە هێنابووی بەرواری1965/2/21ی لەسەر بوو. نامەکان هەموو بە ئارەبیی نوسرابوون و تایپ کرابوون. ئەز لەلەندەن لە مامۆستا هەردیم پرسی بۆچی نامەکانتان بۆ بارزانی بە ئارەبیی بوو، گوتی: (چونکە پێمان وایە بارزانی ئارەبیی لە کوردیی ئاسانتر دەخوێنێتەوە.)"هەروەها مامۆستا نەبەز دەڵێت:"مامۆستا هەردی 1978 لەلەندەن پێمیڕاگەیاند کە ئەو نامەیەیان بە حەمەی ئەزیزدا ناردووە بۆ بارزانی. بێجگە لەمەش مامۆستا هەردیی گوتی: چوار نامەمان نارد بۆ بارزانی بەڵام وەرامی هیچ نامەیەکی ئێمەی نەدایەوە."

** کاژیك لە ماوەی کەمتر لە ساڵێکدا چوار نامە بۆ بارزانی دەنێرێت، نامەکان ئامۆژگاری و ڕێنیشاندان و پێشبینیکردن بوون، چۆن وەڵامیان بداتەوە و بیسەلمێنێت کە کەڵکی لێوەرگرتوون و ئێوە لەو دووربینترن. . . یەکێك لەونامانە داوا لەبارزانی دەکات کێشەی کورد لەنیوخۆییەوە بکەینە نێو دەوڵەتی. باسێکی ئەو نامانەم لە مامۆستای کۆچکردوو حەمەعەلی فەرەج بیستووە. ئەوپیاوە ئەندامی لقی کوردستانی کاژیك بووە، بارگەلەیەك دۆکۆمێنتی گرنگی زۆرچاك پاراستبوو، هەرهەموو ناوی ئەندامان و کلیلی ریکخستنەکانیشی بەپوختی هەڵگرتبوو، زۆرێك بەلگەنامەی لایەنەکانیی دیکەشی پاراستبوو. مامۆستا کامیل ژیر داوای لیستی ناوەکانی کردبوو، نەیدابوویە، وتبووی دەفەوتێت. هەرچۆنیك بووە بەگفت و پەیمان دەیداتی. ئەنجامیش هەروادەبێت و مامۆستا کامیل ژیر بزریان دەکات و هەتا چەند مانگێگ نایاندۆزێتەوە، وتی کە نەمدەدا دەمزانی دەفەوتێت، ئەوەتە فەوتان، بەراستی زۆر نیگەران بووم، هەستم دەکرد پارچەیەك لەجەستم نەماوە. بارزانی وەڵامی چوار نامەکەی کاژیکی نەدایەوە، دوای ڕاپەڕینیش مەسعود بارزانی وەڵامی دوونامەی پرۆفیسۆر جەمال نەبەزی نەدایەوە. جابەوەدا کەمنیش بۆ کاك مەسعوود نامەیەکم بەهۆی لقی شەشی ئەورووپا ناردوو نامەیەکیشم لەگەڵ کتێبێکی دەسنووسدا بردە بیرۆی تایبەتیی سەرۆك لە پیرمام ـ سەری ڕەش و دوای ئەوانەش

ئیمێلێکم ناردو هیچ وەڵامێکیان نەبوو، وادیارە گوێ بە دەنگ و هاوار و نامەی دڵسۆزان نادەن ئەگەر سەربە خۆیان نەبن.

لا. 107:". . . ئەبدوڵڵا دەڵێ ئەو لە ساڵی1964دا، زانیویێتی کە کاژیك هەیە."

** ئەوە گرنگ نییە کەی ناوی کاژیکی بیستووە یا زانیویێتی رێکخراوێکە و هەیە. ئەوەی ئاسایی نییە، لە رێکخراوێکی وەها توندوتۆڵدا، کەسێك لەماوەی پێنج ساڵ کەمتردا، بەسەر چەندین کادیری پێشکەوتوو، ئەندامی لقدا بازبدات و ببێتە بەرپرسی لقی کوردستان. دەڵێم لقی کوردستان چونکە کاژیك تەنها لقی کوردستان و لقی ئەورووپای هەبوو، لقی کوردستانەکەش هەر لقی سلێمانی بوو!

لا. 107:"لێرەدا هێندەك پرسیار هەن کە دەبێ هاوبیران کامیل ژیر و فایەق ئارف وەڵامی بدەنەوە{لە دامەزرێنەران و سەرکردایەتیی تەنها ئەو دووانە لە ژیاندا ماون. ن. ك}: بۆچی کاژیك کە هێندە بە نهێنی کاریدەکرد، دەرگەی خۆی هەروا بە ئاسانی بۆ (پارتی گەلی کورد) خستە سەرپشت؟ پارتی کە ئەو هەموو کین و دوژمنایەتییەی هەبوو بەرامبەر کاژیك، کاتێك محەمەد ئەزیز و محەمەد هەرسین چوونە نێو پارتییەوە. بۆچی پارتی هیچ وشەیەکی دژ بە (پارتی گەلی کورد) و ئەم دووکەسە پێ نەبوو؟"

** سەرانی پارتی و شۆڕش نەیاندەزانی ئەو دوو کەسە دامەزرێنەری (پارتی گەلی کورد) بوون و لەگەڵ کاژیك دا یەکیانگرتووە. ئایا ناردنی ئەو دووانە بڕیارێکی سەرپێیی بوو، یا (سەرکردایەتییەکە) بۆ ئامانجیك بڕیاری لەسەردا؟ بەهەرحاڵ ئەوانە هەر کەگەیشتنە پەنا بارزانی، بەرگوکاڵای کاژیك لەبەرخۆیان دادەماڵن و دەبن بە مەلایی عەیار24. ناحەزانی کاژیکیش لەهەرپلەوپایەیەکدا بووبن هەرگیز نەیاندەتوانی لەبەردەمی ئەوان و فەتاح ئاغادا بڵێن لەل. ساڵی 1971 ئەندامانی لقی چواری پارتی، فەتاح ئاغا بانگدەکەن بۆ نانخواردنی ئێوارە لە ئوتیل ئاشتی ـ سلێمانی، بەڵام نەك بۆ رێزلێنان وبەسەربردنی ئێوارەیەك پێکەوە، بەڵکو بەوناوەوە و لەسەر مێزی مەیخواردنەوە دابەزنە سەری و داخی دڵیانی پێبرێژن، بەڵام ئەو پێشدەستی دەکات و وەك لێزمەی باران دەبارێتە سەریان و شەهید نووری شەریف لەگەڵێدابوو، گێڕایەوە وتی (سووك و سەلیم وترۆی کردن !)

لا. 108:". . . ئەز وێنەیەکیی گۆڕەکەی هاوبیر لەتیف ئەلیم نارد بۆ ئەبدوڵلا ئاگرین. . ."

** ئەوە 1968 بوو، من ئەوکاتە پەیوەندیم بە کاك عەبدوڵڵاوە بوو، وێنەکەی لە زەرفێکدا دەرهێنا دیاربوو لە ئەورووپاوە هاتووە، ئەگەر هەڵەنەبم بەناونیشانی بەرێز دایکی مامۆستا نەبەز نێردرابوو، پێشانیدام و وتی

ئەوە یەکەمین شەهیدی کاژیکە. لە وێنەکەدا ئافرەتێك وماموٚستا نەبەز لەسەر گۆڕەکەی شەهیدی جوانەمەرگ هاوبیر لەتیف عەلی وەستاون. هەردوکمان واماندەزانی ئافرەتەکە هاوڕێی ماموٚستایە. ئێمە کەوتینە ولاٌتی ئەڵەمانیاو هاوبیر بروسکە ئیبراهیم و (ئیرمگارد) ی هاوسەری بوونە میوانمان لە شاری ئاخن ـ ئەڵەمانیاو شەو قسەو باسەکانمان هاتە سەر شەهید لەتیف و ئەو وێنەیەو هەڵبەستە بە سۆزەکەی شێرکۆ بێکەس لە دیوانی کەژاوەی گریاندا بۆ شەهید لەتیف. خۆشبەختانە دیوانەکەش لەبەر دەستدابوو. . . وتم ئەی ئەو ئافرەتەی لەوێنەکەدا لەتەك ماموٚستادا وەستاوە کێیە؟ وتی ئەم (ئیرمگاردە) ی هاوسەرمە ! دواتر لە گفتوگۆیەکدا لەگەڵ ماموٚستادا هەمان ئەوباسەی شەهیدی جوانەمەرگ لەتیف عەلی وێنەی سەۆگۆڕەکە هاتە پێشەوە، ماموٚستا وتی نەخێر ئەو ئافرەتە (ئێرمگارد) ی هاوسەری کاکە بروسکە نییە، کچێکە ئەو ماوەیە هاوڕێ بووین.

لا. 109:"شێرکۆی هەژار لەچاوپێکەوتنی هەفتەنامەی رووداو، ژمارە248 رۆژی2014/5/8 وتوویەتی: (بارزانی کاژیکی بەهیچ نەدەزانی، چونکە هیچ نەبوون.)"

** ئێمەی کورد رۆژانە وشەی (هیچ) زۆرجار لەجێگەی خۆیدا بەکارناهێنین کە پێچەوانەکەی (شت) ە، بۆیە کاك شێرکۆ دەبوو بلێت (بارزانی کاژیکی بەهیچ دەزانیی)، بەومانایەی هیچەو لەجێگەی نەبووانە. لێرەدا من هەرئەوەندە دەڵێم، ئەگەر بارزانی کاژیکی بە نەبوو زانیوەو هیچ حسابێکی بۆ نەکردووە، ئەی چۆن 1964کە کاك ئیسماعیل عارفی ئەندامی سەرکردایەتی پارتیی ناوی حەوت سەرکردەکەی کاژیکی دەخاتە بەردەست، بارزانی دەڵێت (دە ئێستا لەژێریاندا بنووسە: هەشتەم بارزانی مستەفا) ئاخر بارزانی خۆی لە سەرۆك کۆمار وسەرکردەکانی عێراق بەکەمتر نەدەبینی، چۆن لەخوار کەسانێکەوە ریزدەگرێت کە هیچ بن ! دوای ئەوەش کاژیك با هێزی چەکدارو بنکەو بارەگای نەبوویێت و راستەوخۆو بەناوی خۆیەوە (شەڕەتەقەی) نەکردبێت، بەلاٌم بەردی بناعەی قوتابخانەی بیریی نەتەوەیی جێگیرکردو بەردەوامیش تەلارەکەی هەڵچنرا ئەگەر بەشێنەیی و هەنگاوی کورتیلەش بوویێت و بزوتنەوەکەش خۆرسك و سروشتیی و ساناو خۆشگەڕ بەنێو تاکەکانی کۆمەڵی کوردەواریی و ورێکخراوەکانیدا بلاٌودەبێتەوە و ئامانجەکانی کاژیك بوونەتە بەرنامەی کاری گشت رێکخراوە سیاسی و پیشەییەکانی کوردستان و جارجار لەملاو ئەولاش باس لەدامەزراندنی دەوڵەتی کورد دەکرێت، دەمێك گەرموگوڕ و دەمێکیش سست وخاودەبێتەوە. . . ئێمەی هاوبیرانی کاژیك زمانی کوردایەتیمان بەسەربەخۆیی کوردستانی گەورەو دامەزراندنی دەوڵەتی یەکگرتوو پژاو خەباتمان بۆ دەکرد، بەلاٌم ئێستاو لەم ساتە وەختەدا ناوچەکە هەر ئاگری لێدەبێتەوە و نە ماڵی کورد ئەوەندە رێك ودامەزراوە، نە هەلومەرجی نێوخۆی عێراق و نەهەڵوێستی ولاٌتانی دراوسێ هاندەرە و زلهێزەکانیش بەتایبەت ئەمەریکاو بەریتانیا هەرچەند هاتنە سەر ئەو

باوەڕەی کوردیش وەك گەلانی دیکە، تەواوی ئەو مافەی هەیە بڕیار لەسەر چارەنووسی خۆی بدات، بەلاّم دڵنیاشن کاتەکەی نەگونجاوە و وەك زەمین لەرزێنێکی بەهێز هەموو ناوچەی خۆرهەلاّتی نێوەڕاست دەهەژێنێ، هەژاندنێکی هێند بەتین و تاو کەس پێشبینیی ئەنجامەکانی بۆناکرێت. هەربۆیە سەرانی کورد نابێت مامەلەیەك بکەن قانزاج سەری مایە بخوات.

لا. 112:"ئەز، نە کاك فەرهاد ئەبدولقادرم دەناسی و نەکاك شێرزاد فاتیح، ئەوان هاتنە لای من و بە منیان گوت حیزبێکیان دروستکردووە بە نێوی (حیزبی سۆسیالیزمی نەتەوەیی کورد) ەوە. . . ."

** ئەمە مانای ئەوان حیزبێکی نوێیان دامەزراندووە و ناویان لێناوە و سەرکردایەتییان بۆ داناوە، نەك لە کاژیك نارازین و دەیانەوێت بە مەبەستی چاکسازیی یا بووژاندنەوەی ڕێکخستن و چالاکییەکان کۆنگرە ببەستن وهەر رەخنەو کەمتەرخەمییەك هەیە لە سەرکردایەتی، لیژنەی پەیوەندی، لیژنەی لق، هەمووی بخرێتە روو، هەموانیش ملکەچی بڕیارەکانی کۆنگرە بن، نەخێر ئەوان حیزبێکی نوێیان هەیە، بەناوێکی نوێ و سەرکردایەتی و بنکردایەتی نوێ و شێوازی کارکردنی نوێوە وکەهاتوون بۆلای دکتۆر نەبەز، مەبەستێکیان هەبووە، ئەگەرنا، ئەم پرسەگورگانەیە چییە؟

لەکۆتاییشدا هەر لە خوێندنەوەی ئەم دوا بەرهەمەی دکتۆر نەبەزدا چەند سەرنج و تێبینییەکی لەجۆرێکی دیکەم گەلاّلەکرد و هەوڵ دەدەم بەوشێوەیەی خزمەت بەبەرهەمەکەبکات بەرچاویان بخەم:

ئێمە زۆرێکی زۆر لەمامۆستای گەورەمانەوە دکتۆر نەبەز فێربووین و فێریش دەبین، ئازایەتی ئێمەش نییە، ئەو لە دوور ولە نزیکەوە لە فێرکردنمان بەردەوامە و هەتا ماوین قەرزداری ئەوین. . . بەلاّم بەداوای لێبوردنەوە چەند سەرنجێك لەخزمەتیدا دیاریدەکەم و بەرلە هەمووشیان دەڵێم نەدەبوو ئەندامێکی دەستەی دامەزرێنەری تەنها سێ ساڵ دوای دامەزراندن ئیتر ئاگاداری بارودۆخی ناوەکیی و دەرەکیی کاژیك نەبێت و بەتایبەتیش وێستگە گرنگەکانی وەك یەکگرتنی دوو ڕێکخراوە نەتەوەییەکەی کاژیك و پارتی گەلی کورد لەژێر ناوی کاژیکدا، چوونە دەرەوەی دوو ئەندامی سەرکردایەتی و گیرسانەوەیان لە بارەگای بارزانی، ڕووداوەکانی کانی ماسی، خاوبوونەوەی رایەڵەکانی ڕێکخستن و پاشەکشەو دانیشتنی چەند ئەندامێکی دەستەی دامەزرێنەر ـ سەرکردایەتی وژمارەیەکی بەرچاویش لە دەستەی دووەم و کادیرە پێشکەوتووەکان و ریزەکانی خوارەوەش، یاخیبوون و جیابوونەوەی گرووپێك لە هاوبیران و پەڕکردنی ئەندامانی سەرکردایەتی و دامەزراندنی کۆمیتەیەکی سەرکردایەتی نوێ، کۆنفرانسە مێژوویی و چارەنووسسازەکەی شاری نەغەدە ـ خۆرهەلاتی کوردستان و بوونی

کاك عەبدوڵڵا ئاگرین بە لێپرسراوی (هەرچەندە هیچ کەس لێی نەپرسییەوە) ڕێکخستنەکان و هەڵگری هەرسێ مۆر و تامغەکەی سەرکردایەتی، لیژنەی پەیوەندی، لقی سلێمانی کاژێك !

ئەمە لەلایەك، لەولاتریشەوە هەر کوردیك و ناکوردێکیش مامۆستا بناسێت ئەو پرسیارەی بەبیردا هاتووە ئەگەر ڕاستەوخۆش لەمامۆستای پرسیارنەکردبێت ئاخۆ بۆ ئەو ڕۆشت و ڕۆشتنەی ڕۆشت و کوردستانی جێهێشت ئەوساو ئێستاش نەگەڕایەوە و باوەڕناکەم هەر پاساوێکیش بهێنێتەوە کەسێك لێی ناسەلمێنێت، مەگەر هۆکارهەبێت هەر خواو خۆی بیزانن. ئاخۆ لایەنێك هەبێت دەستی بچێتە خوێنی ئەو پیاوە بەخزمەت و ماندونەناسە ؟ بۆیە دەتوانین بڵێین لەو بێسەر و بەرییەدا و لەو پاشا گەردانییەدا کە (خوم دەشێوێت) و کەس بەکەس نییە، دکتۆر عەبدوڵڵا ئاگرین خۆی دەکاتە خاوەن وبەو جۆرەی کە دەیزانین ئەوەندەی لە توانایدا بووە کردوویەتی و ئەویش هەوڵیداوە بۆشاییەکە پڕبکاتەوە و تین و نەوژمێك بە ڕێکخستنەکە بداتەوە و هەوڵەکەشی بەهاوکاریی تێهەڵچوونی کەسانێکی بێزار لە باڵەکەی مەکتەبی سیاسی پارتی دیموکراتی کوردستان (جەلالییەکان) وەك کاك شێرکۆی هەژار و مامۆستا عوسمان ڕەشید وجوانەمەرگ حەمە مستەفا (ئازاد مستەفا) بەڵام کورد وتەنی (ئاش لە خەیاڵێك و ئاشەوان لە خەیاڵێك)، ئەوان دەیانویست لیستی ناوی هاوبیران و کلیلی ڕێکستنەکان (ناوە نهێنییەکان) ودۆکۆمێنت و چاپەمەنییەکانی کاژێکیان بکەوێتە دەست وکە ئەو کارانەیان ئەنجامدا ئینجا ئەویش و (سەرکردایەتی یا سەیرکردایەتی) یەکەش (پەڕبکەن) وەك خۆیان دەیانوت. لەڕاستیشدا هەروابوو، هەربەو جۆرەش کەوتەوە و کاك عەبدوڵڵا دەستی بە زاخدا چوو، هەستی دەکرد خەڵەتاندوویانە و کارلەکار ترازاوە. . . . ئیتر لێرەوە پۆخڵەواتی پلانەکانی یەکتر کوشتن هاتە گۆڕێ بەڵام خۆشبەختانە خوێنی تێدا نەرژا.

دکتۆر نەبەز لە زمان هونەرمەندی گەورەی کورد، کۆچکردوو ڕەفیق چالاکەوە بەسەرهاتێکی سەردەمی ئاوارەیی و دەربەدەریی هەژاری موکریانی دەگێڕێتەوە لە بەغدا، بەڵام ئەوەندەی گوتی و گوتم تێدایە خەریکە تاموبۆی نووسینەکانی مامۆستام لێ تێکدەدات. ئاخر شێوە نووسینی مامۆستا نەبەز بەلای زۆربەی هەرە زۆری نەتەوەییەکانی کوردەوە، بەوە ناسراوە وەك دۆشاو و ڕۆنی زستان و بەفرو دۆی هاوینان سادەو بووژێنەرەوەن بەڵام ئەم دواییانە هەندێك (پووشوپەڵاش) یان تێکەوتووە. ! بە خۆمی ڕەوانابینم و بەخۆشمدا ڕاناپەرمووم ڕووی ڕەخنەیان تێبکەم بەڵام. . . هەر بۆ نموونە:

1 ـ دەرهاویشتنی پیتەکانی ع غ لە ئەلف و بێی کوردی وگۆڕینی دەنگەکانی ع، غ بۆ ئ، خ وەك: عەبدوڵڵا، بەغدا، سەعید بۆ ئەبدوڵڵا، خەفوور، سەئید. هەروەها، نەوت/ نەفت، ئەندازە/ هەندازە، ورد/ هورد،

سوود/سووت، سەدە/سەتە، رەوشت / رێوشت، بەئابڕو/ ئابرودار، بینەر- تەماشاوان/سەیرکەر (پاشگری کەر بەکارنەهێنانی جوانترە، وەك لەبریی یاریکەر دەڵێین یاریزان، چێشت کەر- چێشتکار). ئەو تێکستانەش کە مامۆستا وەریگرتوون و لە نێو دوو کەوانەی داناون، دەبوو نەیانگۆڕێتە سەر شێوە نووسینی خۆی. بۆ نموونە قسەکانی مامۆستا ئەحمەدهەردی، ئەو ناڵێت: نێو، لە نێوبردن، ئێراق بەلکو دەڵێت ناو، لەناوبردن، عێراق.

2 ـ نامیلکەی کوردایەتی بیر و باوەڕمانە، ئامانجی نزیك و دوورمانە، بریتییە لەکۆمەڵێك هۆنراوەی زۆر بەهێز و پیێزی نەتەوەیی مامۆستا کامیل ژیر، کە مامۆستا حەمەی مەلاکەریم خستنیە ژێر نەشتەرێکی کولەوە، مامۆستا جەمال نەبەز بەناوی خواستراوی (زەردەشت) ەوە لە نامیلکە تەنزئامێزە بە نێوبانگەکەی (کوردایەتی لەژێر نەشتەرەکولەکەی حەمەی مەلاکەریمدا) وەلامێکی دایەوە، نووسەرەکەی کرد بە پۆڕی خوراو.

3 ـ مامۆستا بێبەلاًبێت لە نووسینی عەرەبیدا زۆر جار وشەی (ألکرد، ألأكراد) ی بەکارهیناوە لەبریی (ألکورد) کە یەکەمیان وەك رێنووس هەڵەیە و دوەمیان وەك واتا هێندە بەرتەسکە کە هەرکۆمەڵێك مرۆڤـــــ دەگرێتەوە ژمارەیان دەوروبەری ملیۆنێك کەمتر یا چکێ پتر بێت، نەك نەتەوەیەکی 45 ملیۆنی. ئەمە بەجۆرێك لە هەست و نەستی بێگانەدا رەگی داکوتاوە وەك کۆتایی یەکەمین جەنگی جیهان بێت، نەك نەك کورد خاوەنی حکومەت و پەرلەمانە و یەکێکە لە (وڵاتانی بەرهەمهێنەر) ی نەوت.

4 ـ لاپەڕە125 ـ 126: بلاڤۆکی (چەندوشەیەك لەبارەی ئەم بزوتنەوە چەکدارەوە) بەڵێ خوێنەر دەزانێت کاژیك نووسیویێتی، بەڵام نازانێت ئایا لیژنەی لق، لیژنەی پەیوەندیی یا سەرکردایەتیی یا چ کۆمیتەیەك دەریکردووە؟ چونکە تەنها بەرواری لەسەرە، کەلەکوتاییەکەیدا نوسراوە 31 ی ئابی 1961!

5 ـ لاپەڕە127: بلاڤۆکی کاژیك (ئەم بزوتنەوە چەکدارەو تاکتیکی سوپایی) نەك نازانرێ چ کۆمیتەیەکی کاژیك دەریکردووە بەڵکو بەرواریشی لەسەرنییە.

لە لاپەڕە 128یشدا بلاڤۆکەکەی بەنێونیشانی (سەرنجێکی تر لەکارەساتەکەی ئەم دوایی یە) ئەویش هەر بەو جۆرەیە.

6 ـ ئەمە جگە لەم دۆکومینتانە کە کۆپییان لە پاشکۆی کتێبەکەدایە:

لاپەڕە129: دۆکومێنتی: (رۆژنامەی) بانگی کاژیك لەلای سەرووی لاپەڕەی یەکەمدا ئامانجی سەرەکی کاژیك دانراوە: کوردستان بۆکورد، یەکسانی بۆ گەل. لەژێریدا دروشمی کاژیك {دوو پیتی لاتینیی k بەرامبەر یەکتر}

و لەناویاندا نوسراوە بانگی کاژیك. لە ژێریشیدا نوسراوە: ڕۆژنامەیەکی کوردی یە فەلسەفەو بیروباوەڕی حیزبی (کاژیك) بڵاودەکاتەوە. لەژێر ئەویشدا: دامودەزگای کاژیك لە ئەورووپا ناو بەناو دەری ئەکات، لەژێریدا نوسراوە: بەسەرپەرشتی هاوبیر ڕەسووڵ و لەسەر بڕیاری کۆنفرانسی دامودەزگای کاژیك لە نیسانی 1968دا. لەژێر هەموو ئەوانەشدا نوسراوە: ژمارە (1) 14ی نیسانی1968. لەم چەند دێڕەی سەرەوەدا چەند خاڵێك سەرنج رادەکێشن.

اـ بانگی کاژیك رۆژنامە نییە، چونکە رۆژانە دەرنەچووە، ناوبەناوبڵاوکراوەتەوە، دەتوانین بڵێین وەرزی یە

ب ـ کاژیك وەك کۆمەڵە دامەزرا، نەك حیزب.

ت ـ ئاشکرایە هاوبیر رەسوڵ، مامۆستا نەبەزی خۆمانە بەڵام بڕیارەکەو کۆنفرانسەکەو دامودەزگاکە، بەخوێنەر نامۆن.

7 ـ بانگەوازەکەی مامۆستانەبەز نووسیبووی و لەلاپەڕە141 و142 دا کۆپیەکەیی بڵاوکردۆتەوە، هەروەها"بەیانە ناو زڕاوو ناڕاستگۆ وپڕ لەبوختانەکەی 1975/1/25ی شێرکۆی هەژار"لە لاپەڕە181 دا، و نامەکەی ئازاد مستەفا بۆ دکتۆر نەبەز لەلاپەڕە189دا، خوێندنەوەیان دژوارە و مامۆستا تایپی بکردنایەو لەپاڵ یەکتردا بڵاوی بکردنایەتەوە، چاکتر بوو چونکە ئەو دۆکۆمێنتانە هەرهەموویان بەلگەنامەی مێژوویی گرنگ و دەگمەنن و خوێنەر بەهۆیانەوە لە ناوەڕۆکی کتێبەکە تێدەگات و ئێستاو لەداهاتووشدا لێکۆڵەرەوەو مێژوونووسان ئەو بەڵگەنامانە بەرچاویان ڕووندەکاتەوە بتوانن شەنوکەوی مێژوویی و تاووتوێی زانستیی و ئەکادیمی کاژیك و وێستگەو ڕووداوەکانی تەمەن وسەردەمە کورتەکەی کاژیك بکەن.

با ئەوەشمان لەیادنەچێت رەفیق چالاك پێشتر و هەتا نێوەڕاستی ساڵانی پەنجاکانی سەدەی رابوردوو کۆمۆنیستێکی ناسراو و بەرپرسێکی پایە بڵندی پارتی کۆمۆنیستی عێراق بوو، لەوە بەدواوە پشتیکردە ئەو حیزبەو جۆرە هاوکارییەکی رووکەش و هەڵخەڵەتێنەری میریشی دەکرد، بەڵام نەك وەکو سیخوڕو بەکرێگیراو، نەخێر، بەڵام سەرکردایەتی پارتی کۆمۆنیستی عێراق دەستیان لێشتبوو، بەناپاك و خۆفرۆش ئەژماریان کرد وبڕیاری لەنێوبردنی مۆرکرا. ئەوەبو ساڵی1962 تەقەیان لێکرد و هاوکات پارتیش تەقەی لە عەلی حاجی مەلاشەریفی سەعاتچی کرد، هەردووکیان برینداربوون و پێکەوە لەنەخۆشخانەی سلێمانی کەوتبوون. چالاك بە عەلی دەڵێت:"عەلی من گوللەی شیوعیم بەرکەوتووە، چاکدەبمەوە، بەڵام تۆ گوللەی شۆڕشی کوردت بەرکەوتووە دەتکوژێت."هەر بەو جۆرەش بوو ئەو پیاوە دووای دوو رۆژ کۆچیدوایی کرد و چالاکیش چووە ریزی شۆڕشەوە.

هەر ئەو ساڵانەش بوو محەمەد حەمە ئەمین شارباژێڕی، ناسراو بە کاکەی فەلاح، بەرپرسی ڕێکخستنەکانی سلێمانی و کەرکووك لە پارتی کۆمۆنیستی عێراقدا، دەستی لەو حیزبە کێشایەوە و بۆ یادی ماڵئاواییش هەڵبەستە بەنێوبانگەکەی (گوڵی ژاڵە) دەنووسێت، ئێستا هەر ئەم دوونیوە دێڕەم لەیادە، تەنها دوونیوە دێڕ بەڵام زۆر پڕماناو چڕ و پڕ و جادوگەرانەش پێشبینی داهاتووی کردووە:

گوڵی ژاڵە بڕۆ بمرە هەتا جاو مفت و هەرزانە

ئەوی دەستی بەزاخا چوو لەسەر تۆ ماڵی وێرانە

لێرەدا بێ مەبەست شتێکم بە بیرهاتەوە، برایانی کۆمۆنیست و مارکسییەکانیش ساڵانێکی دوور و درێژ دروشمە زۆر سەرەکییەکەی خۆیان (ئەی کرێکارانی جیهان یەکگرن) یان بەرزکردبووەوە و نە ئێمە دەمانزانی لینینی مەزن لە کۆنگرەی پارتە کۆمۆنیستەکانی خۆرهەڵاتدا کە ساڵی 1920لە شاری باکۆ بەسترا، لینین مەردانە ئەو دروشمەی گۆڕی و لەبەرژەوەندی دەیەها گەلی چەوساوەو پلیشاوەی بێ بەش لە هەموو مافەکانی مرۆڤی سەردەم کە کورد لەپێش گشتیانەوەیە، دروشمەکەی کرد بە (ئەی کرێکاران و گەلانی چەوساوەی جیهان یەکگرن) بەڵام مەخابن نەك هەرگەلانی چەوساوە، بەڵکو کۆمۆنیستەکانی ئەو گەلانەش لەو بڕیارە مێژوییە گرنگە و لەو وەرچەرخانە ئایدیۆلۆژییە ناوازەیە بێ خەبەربوون یا بەردێکیان خستبووە سەرو گوێی خۆیان لێخەپاندبو.

دووا وتەش دڵنیام مامۆستای بیریی کوردایەتیی بە مەزنیی ودڵفراوانیی خۆی دەمبەخشێت ئەگەر خوانەکردە سنووری نێوان مامۆستا و قوتابیم بەزاندبێت، ئامانجیشم خزمەتێکی بچووکە بە دیرۆکی بزاڤی نەتەوەیی کورد (کوردایەتی) خوێنەرانی هێژاو بەتایبەتیش هاوبیران هەر هەڵەو پەڵەیەکم بۆ هەڵگرنەوە سوپاسگوزار و دڵ فراوانم.

ژێدەرەکان

1 ـ حەمەسەعیدحەسەن، کانی ماسی هەواری شاری بکوژان، پەیام ژمارە/32 رەشەمێ ونەورۆزی2701ی کوردی/2001 زایین. دکتۆر جەمال نەبەز، کاژیك1959 پێشخان و پاشخانەکانی، کۆبەرهەم ژمارە13، سلێمانی 2015لاپەڕە 147و148.

2 ـ حەمەسەعید حەسەن، کانی ماسی. . . . . هەمان دوو سەرچاوەی پێشوو.

3ـ حەمەسەعید حەسەن، کانی ماسی هەواری شاری بکوژان، پەیام ژمارە/ 32 رەشەمێ و نەورۆزی2701ی کوردی/ 2001 زایین، دکتۆر جەمال نەبەز، کاژیك1959/4/14 پێشخان و پاشخانەکانی، کۆبەرهەم ژمارە13. سلێمانی 2015لاپەڕە 147 و 148.

4 ـ حەمەی عەزیز، ئاوڕێك لەرابردوویەکی نزیك، گۆڤاری باسکار. ژمارە3 لاپەڕە88لەندەن 1999.

5ـ ئەحمەد بانیخێڵانی، بیرەوەرییەکانم، لاپەڕە 22. ستۆکهۆڵم 1997، پەیام، هەر ئەو ژمارەیەی هەمان دووسەرچاوەکەی پێشوو.

ئـــــه لـــبوومـــــى وێـــــنـــــهكـــان

نەخشەیەکی کوردستانی گەورە.

شێرکۆ بێکەس
عەبدوڵڵا ئاگرین
محەمەد مەجید ئەسلان
فەتاح عەبدولرەزاق
حەمە عەلی فەرەج
لقی سینەمانی (کازیک) ۱۹٦٤/۳/۲۱

ئەحمەد هەردی
کامیل ژیر
شەهید نوری حەمە عەلی
عەبدوڵڵا ئاگرین
مژدە تاهیر
فایەق عارف
فەرهاد عەبدولحەمید
فەتاح عەبدولرەزاق
محەمەد مەجید ئەسلان
عومەر حەمە شەمەیی
نوری کەریم

دکتۆر جەمال نەبەز 25 /12 /1965 شاری میونشن ـ ئەڵەمانیا.

لەراستەوە: شەهید لەتیف عەلی، خاتوو ئێرمگارد هاوسەری هاوبیر بروسکە ئیبراهیم ئەحمەدی قازی،

دکتۆر جەمال نەبەز، کۆتایی 1965 میونشن.

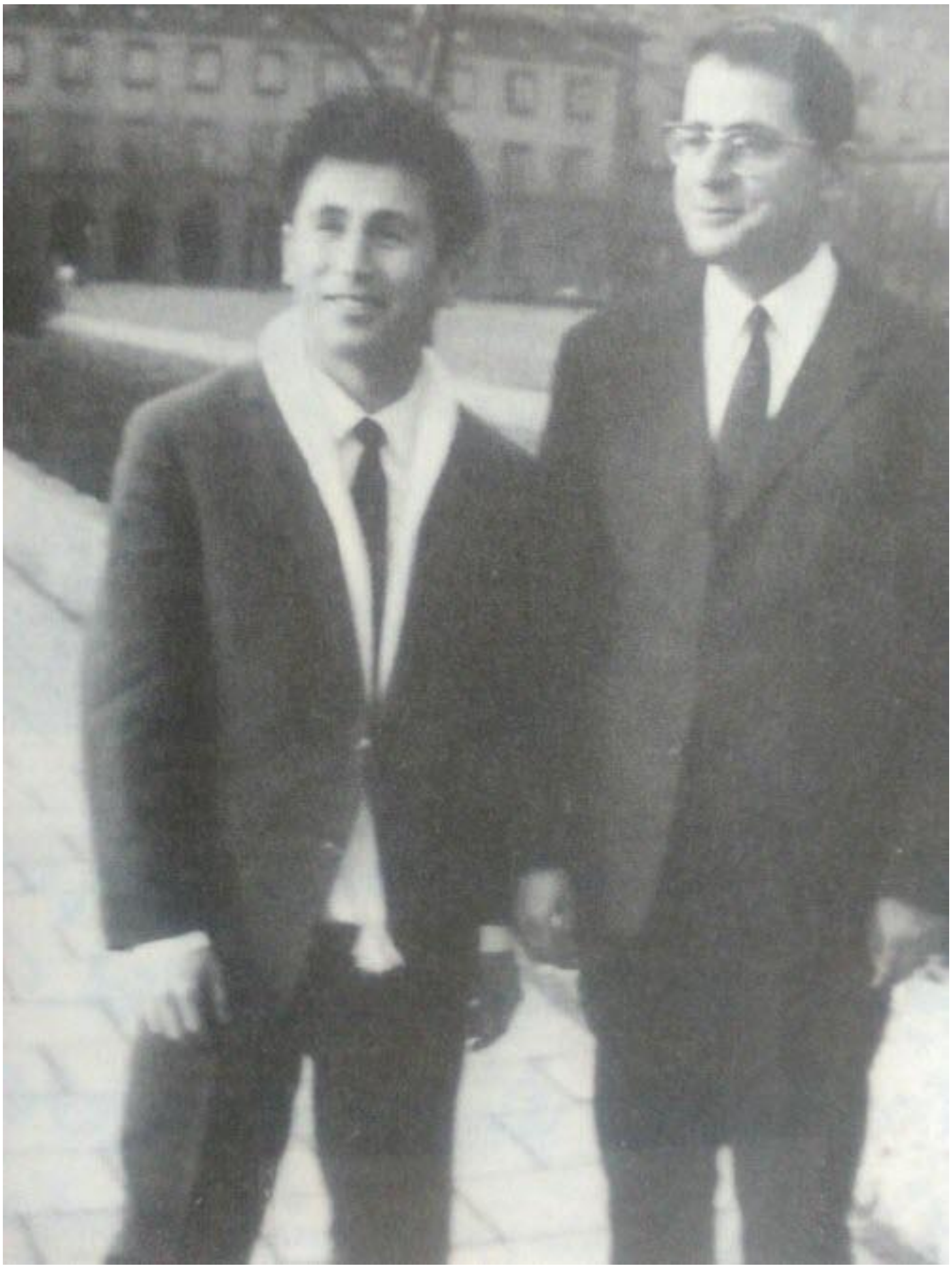

لەراستەوە: دکتۆر نەبەز، شەهید لەتیف عەلی لەبەردەم زانکۆی تەکنۆلۆژیای میونشن، ساڵی 1965

کۆمەڵێك لە هاوبیرە دێرینەکانی کاژیك، لە راستەوە: مامۆستا عەبدوڵڵای کاك ئەحمەدی چاپچی، شەهید تۆفیق نوری بەگ، شەهید شێخ محەمەدی هەرسین، مامۆستا محەمەد مەجید ئەصلان، کۆچکردوو، مامۆستا حەمەعەلی فەرەج، شەهید مامۆستاحەمەصالح بێسەریی (صالح هیتلەر) سلێمانی 1964

لەراستەوە: شەهید عەبدولکەریم عارف ـ ئەندامی سەرکردایەتی، کەمال کوردە، شەهید حەمەصالح بێسەریی 1966/7/28 کتێبخانەی گشتیی سلێمانی.

وێنەیەکی مێژوویی سەرۆکی پێشووی لیبیا شەهید موعەممەر قەززافی 1997/1/25لە بێرۆی تایبەتیی خۆی لە تەرابلوس، بە رێزو نەوازشێکی قووڵەوە ئاڵای کوردستان لە هاوبیر جەواد مەلا وەردەگرێت.

لەراستەوە: شەهید حەمە صاڵح بێسەریی، کۆچکردو عەبدوڵڵا جەوهەر ـ ئەندامی هەردوو کۆمیتەی

دامەزرێنەران و سەرکردایەتی ک. ا. ژ. ی. ک (کاژیك)، لەتیف فاتیح هەمەوەندی 1973/1/13

لەراستەوە: شەهید نوری شەریف، کەمال مەحموود، نوری کەریم، فازیل محەمەد تۆفیق نەقشبەندیی لە یاریگاکەی سلێمانی 1970

(سێ براکە) سێ هاوبیر لە دەستەی دووەمی هاوبیرانی کاژیك، لەراستەوە: کۆچکردوو مامۆستا حەمە عەلی

فەرەج، مامۆستا محەمەد مەجید ئەصلان، شەهید مامۆستا حەمە صالح بێسەریی 1961/3/21 سلێمانی.

شەهید عەبدوڵڵای ئیسحاقیی ناسراو بە ئەحمەد تۆفیق لەنێوەراستی دوو پێشمەرگەی شۆڕشی ئەیلوولدا1965

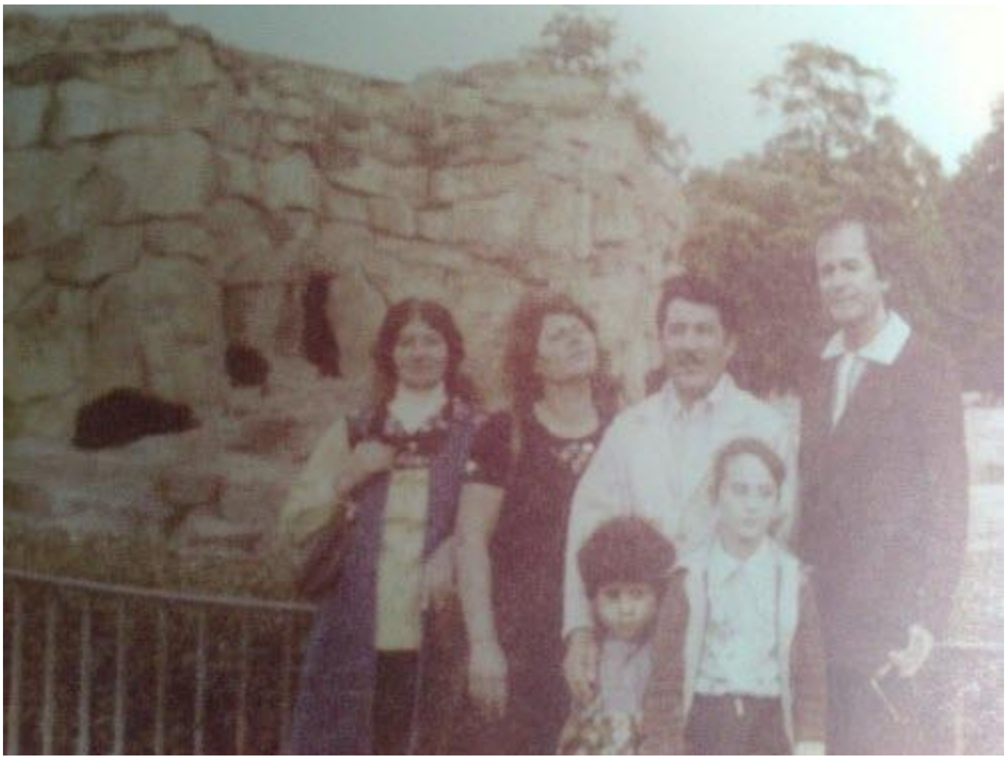

سەردانێکی مامۆستا فایەق عارف ـ ئەندانی هەردوو کۆمیتەی دامەزرێنەران و سەرکردایەتی کاژیك بۆ بەرلین

لە هاوینی 1976 داله گەڵ خێزانەکەیدا بۆ دیدەنیکردنی دکتۆر نەبەز.

دکتۆر جەمال نەبەز و کۆچکردو شێخ ئەحمەد نەقیب، کۆتایی 1982 لەماڵی شێخ ئەحمەد.

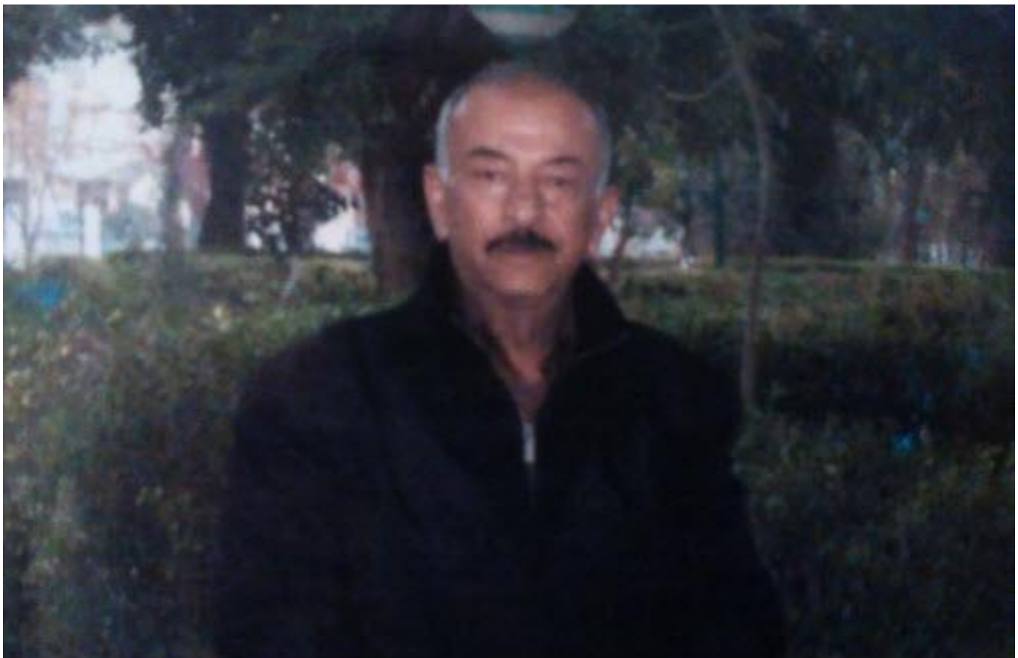

هاوبیری دێرین عەلی محەمەد مامە 1992 سلێمانی.

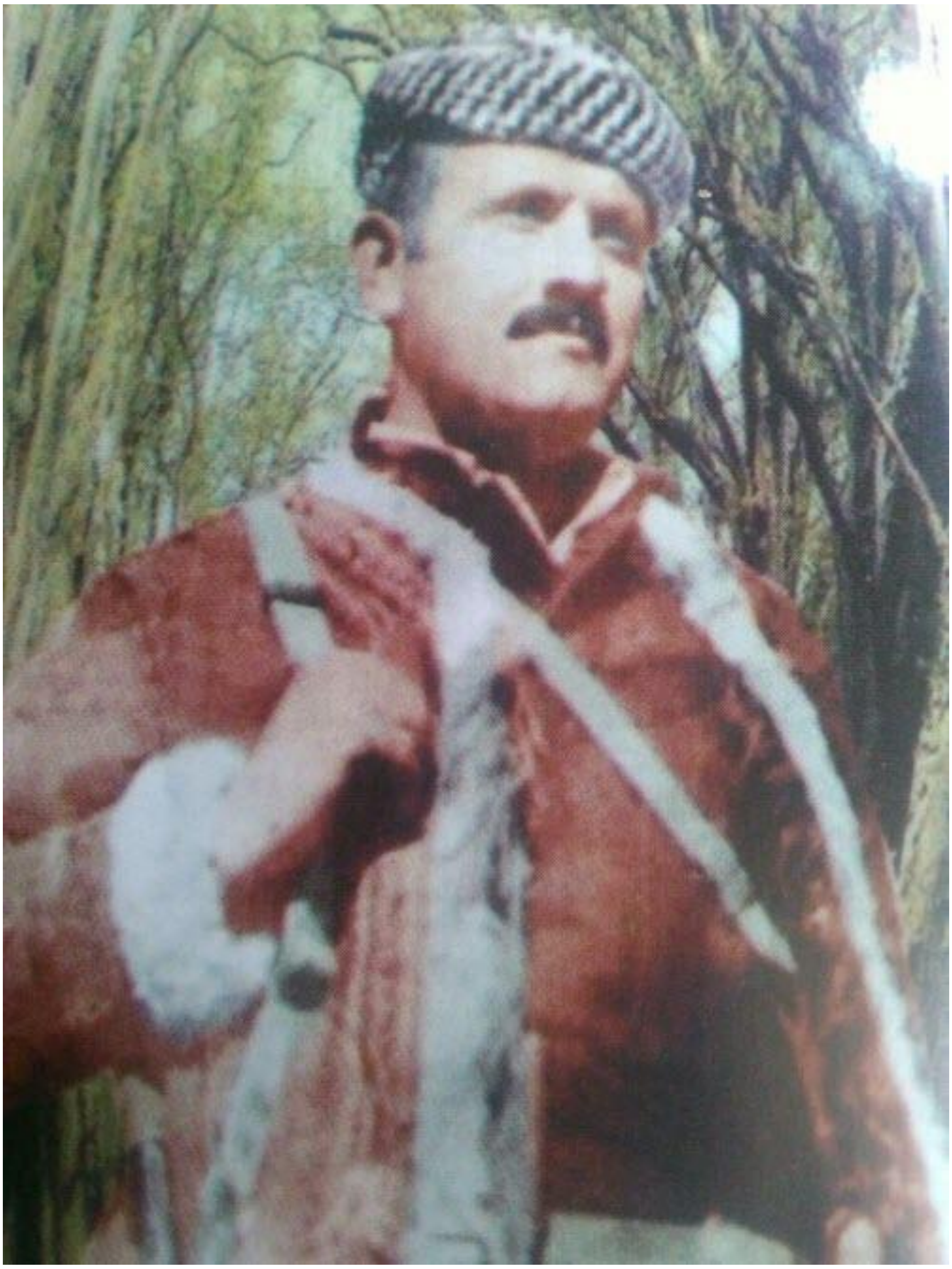

فەرماندارى هێزى خەبات (شۆڕشى ئەيلوول) هاوبیر فەتاح محەمەد ئەمین ئاغا ـ بەرزنجە1970

هاوبیر شەهید مامۆستاعیززەت رەشید وشەهید مامۆستا حەمەصاڵح بێسەریی، 1974 پێکەوە لەمووصڵ لەسێدارەدران.

لەراستەوە: بروسکە ئیبراهیم ئەحمەدی قازی، جەواد مەلا، دکتۆر نەبەز و نوری کەریم

لەراستەوە: شەوکەتی مەلا سمایل (لێپرسراوی دەستگای بیێتەل و شفرە لە شۆڕشی ئەیلوول 1961)، لە نێوەڕاستدا کاک جەواد مەلا و دکتۆر نەبەز، دکتۆر کوردستان موکریانی و دکتۆر جەمال ڕەشیدی هاوسەری (شەبقە بەسەرەکە)، هاوبیر حەمە هێمن و نوری کەریم، لە دوواوە دەرکەوتوون. گوییێتـیـنـگن ـــ ئەڵەمانیا ١٩٩٨

لەراستەوە: ؟؟، کاک جەواد مەلا و ؟؟، ؟؟ نوری کەریم

سەرەتاو کۆتایی کۆمەڵەی ئازادی و ژیانەوە و یەکێتی کورد (کاژیك) وپارتی سۆسیالیستی کورد (پاسۆك) !

داریك بیٚ بەر و سیٚبەر !

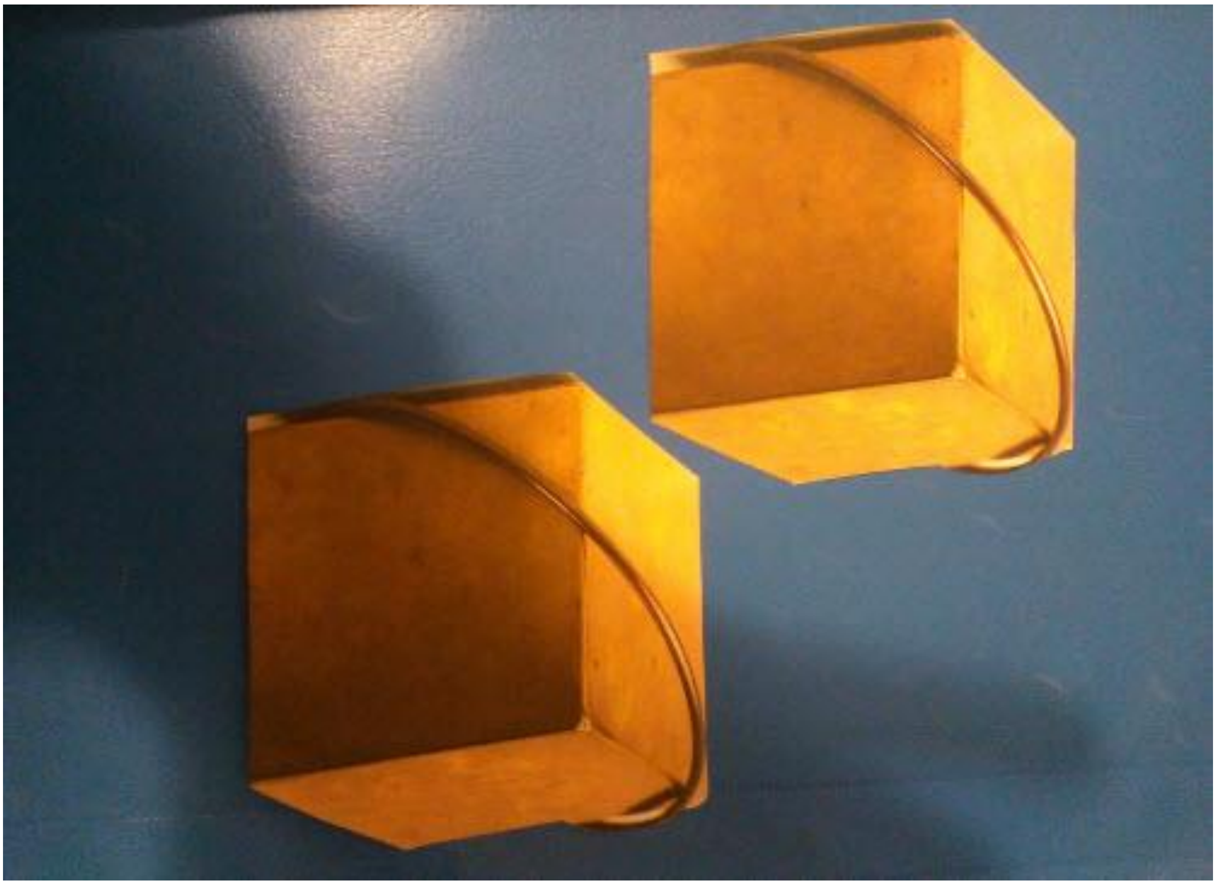

هەردو ڕێکخراوە داخراوەکە (داخراو بەسەرخۆیدا) ی نێوان ساڵانی 1959 ــ 1975وساڵانی نێوان

1976 ــ 1992.

وێنەکەی سەرەوە، لەراستەوە: دکتۆلر جەمال نەبەز، هاوبیری کۆچکردو شێخ ئەحمەد نەقیب (حەفید)
1983/9/25 گاوتینگ ـ ئەڵەمانیا. وێنەکەی خوارەوە: هاوبیری جوانەمەرگ شەماڵ وکۆمەلێك لە
هاوبیرانی هەندەران لەسەر گۆڕەکەی شەهید لەتیف عەلی لە گۆڕستانی گاوتینگ نێزیك شاری میونشن
(میونیخ).

سەرچاوەکانی وێنەکان :

وێنەکانی ژمارە 5، 6، 7، 10، 15، 16، 26 :

دکتۆر جەمال نەبەز :

ـ ألمستضعفون آلكورد وأخوانهم آلمسلمون، لندن 1997

ــ کاژیك 1959 **پێشخان و پاشخانەکانی، سلێمانی ـ کوردستان** 2015

وێنەکانی ژمارە 2، 3، 4، 14 :

دکتۆر عەبدوڵڵا ئاگرین :

ــ لا پەڕەیەکی گەش لە مێژووی کاژیك، بیرەوەری و دیکۆمێنت 1961 **ــ**1975، **چ**1 **هەولێر**2013.

وێنەکانی ژمارە 1، 8، 9، 11، 12، 13، 17، 18، 19، 20، 21، 22، 23، 25 **ئارشیفی نوری کەریم و هاوبیر فەرەج صالح بێسەریی.**

24، 26 **: گرافیك و سازاندنی : نوری کەریم**

SERINCÈK

LE DUWA BERHEMEKEY DIKTOR J. NEBEZ

KAJÌK1959

PÈŞXAN U PAŞXANEKANÌ

NURÌ KERÌM

2015

SERINCÈK

LE DUWA BERHEMEKEY DIKROR J. NEBEZ

KAJÌK 1959

PAŞXAN U PAŞXANEKANÌ

NURÌ KERÌM

2015